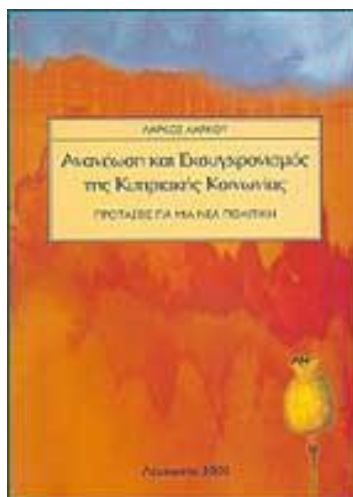

Λάρκος Λάρκου
Ανανέωση και Εκσυγχρονισμός
της Κυπριακής Κοινωνίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Δέκα άξονες για την εξωτερική μας πολιτική
 2. Τουρκία: από τον Κεμαλισμό στο Ευρωπαϊκό στοίχημα
 3. Μια πρόταση για την «Εταιρική Σχέση» Τουρκίας-Ε.Ε
 4. Το Ευρωτουρκικό Σταυρόλεξο
 5. Κοινός Ευρωπαϊκός Στρατός
 6. Το Σ.Κ.ΕΔΕΚ, η Κύπρος και οι S-300
-
7. Με αφορμή τον Εθνικό Ύμνο. Έθνος και Κράτος
 8. Παιδεία και Εκλογές
 9. Πολιτισμός και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση
 10. Χρηματιστηριακή δημοκρατία
 11. Λασπομαχίες και Ποδόσφαιρο
 12. Τοπική Αυτοδιοίκηση: Με τόλμη για την ισχυρή, συμμετοχική πολιτεία
-
13. ΚΙΣΟΣ: Ανανέωση, Ανασυγκρότηση, Ελπίδα
 14. Ενωμένοι στη νέα εποχή
 15. Βουλευτικές Εκλογές 2001
 16. Καθαρές Λύσεις και Συλλογική Πορεία
 17. Εισήγηση για τις Προεδρικές Εκλογές του 1988
 18. Πέντε Δράσεις για το 2001
 19. Διορισμοί Στελεχών στα Δ.Σ. Ημικρατικών Οργανισμών
-
20. Συνέντευξη στην εφημερίδα ΑΛΗΘΕΙΑ
 21. Συνέντευξη στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ
 22. Συνέντευξη στην εφημερίδα ο Φιλελευθερος
-
23. Εκσυγχρονισμός και Πατριωτισμός
 24. Σοσιαλιστικός Εκσυγχρονισμός

Δέκα άξονες για την εξωτερική μας πολιτική

Το κυπριακό ζήτημα συνιστά για δεκαετίες ένα μοναδικό πρόβλημα στο οποίο συναντώνται όλες οι βασικές αρχές πάνω στις οποίες αναπτύσσεται ο ορισμός της πολιτικής. Διεθνείς συσχετισμοί (ψυχρός πόλεμος, νέα τάξη), σύγκρουση των δύο συστημάτων (Η.Π.Α. - ΕΣΣΔ), εθνικές επιλογές, λανθασμένες εκτιμήσεις και προβλέψεις, υπομονή ή ομφαλοσκοπήσεις, συσχετισμοί δυνάμεων στην Κύπρο, στην Ελλάδα και Τουρκία, συνωμοσίες, αδιέξοδες ρητορείες. Μεταξύ άλλων δύο επιλογές κατά την γνώμη μου μπορούν να αναδειχθούν ως διαχρονικά ιστορικές. Η μια για μίμηση, η άλλη για αποφυγή. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος η πρώτη, ο Γεώργιος Γρίβας η δεύτερη. Ο Ε. Βενιζέλος (1931) έβλεπε με ρεαλισμό τις διεθνείς ροπές, τους συσχετισμούς Ελλάδας-Τουρκίας, τις ισορροπίες στην Κύπρο. Εισηγήθηκε την ένταση στον χρόνο, το διάλογο ανάμεσα σε Κύπρο - Μ. Βρετανία, την απομάκρυνση της Τουρκίας μέσω της μη ανάμειξης της Ελλάδας. Ο Γ. Γρίβας (1971 - 1974) ήταν στον αντίποδα. Χωρίς εμβάθυνση στο διεθνές σύστημα, με παιδαριώδη πολιτική κρίση, συνέβαλε αποφασιστικά στη ριζική μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων - τρομοκρατία, αγνόηση της τουρκικής ισχύος και στη συνέχεια πραξικόπημα, εισβολή.

Έτσι η Τουρκία πέτυχε de-Facto να ικανοποιήσει ένα σημαντικό γεωπολιτικό της στόχο, τον «μη εγκλωβισμό» του μαλακού υπογάστριου της από μη φιλικές δυνάμεις και εκ δευτέρου την αύξηση της δυνατότητας άσκησης πιέσεων στο Αιγαίο και την Θράκη με βατήρα την Κύπρο. Η σύντομη αυτή αναφορά στο ιστορικό Κυπριακό είναι χρήσιμη. Ερμηνεύει σημερινές κινήσεις και επιλογές της Άγκυρας, είναι οδηγός για τις βασικές κατευθυντήριες αρχές του αυτόνομου επεκτατισμού της Τουρκίας. Οι προτάσεις Ντενκτάς στη Γενεύη (Ιούλιος 2000) στηρίζουν την πολιτικής της «μη λύσης» υιοθετούν μια ελπίδα πως η de-Facto κατάσταση στην Κύπρο μέσα στον χρόνο θα αναγνωριστεί de jure, είτε ως νομική οντότητα, είτε ως κρατικό μόρφωμα από μικρό έστω αριθμό ακροϊσλαμικών χωρών (Τανζικιστάν, Πακιστάν, Μπακλαντές). Οι προτάσεις Ντενκτάς δε γίνονται δεκτές από καμία Ε/Κυπριακή πολιτική δύναμη κατά συνέπεια οι βασικές μας στρατηγικές έχουν πολύπλοκο χαρακτήρα. Το κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών οφείλει να είναι σταθερά ρεαλιστικό στις αναλύσεις του, να είναι πρωτοπόρο στον πολιτικό σχεδιασμό που θα εμποδίζει, θα ακυρώνει και θα ανατρέπει τις πολιτικές ιεραρχήσεις της Άγκυρας. Ο λόγος μας χρειάζεται να είναι πειστικός, έγκυρος, τεκμηριωμένος. Γι' αυτό εισηγούμαι 10 άξονες δράσης που κατά τη γνώμη μου θα μας δώσουν μια νέα πρωτοπορία στο εθνικό ζήτημα μέσα σε νέες διεθνείς συνθήκες.

1. ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΑΘΟΥΣ

Το εσωτερικό μας μέτωπο πρέπει να έχει ισχύ, να είναι ποιοτικά δυνατό απέναντι στην ποσότητα του Αττίλα. Κανένας δεν θα σώσει την Κύπρο από μόνος του κατά συνέπεια υποστηρίζουμε ότι όλα τα κόμματα έχουν λόγο και ρόλο σε αυτή την προσπάθεια. Η ενότητα για εμάς δεν είναι τέχνασμα, ούτε ευκαιριακό σύνθημα. Είναι υπόθεση βάθους και γι' αυτό αναλαμβάνουμε πρωτοβουλίες ή στηρίζουμε άλλες που θα δίνουν ισχύ και κύρος στη λαϊκή συμμετοχή, στη διπλωματία των μαζικών φορέων, στις αυτόνομες διεκδικήσεις των πολιτών, στην ανάδειξη μιας κοινωνίας πολιτών με γνώση, αντίληψη, κρίση.

2. ΙΣΧΥΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Συμμετοχή σημαίνει την ευρύτερη διασύνδεση με την ολοένα και πιο ισχυρή αμυντική οργάνωση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αμυντική ισχύ σημαίνει διαρκώς και πιο δυνατές ένοπλες δυνάμεις, αύξηση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος που δίνεται για νέα εξοπλιστικά προγράμματα. Για εμάς όμως, για το ΚΙ.ΣΟΣ. άμυνα δεν είναι μόνο οι εξοπλισμοί. Άμυνα είναι και οι πολιτικές εκείνες που ενισχύουν την αξιοκρατία, την μεταρρύθμιση στην παιδεία και την δημόσια διοίκηση, την περισσότερη δικαιοσύνη, τον αγώνα κατά της διαφθοράς και των σκανδάλων. Αυτή είναι η ποιοτική μας διαφορά από τα άλλα κόμματα. Ενώνουμε το πακέτο της ισχύος, δεν απομονώνουμε θέματα που η κοινωνική δυναμική τα ενώνει ως τις πολλές όψεις του ιδίου νομίσματος. Θέλουμε μια κοινωνία με αυτοπεποίθηση, με διάθεση προσφοράς, με στόχους και κατευθύνσεις. Η δική μας ιδεολογία μπορεί να συνθέτει αυτές τις πολιτικές, μπορεί να είναι η ατμομηχανή στις μεγάλες αλλαγές που απαιτεί η κοινωνία μας.

3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

Μπορούμε να εμπλουτίσουμε τις πολλές διαστάσεις του ευρωπαϊκού μας δρόμου. Η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. το 2004-5, δεν θα προκύψει από αυτόματες διαδικασίες. Απαιτεί συμμετοχή, δράση, συμμαχίες και αυτό βεβαιώνει η επιτυχημένη δράση μας στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα. Στο θέμα της αρχής όλα τα κόμματα συμφωνούν, όλα θέλουν ένταξη στην Ε.Ε. Το δικό μας κίνημα μπορεί τη συνολική δράση. Η Ε.Ε. επιχειρεί - Ελσίνκι, Λισσαβόνα, Νίκαια - μια σταδιακή διαμόρφωση ενός αμυντικού σχεδιασμού, μιας αυτόνομης στρατιωτικής δομής (60,000 έως το 2003) στα πλαίσια του υπό τον Ξαβιέ Σολάνα μηχανισμού της ΚΕΠΠΑ - δεύτερος πυλώνας της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Το κίνημα των Κυπρίων Σοσιαλδημοκρατών στηρίζει αυτές τις πρωτοβουλίες, θέλει την Ε.Ε. να έχει ρόλο στις εξελίξεις. Θέλουμε η Κύπρος να έχει άποψη και προτάσεις στην κοινή ευρωπαϊκή άμυνα. Ωστόσο δεν πρέπει να δίνουμε υπερβολικές διαστάσεις στα δρώμενα της ΚΕΠΠΑ. Για πολλά χρόνια ακόμα ο ρόλος των ΗΠΑ θα είναι κυρίαρχος κατά συνέπεια στις διαδικασίες για επίλυση του κυπριακού ο βασικός ρόλος θα είναι στις ΗΠΑ. Αυτό που είναι εφικτό είναι να ενισχύσουμε το ρόλο της Ε.Ε. ώστε οι προτάσεις για λύση του κυπριακού από την πλευρά του ΟΗΕ να είναι συμβατές με το ευρωπαϊκό κεκτημένο ή οι όποιες μεταβατικές διατάξεις να έχουν - κατά πάγια κοινοτική αρχή - καταληκτική ημερομηνία. Ο ρόλος της ΚΕΠΠΑ θα ενισχύεται μέσα στο χρόνο. Γι' αυτό και ανάλογα με τις ζυμώσεις στο κυπριακό οφείλουμε ως ΚΙ.ΣΟΣ. να δώσουμε στον Κοινό Ευρωπαϊκό Στρατό πρώτο ρόλο στις διεργασίες (ΟΗΕ, ΗΠΑ, Ε.Ε.) για συμμετοχή του στα πλαίσια των συζητούμενων ρυθμίσεων (ειρηνευτικά στρατεύματα) για αποχώρηση του τουρκικού στρατού κατοχής. Η προβολή αυτής της θέσης θα φέρει το κυπριακό στα πόδια της ΚΕΠΠΑ δηλ. στην ανάγκη επίδειξης μεγαλύτερης ευθύνης από ορισμένες δυνάμεις στην Ε.Ε. Στις διεθνείς σχέσεις δεν αρκεί να ζητάς ή να προβάλλεις δίκαιες απαιτήσεις. Συνήθως όλα κινούνται στη βάση της αμοιβαιότητας, των κοινών συμφερόντων. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει μικρό αριθμό κινήσεων τις οποίες μπορεί να αξιοποιήσει.

- Η αεροπορική βάση Ανδρέας Παπανδρέου με ορισμένες προϋποθέσεις στην υλική υποδομή του Κοινού Ευρωπαϊκού Στρατού.
- Μπορούμε να διατυπώσουμε μια ειδική πρόταση για τη σύζευξη των Αγγλικών Βάσεων με ιδέες για την δράση της ΚΕΠΠΑ στην Μέση Ανατολή. Το Λονδίνο ενδεχομένως να μη συναινέσει αλλά αυτή είναι μια πρόταση με ευελιξία στο χρόνο.
- Την αναζωογόνηση του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος Κύπρου - Ελλάδας με διασύνδεση του με πολιτικές της ΚΕΠΠΑ. Οι προϋποθέσεις τώρα τίθενται για αυτό είναι μια καλή

ευκαιρία να δώσουμε υλικό στην διπλωματία των κοινών συμφερόντων με προτάσεις λχ. για διάσωση για ατυχήματα στη θάλασσα ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα αποστολές στην ευρεία περιοχή μας.

- Το ζήτημα των αμυντικών διεργασιών στον αμυντικό χώρο έχει ιστορία δεν γεννιέται ούτε ολοκληρώνεται με την ΚΕΠΠΑ. Υπάρχει ήδη μια σχέση της Κυπριακής Δημοκρατίας με την Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (Δ.Ε.Ε.) με το καθεστώς του συνδεδεμένου μέλους. Η ΔΕΕ ως το 2001-2 θα ενσωματωθεί στην ΚΕΠΠΑ άρα ολοκληρώνει τον κύκλο της. Κρίσιμο και πολύπλοκο παραμένει το ζήτημα των μελλοντικών σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με το ΝΑΤΟ και το προωθημένο πρόγραμμα του «συνεταιρισμός για την ειρήνη». Σε αυτό συμμετέχουν όλα τα ευρωπαϊκά της Α. και Ν.Α. Ευρώπης έως και χώρες της Κ. Ασίας. Το ΝΑΤΟ διευρύνεται και ως επάλληλος κύκλος καλύπτει τις χώρες διεύρυνσης της Ε.Ε. (Πολωνία, Αυστρία, Ουγγαρία, Τσεχία). Το πακέτο ΝΑΤΟ-Ε.Ε. είναι πυκνό και αξεδιάλυτο ιδιαίτερα στον αμυντικό τομέα. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αναθέτουν στην ευρωατλαντική συνεργασία το κύριο μέρος στις αμυντικές δυνατότητές τους. Ο μακροπρόθεσμος στόχος μας είναι η αυτόνομη ευρωπαϊκή άμυνα, η ενδυνάμωση του ευρωπαϊκού της χαρακτήρα με βάση ψηφισμένες θέσεις της Ε.Ε. Αυτό ικανοποιεί την δική μας αντίληψη για το ευρωπαϊκό μέλλον. Το δικό μας κίνημα θέλει την διαρκώς και πιο ισχυρή φωνή, τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. να δώσουν προτεραιότητα στον αμυντικό σχεδιασμό, να είναι η Ε.Ε. ένας παράγοντας ισορροπίας στο διεθνές σύστημα. Η αποτυχία της Ε.Ε. στο ζήτημα του Κοσόβου είναι μια ιστορία που δεν πρέπει να ξαναζήσουμε.

4. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Εθνικό Συμβούλιο είναι θεσμός σταθερά χρήσιμος. Η υπολειτουργία ή αναξιοπιστία του συνδέονται κυρίως με τη δομή και τα αρχηγικά πρότυπα δράσης. Υποστηρίζουμε τη θεσμική μεταρρύθμιση του με:

- Δημιουργία ισχυρής επιτελικής ομάδας εμπειρογνομόνων, τεχνοκρατική υποστήριξη του. Την επεξεργασία της γνώσης, των σεναρίων και του σχεδιασμού κινήσεων. Αυτά θα γίνουν με προσλήψεις ή και αποσπάσεις ειδικών.
- Τη δυνατότητα λειτουργίας του Ε.Σ. σε μηνιαία βάση με επίπεδο αντιπροσώπευσης από μη πρόεδρους για να προετοιμάζει και επεξεργάζεται λύσεις.
- Υλική στήριξης της νέας δομής του Ε.Σ. σημαίνει ριζική τεχνολογική αναδιάρθρωση των υπηρεσιών του Υπ. Εξωτερικών. Η μετάβαση του στον κόσμο της πληροφορικής και του διαδικτύου, η συμμετοχή του στον κυβερνοχώρο είναι ζήτημα άμεσης προτεραιότητας για το κίνημα μας.

5. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ - Ε.Ε.

Είναι από κάθε άποψη κλειδί στις εξελίξεις το περιεχόμενο της υπό διαμόρφωση Εταιρικής Σχέσης Τουρκίας - Ε.Ε. Η Ε.Ε. έχει πολιτικό χρέος να διαμορφώσει το περιεχόμενο της σύμφωνα με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και του Λουξεμβούργου. Κατά συνέπεια άσκηση του έννομου κοινοτικού συμφέροντος με τα εξής κριτήρια:

- Διασύνδεση της βαθμιαίας Τουρκοκοινοτικής σχέσης με τον τρόπο που συμβάλλει η Τουρκία στις προσπάθειες που συμβάλλει για επίλυση του Κυπριακού. Εάν οι διαπραγματεύσεις παραμένουν σε αδιέξοδο έως και την υπογραφή της εταιρικής σχέσης η Ελληνική Κυβέρνηση στηρίζοντας τις προϋποθέσεις που θέτει το Ελσίνκι να επανεξετάσει

τη θέση της απέναντι στα χρηματοδοτικά πρωτόκολλα Ε.Ε. - Τουρκίας με κριτήριο πως η Άγκυρα εφαρμόζει τις ομόφωνες κοινοτικές αποφάσεις. Παράλληλα και υπό το φως των τότε δεδομένων η Αθήνα να μελετήσει το ενδεχόμενο της ανοιχτής διαφωνίας, εάν το περιεχόμενο της εταιρικής σχέσης δεν είναι σε αντιστοιχία με όρους που αφορούν και όλες τις άλλες υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

- Ειδικές ρυθμίσεις για περιορισμό του πολιτικού ρόλου των στρατηγών στην Άγκυρα. Συνταγματικές και νομοθετικές αλλαγές που θα καταργούν τον κηδεμονευτικό ρόλο τους στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας.
- Κατάργηση νόμων και διαταγμάτων που συνδέονται με την ελευθερία γνώμης, ανάπτυξη του σεβασμού στην διαφορετικότητα, πολιτικές πρωτοβουλίες για διάλογο με τους Κούρδους, ελεύθερη δημιουργία κομμάτων.
- Σταθερή εμμονή (Λουξεμβούργο και Ελσίνκι) για σχέσεις καλής γειτονίας με την Ελλάδα, τερματισμό των προκλήσεων, προσφυγή στη Χάγη για το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου.

6. ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι Ε/Τ σχέσεις (Αιγαίο, Θράκη) είναι ακόμα μία έκφραση της Τουρκικής επιθετικότητας. Γι' αυτό η ισχυρή στρατιωτική αποτρεπτική δύναμη είναι για την Ελλάδα δρόμος αυτονόητος, ένας από τους κύριους παράγοντες διατήρησης της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή. Το Ενιαίο Αμυντικό Δόγμα και οι διακρατικές συνεργασίες συνιστούν απαραίτητους όρους ενίσχυσης μιας στενούς και ειλικρινούς συνεργασίας ανάμεσα στην Κύπρο και στην Ελλάδα. Εδώ και ένα χρόνο στις σχέσεις Ελλάδας Τουρκίας αναπτύσσεται ένας διάλογος σε διάφορα επίπεδα. Ζούμε σε μια διεθνή συγκυρία που ο «μη διάλογος» θεωρείται ακατανόητος, σε ωθεί στο περιθώριο. Κατά συνέπεια θεωρούμε πως η πολιτική της επικοινωνίας ανάμεσα σε Αθήνα και Άγκυρα έχει διεθνή απήχηση. Αυτό από μόνο του δεν είναι αρκετό, δεν ικανοποιεί τις δικές μας ανάγκες από τη στιγμή που η Τουρκία εξακολουθεί να είναι πλήρως αδιάλλακτη στο Κυπριακό. Θέλουμε αυτή η στρατηγική επικοινωνίας να κινείται σε ένα πλαίσιο αμοιβαιότητας να δημιουργεί σταδιακά κλίμα για αμοιβαίως επωφελείς εξελίξεις. Κάτι τέτοιο έως σήμερα δεν συμβαίνει. Καταγράφεται μια πρόοδος σε ζητήματα «χαμηλής πολιτικής» όπως λ.χ. μείωση του αριθμού των παραβιάσεων στον εναέριο χώρο του Αιγαίου, βελτίωση της θέσης του Πατριαρχείου στην Κωνσταντινούπολη, επίσκεψη του Πατριάρχη Βαρθολομαίου στην Καππαδοκία. Η πρόοδος αυτή εάν δεν καταγραφεί σε σύντομα χρονικό διάστημα και στα ζητήματα υψηλής πολιτικής (Κυπριακό, υφαλοκρηπίδα στο Αιγαίο) τότε θα χάσει την δυναμική της και θα εγκλωβιστεί σε ήσσονος σημασίας θέματα. Θα ακυρωθεί μέσα στο χρόνο. Γι' αυτό χρειάζονται χειροπιαστά δείγματα γραφής από την Τουρκία διαφορετικά η Ελλάδα έχει κάθε συμφέρον να δώσει νέες ισορροπίες στην εξωτερικής της πολιτική. Δοκίμασε τα ανοίγματα, έπραξε αυτό που επιβάλλουν οι διεθνείς ροπές, πήρε επαίνους στον διεθνή στίβο αλλά αυτό δεν είναι μόνιμο, δεν αντέχει στο χρόνο. Το κίνημα μας υποστηρίζει αυτή τη διαφορετική ισορροπία. Σε κάθε περίπτωση το Κυπριακό παραμένει η λυδία λίθος πάνω στην οποία δοκιμάζεται η αξιοπιστία των Τουρκικών ανοιγμάτων και ασφαλώς είναι για κάθε Ελληνική Κυβέρνηση το σταθερά κορυφαίο ζήτημα.

7. Ε.Ε. - ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ

Το κεφάλαιο Τ/Κύπριοι είναι σημαντικό, με πολλές διαστάσεις και ποικίλες πτυχές. Με επίγνωση των ορίων της η επαναπροσέγγιση είναι ένα βασικό τμήμα της πολιτικής μας. Θεωρούμε όμως ότι οι συναντήσεις επιλεγμένων ομάδων κάτω από το συντονισμό ξένων πρεσβειών δεν προωθούν οτιδήποτε γι' αυτό και στο ζήτημα χρειάζεται να δώσουμε νέα περιεχόμενα, να οικοδομήσουμε νέες δράσεις:

- Το ΡΙΚ (ειδικότερα το τμήμα της τηλεόρασης) έχει, ως δημόσιος φορέας εικόνας και ιδεών, πολιτικό καθήκον να ανοίξει ένα μέρος του στον κόσμο των Τ/Κυπρίων, να απευθυνθεί με λόγο και ταινίες και στις νότιες περιοχές της Τουρκίας - ισχυρότεροι πομποί, τουρκικές ταινίες, πληροφόρησης σε ζητήματα της Ε.Ε.
- Το κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών συμμετέχει στις συναντήσεις με τα Τουρκοκυπριακά κόμματα είτε στην Κύπρο είτε στο εξωτερικό. Οι επαφές αυτές αν και συχνά μη παραγωγικές είναι μέρος του πολιτικού μας σχεδιασμού.
- Δημιουργούμε πλαίσιο επαφών με Τ/Κυπριακά κόμματα της αντιπολίτευσης, ιδιαίτερα με το Κίνημα της Πατριωτικής Ενότητας και σε άλλο επίπεδο με το Τουρκικό Ρεπουβλικανικό και το Κόμμα της Κοινοτικής Απελευθέρωσης. Το ΚΙ.ΣΟΣ θέλει να έχει απήχηση και στους Τ/Κύπριους, επιδιώκει να έχει δίκτυο συνεννόησης μαζί τους και στην Κύπρο και στο εξωτερικό.
- Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής μας πορείας χρειάζεται να επεξεργαστούμε (κόμματα-κυβέρνηση-εθνικό συμβούλιο) μια σύγχρονη πολιτική ανοιγμάτων προς τους Τ/Κύπριους. Η Ε.Ε. με αποφάσεις της το 1995, το 1998, και το 1999 κάλεσε την Κυπριακή Κυβέρνηση να προωθήσει ένα πακέτο ανοιγμάτων προς του Τ/Κύπριους ώστε να κατανοήσουν τα οφέλη από την ενταξιακή διαδικασία. Είναι απολύτως χρήσιμο η κυβέρνηση να κάμει προτάσεις στη γραφειοκρατία των Βρυξελλών για έγκριση χρηματοδοτικών προγραμμάτων προς τους Τ/Κύπριους, ειδικά σε μειονεκτούσες ζώνες κατά πάγια κοινοτική αρχή. Η όλη εξέλιξη πρέπει να μένει στα χέρια της Κυπριακής Κυβέρνησης η οποία οφείλει να συμπεριφέρεται ως κυβέρνηση όλων των Κυπρίων. Ένα βασικό μήνυμα από το Ελσίνκι στη κυβέρνηση και τα Ε/Κυπριακά κόμματα ήταν το εξής: κάντε ανοίγματα προς τους Τ/Κύπριους, μη μένετε αδρανείς, απλώς να περιμένετε το χρόνο για να ενταχθείτε στην Ε.Ε. Το δικό μας κίνημα οφείλει να αποκρυπτογραφήσει με καθαρή σκέψη τη πτυχή αυτή γιατί, και μέσω αυτής θα ενισχύσουμε τη διαπραγματευτική μας θέση στην κρίσιμη περίοδο του 2003-2005.

8. ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΛΥΣΗ

Η πιο πιθανή εξέλιξη στο Κυπριακό κατά το χρονικό διάστημα του επόμενου κύματος διεύρυνσης της Ε.Ε. (15 +6) είναι η μη πρόοδος, η διατήρηση του σημερινού αδιεξόδου. Σε αυτή θα επιδιώξουμε ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. και χωρίς επίλυση του Κυπριακού, ένταξη νομικά όλης της επικράτειας όπως έγινε παλαιότερα 1988 με την Τελωνιακή ένωση Κύπρου-ΕΟΚ. Αυτή η εξέλιξη συνιστά μια εκ των πραγμάτων, σοβαρή άσκηση πιέσεων στην Άγκυρα, θα αυξήσει το αίσθημα ασφάλειας των Ε/Κυπρίων, θα δώσει ανάσες οξυγόνου στους Τ/Κύπριους. Ενώ η Κυπριακή Δημοκρατία θα καθίσταται μέλος της Ευρωπαϊκής οικογένειας, σημαντικοί γεωπολιτικοί στόχοι της Τουρκίας θα ακυρώνονται και οι όλοι συσχετισμοί Κύπρου-Τουρκίας θα αποκτήσουν νέες ισορροπίες. Προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλει το κείμενο του

Ελσίνκι -1999 -όπως το διαμόρφωσε η διορατικότητα του Γιάννου Κρανιδιώτη. Σ' αυτό το δύσκολο χρονικό διάστημα 2000-2003 οι προσπάθειες για επίλυση του Κυπριακού πρέπει να συνεχίζονται. Σε κάθε γύρο συνομιλιών έχουμε χρέος να δοκιμάζουμε, να είμαστε δραστήριοι, με ιδέες στηριγμένες στα κείμενα του ΟΗΕ για τη δίκαιη επίλυση του Κυπριακού. Αυτή η θετική δράση μας θα υπολογιστεί σοβαρά από την ευρωπαϊκή οικογένεια, θα αποδυναμώνει τους αντιπάλους μας στην Ε.Ε. και θα δώσει επιπρόσθετα επιχειρήματα στους συμμάχους μας. Η Άγκυρα είναι πολύ πιθανόν να θελήσει ως αντάλλαγμα 2004 για την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. να πάρει η ίδια χρονοδιάγραμμα για ενταξιακές διαπραγματεύσεις, χωρίς επίλυση του Κυπριακού. Σε αυτό το ζήτημα η θέση μας ως ΚΙ.ΣΟΣ πρέπει να είναι σαφής: Η Τουρκία ούτε τώρα ούτε το 2003 θα πληροί τις προϋποθέσεις για να είναι χώρα με ενταξιακό καθεστώς. Γι' αυτό υποστηρίζουμε με βάση την ιστορία στις Τουρκοκοινοτικές σχέσεις (1963,1996,1999) ότι η καλύτερη δυνατή εξέλιξη για τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις είναι ένα μελλοντικό καθεστώς «Συνδεδεμένου Εταίρου» όπως με την Ουκρανία.

9. Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

Η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής είναι ένας συνδυασμός ισχύος. Ένα σύστημα σχέσεων από στοιχεία οικονομικής, πολιτικής και στρατιωτικής ισχύος. Επιδιώκουμε ένα δυναμικό πλαίσιο εξέλιξης που θα δίνει στην Κυπριακή Δημοκρατία περισσότερες δυνατότητες για την επίλυση του Κυπριακού και την ενσωμάτωση της στην πιο προηγμένη οικογένεια κρατών στον πλανήτη μας, στην Ε.Ε. Στη διεθνή και εσωτερική μας δράση το ΚΙ.ΣΟΣ πρέπει να έχει καθαρές θέσεις. Επιδιώκουμε λύση με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, τις δύο συμφωνίες υψηλού επιπέδου, στηρίζουμε τις ομόφωνες αποφάσεις του Εθνικού Συμβουλίου, του 1989 εξελιγμένες και προσαρμοσμένες στο ευρωπαϊκό κεκτημένο. Το ΚΙ.ΣΟΣ δεν είναι άρνηση ή κόμμα διαμαρτυρίας. Ο ιστορικός συμβιβασμός για λύση ομοσπονδίας είναι αποδεκτός από το κίνημα μας γιατί μέσα σε ορισμένο πλαίσιο δυνάμεων επιτρέπει στους Ε/Κύπριους τη μέγιστη δυνατή αλλαγή και βελτίωση της θέσης μας, την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων μας - επιστροφή, ελεύθερη διακίνηση, εγκατάσταση, απόκτηση περιουσίας. Οι καθαρές θέσεις, οι επεξεργασμένες πολιτικές για ακύρωση των τουρκικών στόχων επιτρέπουν την πιο μαζική δράση μας, την ευρύτερη αποδοχή των θέσεων μας.

10. Ο ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Οι διεθνείς σχέσεις, η εξωτερική πολιτική οικοδομείται μέσα σ' ένα ορισμένο περιβάλλον όπου πολλοί παράγοντες διαμορφώνουν εξελίξεις, συχνά καθορίζουν την μορφή και το περιεχόμενο του. Οι αλληλεξαρτήσεις, τα κοινά συμφέροντα, η συμμετοχή στο διεθνές γίνεσθαι, η πολιτική των διασυνδέσεων, και ο κόσμος της πληροφορικής επιτρέπουν στα μικρά κράτη όπως η Κύπρος να έχουν ρόλο στις εξελίξεις, να δημιουργούν συμμαχίες να επηρεάζουν ως ένα βαθμό τον διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο μας. Η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής απαιτεί βαθύ συναίσθημα ευθύνης, προβλέψεις, σχέδια αλλαγών, μακριά από δημαγωγίες και εύκολα χειροκροτήματα. Το κυπριακό σε πολλές φάσεις του κύκλου του ταλαιπωρήθηκε από πρόσωπα και δυνάμεις που έβαλαν του ιδιοτελείς προσωπικούς τους στόχους πάνω από το εθνικό συμφέρον. Διαχειρίστηκαν το Κυπριακό για να το φέρουν στα δικά τους ασήμαντα μέτρα. Είναι οι ίδιοι που παραμένουν πιστοί οπαδοί των αρνήσεων και της ρητορικής κατατρόπωσης των εχθρών, την ίδια στιγμή που είναι οι πρωταθλητές στα ρουσφέτια δηλ. στη συστηματική υπονόμηση της κοινωνικής συνοχής. Το δικό μας κίνημα μπορεί να διαγράψει ένα νέο τρόπο άσκησης της εξωτερικής πολιτικής στηριγμένο σε μια σύγχρονη πατριωτική αντίληψη, σε ένα μεταρρυθμιστικό

συνδυασμό εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής. Μπορούμε να δώσουμε στην πατρίδα μας νέες δυνατότητες. Ο λαός

Τουρκία: από τον Κεμαλισμό στο Ευρωπαϊκό στοίχημα

Η Συνθήκη της Λωζάνης (1923) αποτύπωσε σε μεγάλο βαθμό με νομικές δεσμεύσεις, ότι είχε συντελεστεί στο πολιτικό πεδίο το 1922. Έτσι, ο Μουσταφά Κεμάλ Αττατούρκ με το φωτοστέφανο του νικητή επέβαλε τη δική του αντίληψη για τον «εκδυτικισμό» της χώρας του. Με το μαστίγιο, άλλαξε ορισμένα εξωτερικά στοιχεία των Τούρκων (καπέλλο αντί φέσι, νέο ημερολόγιο, λατινικό αλφάβητο, δυτική ενδυμασία). Αυτές οι αλλαγές ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση. Αντί, όμως, αυτές να εξοπλιστούν και με πολιτικές μεταρρυθμίσεις, έμειναν ως το εξωτερικό περιτύλιγμα ενός συγκεχυμένου εκδυτικισμού.

Ο Μουσταφά Κεμάλ, ως Πατέρας των Τούρκων, έκανε γνωστό τον ιδεολογικό του προσανατολισμό με τη θεωρία των «Έξι Βελών»- ρεπουμπλικανισμός, εθνικισμός, λαϊκισμός, κρατικισμός, λαϊκευση και μεταρρυθμισμός ή επαναστατισμός.

Στόχος του Μουσταφά Κεμάλ, η ανάπτυξη μέσα σε συνθήκες μονοκομματικής διακυβέρνησης από το Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα με τον ίδιο ισόβιο ηγέτη. Σχετικά σύντομα, το Κεμαλικό μοντέλλο οργάνωσης της Τουρκικής κοινωνίας έδειξε πως δεν υπάκουσε στις εντολές του Τούρκου Βοναπάρτη. Το ισλαμικό κίνημα είναι και σήμερα ακμαίο, παρ' όλη τη πολεμική που του άσκησε το Κεμαλικό κράτος, με ή χωρίς Κεμάλ. Με τις πρώτες, σχετικά ελεύθερες, εκλογές, τόσο ο Α.Μεντερές, όσο και ο Τ.Μπαγιάρ έδειξαν διαθέσεις για μια διαφορετική έστω, ερμηνεία του Κεμαλισμού. Το αποτέλεσμα ήταν διαρκώς οπισθοδρομικό. Τρία πραξικοπήματα (1960,1971, 1980) σφράγισαν την Τουρκική κοινωνία, όλα στο όνομα του Κεμάλ, -διατήρηση του λαϊκού χαρακτήρα του κράτους- αλλά στην ουσία οδήγησαν σε μια ισχυρή διαδικασία εγκατάστασης των Τούρκων στρατηγών στην πρώτη θέση του πολιτικού συστήματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο το Γενικό Επιτελείο νομιμοποιήθηκε ως ο συνεχιστής και θεματοφύλακας των κεμαλικών παραδόσεων,

και ως ο μηχανισμός καταστολής του διαφορετικού (ισλαμιστές, αριστεροί, Κουρδικό Κίνημα).

Είναι σαφές πως τόσο η θεωρία του Κεμαλισμού, όσο και οι επίγονοί της στο πανίσχυρο «Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας», συγκρούονται κατά άμεσο και πολυδιάστατο τρόπο με τις δυτικές αξίες για τη δημοκρατία, την πολυφωνία και την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ισοδυναμεί με μια ιδιόμορφη «στρατοκρατία», με πλήθος από αντιφάσεις και ασαφείς διακηρύξεις.

Το 1963 η Τουρκία υπογράφει «Συμφωνία Σύνδεσης» με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, γεγονός που θεωρείται ως το πρώτο βήμα για ένα μακρύ και πολύπλοκο σύστημα σχέσεων ανάμεσα στα δύο μέρη. Το 1987 η Άγκυρα υπέβαλε αίτηση στις Βρυξέλλες για να γίνει πλήρες μέλος της ΕΟΚ. Η αίτησή της απερρίφθη το 1989, εν μέσω πλήθους ενστάσεων για την ποιότητα του Τουρκικού κράτους.

Ισχυροί γεωπολιτικοί λόγοι και εμπορικοί υπολογισμοί οδήγησαν τις Ευρωπαϊκές σχέσεις σε νέα τροχιά. Από την 1.1.1996, τέθηκε σε ισχύ η Τελωνειακή Σχέση Τουρκίας-Ε.Ε., με κορυφαίο

αντάλλαγμα τη διαμόρφωση χρονοδιαγράμματος για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τη Κυπριακή Δημοκρατία, έξι μήνες από το τέλος της Διακυβερνητικής Διάσκεψης.

Στη κορυφή των Ευρωτουρκικών σχέσεων εξακολουθεί να δεσπόζει το κείμενο συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Ελσίνκι (Δεκ.1999). Η Τουρκία, κρινόμενη με γεωπολιτικούς όρους, παίρνει τον τίτλο του υποψήφιου προς ένταξιν κράτους, έναν τίτλο που δεν τον δικαιούται εξαιτίας της εσωτερικής της κατάστασης και της επεκτατικής συμπεριφοράς της. Η πίεση των ΗΠΑ σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες απέδωσε καρπούς, ενώ δεν απουσίασαν και οι αναλύσεις που θέλουν τη Τουρκία πιο κοντά στην Ευρώπη, απλώς για να μην οδηγηθεί σε ακραίες φαντασμαγορικές περιπέτειες.

Οι αποφάσεις του Ελσίνκι δικαίως εξακολουθούν να απασχολούν την κοινή γνώμη στη Κύπρο. Από τότε ως σήμερα, όχι μόνο δεν έχει συντελεστεί καμιά μεταβολή στη Τουρκική συμπεριφορά, αλλά και εξαφορμής του κειμένου της “Εταιρικής Σχέσης” Τουρκίας-Ε.Ε., τα πράγματα περιπλέκονται ακόμα περισσότερο. Γι’ αυτό και χρειάζεται ευρεία επισκόπηση των εξελίξεων και ιδιαίτερη εμβάθυνση στο Τουρκικό πολιτικό σύστημα και τις επιπτώσεις του στις διαθέσεις των Τουρκοκυπρίων.

Η Τουρκία, τόσο στα χρόνια του “Ψυχρού Πολέμου”, όσο και σε αυτά της “Νέας τάξης”, εξακολουθεί να είναι χώρα με στρατηγική αξία, διαθέτει πλεονεκτήματα στο σχηματισμό συμμαχιών και ισορροπιών ισχύος στη Μ.Ανατολή, τον Καύκασο, και την Α.Μεσόγειο. Αυτό το στρατηγικό πλεονέκτημα της Τουρκίας, της επιτρέπει να ασκεί με διπλωματικό θράσος τις επιδιώξεις της, έχοντας κάλυψη και ανοχή από την πλευρά των ΗΠΑ, και ορισμένων ισχυρών κρατών στην Ε.Ε.

Αυτό το ιδιόμορφο πλαίσιο ανοχής στην Τουρκική αλαζονεία έχει περισσότερη απήχηση στις ΗΠΑ, ενώ στην Ε.Ε. οι ισορροπίες είναι διαφορετικές. Στα εκλεγμένα, στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., η Τουρκία συναντά ισχυρές αντιδράσεις, η εικόνα της είναι πολύ πίσω – Ευρωκοινοβούλιο, Μικτές Κοινοβουλευτικές Επιτροπές Κύπρου/Τουρκίας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τρία γεγονότα των τελευταίων μηνών έχουν εξαιρετική σημασία για το σύνολο των Ευρωτουρκικών σχέσεων:

1. Το ψήφισμα του Ευρωκοινοβουλίου για την Κύπρο (4 Οκτωβρίου, 2000, εισηγητής Ζ.Ποος, ψήφοι 483 υπέρ, 12 εναντίον, 33 αποχές). Κατά τρόπο δίκαιο οι Ευρωβουλευτές ζήτησαν την αποχώρηση των Τουρκικών στρατευμάτων από τη Κύπρο, την επιστροφή των εποίκων στη Τουρκία, και την ολοκλήρωση της ενταξιακής διαδικασίας της Κυπριακής Δημοκρατίας χωρίς οποιαδήποτε διασύνδεση με την επίλυση ή μη, του Κυπριακού.
2. Η διαρκής αώριση της πιθανότητας αναγνώρισης της γενοκτονίας των Αρμενίων από ολόένα και περισσότερα κοινοβουλευτικά σώματα –Γαλλία, Ολλανδία, Ευρωκοινοβούλιο έχουν ήδη προχωρήσει στην αναγνώριση στο ίδιο σχεδόν χρονικό διάστημα- (Οκτώβριος, Νοέμβριος 2000).
3. Η ισχυρή κόντρα σε πολλά επίπεδα εξ αφορμής του περιεχομένου της «Εταιρικής Σχέσης» Τουρκίας-Ε.Ε. Στο κείμενο αυτό ως μέρος της προενταξιακής στρατηγικής της Τουρκίας – υπάρχουν πολύ θετικές προτάσεις, όπως ,

α) Μετατροπή του πανίσχυρου Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας σε «συμβουλευτικό σώμα», κατά το πρότυπο των Ευρωπαϊκών χωρών.

β) Εκτεταμένο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών των πολιτών στη Ν.Α.Τουρκία, όπως η κατάργηση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, οικονομική ανάπτυξη.

γ) Κατάργηση της ποινής του θανάτου.

δ) Ακύρωση νόμων και διαταγμάτων που αφορούν την ελευθερία έκφρασης, διακίνησης ιδεών, γλωσσική ελευθερία των Κούρδων στα ΜΜΕ.

ε) Ένταξη του Κυπριακού στις «βραχυπρόθεσμες δεσμεύσεις» (short-term) της Τουρκίας για «ισχυρή υποστήριξη» από μέρους της των προσπαθειών του Γ.Γ. του ΟΗΕ για να οδηγηθούν σε «αίσιο πέρας» οι διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού.

στ) Επανάληψη του Ελσίνκι εις ότι αφορά τη διασύνδεση του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο με προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης-χρονικός ορίζοντας το 2004.

Το πλαίσιο που εισάγει το Κείμενο της Εταιρικής Σχέσης (ΚΕΣ) έχει προκαλέσει ισχυρές αντιδράσεις στο κομματικό σκηνικό της Τουρκίας.

Σεζέρ, Ετσεβίτ, Γιλμάζ, Τζεμ, σε ένα κρεσέντο αντι-δηλώσεων επιβεβαιώνουν πως το Τουρκικό πολιτικό σύστημα θα αργήσει πολύ να ανταποκριθεί στα Ευρωπαϊκά πλαίσια και ανάγκες. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας (24 Νοεμβρίου 2000) διακήρυξε την πρόθεση του να στηρίξει την αποχώρηση Ντενκτάς από τις διακοινοτικές συνομιλίες. Η θέση αυτή –με τη πλήρη στήριξη των Στρατηγών- είναι η ευθεία απάντηση της στρατοκρατίας στη Τουρκία στο αίτημα της Ε.Ε. για κατάργηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας-. Η ένταξη του Κυπριακού στη πρώτη γραμμή –με την προσθήκη και του Ρ.Ντενκτάς- λειτουργεί ως ο μοχλός για να βρει μαζική απήχηση η κίνηση αυτή. Στην ουσία στοχεύει αλλά, θέλει να επικυρώσει τη θέληση των Στρατηγών να επιβάλουν τους όρους τους για να μην διαταραχθεί η ισορροπία στα κέντρα λήψης των αποφάσεων στη σημερινή Τουρκία.

Η τελική έγκριση του ΚΕΣ (4 Δεκεμβρίου 2000) ενώ διατηρεί την πολύ ισχυρή πίεση για ριζικές αλλαγές στο εσωτερικό της Τουρκίας, διαμορφώθηκε κατά τρόπο διπλωματικής ασαφής εις ότι αφορά τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει στο Κυπριακό. Επιτρέπει τη διπλή ερμηνεία (βραχυπρόθεσμα κριτήρια-ενισχυμένος πολιτικός διάλογος) έτσι που η ιθύνουσα τάξη στη Τουρκία να έχει την ευχέρεια της παραπομπής στο έλασσον –πολιτικός διάλογος. Αυτή η «εποικοδομητική ασάφεια» δημιουργεί πρόσθετες ευθύνες τόσο στην Επιτροπή, όσο και στο Συμβούλιο Υπουργών.

Η θέση της Τουρκικής ελίτ ότι το Κυπριακό είναι έξω από τη σφαίρα των Ευρωτουρκικών σχέσεων, αποτελεί μια συνταγή ακινησίας, η οποία θα υπονομεύει διαρκώς τις δυνατότητες της Ε.Ε. να επηρεάσει τις εξελίξεις. Γι' αυτό, καθώς η Τουρκία θα ελέγχεται από «μηχανισμούς επιτήρησης», στην εφαρμογή των προνοιών του Κ.Ε.Σ., είναι ιδιαιτέρως παραγωγικό να ενταχθούν οι «βραχυπρόθεσμες δεσμεύσεις» της Άγκυρας –άρα και το Κυπριακό- σε ένα πλαίσιο ελέγχου στο πιο υψηλό επίπεδο, όπως λ.χ. η εποπτεία από το επιτελείο του Επιτρόπου αρμόδιου για τη διεύρυνση Γκ.Φερχόϊγκεν.

Το εσωτερικό πεδίο στη Τουρκία είναι δύσκολο –εξαιτίας της αντιφατικής δομής του- να προχωρήσει με γοργούς ρυθμούς προς τα εμπρός. Οι αλλαγές που γίνονται είναι μικρές, και είναι αυτές που δεν επηρεάζουν τις κεντρικές κατευθύνσεις στη Τουρκική πολιτική σκηνή.

Τα ερωτήματα είναι κεφαλαιώδους σημασίας, επειδή ο τριτοκομματικός συνασπισμός που κυβερνά στην Άγκυρα, (Ετσεβίτ, Γιλμάζ, Μαχτσελί) είναι αντιφατικός, ιδιαίτέρως στα ζητήματα που προκύπτουν από τις σχέσεις με την Ε.Ε.

Οι Στρατηγοί θα δεχθούν κατάργηση του θεσμικού ρόλου τους, μέσω της μετατροπής του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας σε συμβουλευτικό σώμα; Υπάρχει, σήμερα, ισχυρή συμμαχία πολιτικών που θα μπορέσει να θέσει τους Στρατηγούς εκτός πολιτικής δράσης;

Ο Μ.Γιλμάζ δηλώνει (21 Νοεμβρίου 2000) πως η «απόφαση μας για δυτικοποίηση της Τουρκίας είναι απόλυτη», αλλά αυτή η απόφαση δεν εκφράζει όλους. Είναι σημαντικό να υπογραμμίσει κανείς πως ορισμένες δυνάμεις στη Τουρκία επιδιώκουν να προσαρμόσουν τα Ευρωπαϊκά πρότυπα στις Τουρκικές ανάγκες –Τακτική του ελάχιστονος βηματισμού- για να προλάβουν ή να αποφύγουν το αντίστροφο. Έτσι, στη σημερινή συγκυρία, η Τουρκική ηγεσία επιδιώκει να κερδίσει χρόνο, συνδέοντας τη δυτική πορεία της με την εθνικιστική ακαμψία της στο Κυπριακό και το Αιγαίο, ωθώντας και τα Τουρκοκυπριακά κόμματα σε έλλειψη επιλογών. Επιχειρεί να προσπελάσει τη δύσκολη αυτή συγκυρία με απειλές, με παραπομπή στο χρόνο, με στόχο να αλλάξει τους συσχετισμούς υπέρ της.

Στο μακροπολιτικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας είναι προς το συμφέρον τόσο της Κύπρου όσο και της Ελλάδας. Αλλά η πορεία αυτή διασυνδέεται πλήρως με όρους και προϋποθέσεις, με κορυφαία διασύνδεση εκείνη που αφορά την επίλυση του Κυπριακού σύμφωνα με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και το Ευρωπαϊκό κεκτημένο. Το ευρωπαϊκό πεδίο δίνει περισσότερα μέσα για ενίσχυση των προσπαθειών της Κυπριακής Δημοκρατίας για άσκηση πιέσεων στην Άγκυρα, και για σύγχρονη πολιτική ανοιγμάτων στους Τουρκοκύπριους. Τίποτα, όμως, στην πολιτική δεν είναι δεδομένο, ούτε εύκολο, ούτε αυτονόητο. Χρειάζεται σχεδιασμός, σύστημα, συλλογικότητα, δράσεις, διεύρυνση των συμμαχιών, επιμονή και αισιοδοξία. Ο χρόνος δεν είναι μια κενή υπόθεση εργασίας. Με αυτοπεποίθηση πως το Ευρωπαϊκό πλαίσιο δίνει περισσότερες ευκαιρίες. Μπορούμε την αντοχή του χρόνου με, συγκριτικά, καλύτερες προϋποθέσεις.

Το Τουρκικό ζήτημα απασχολεί για πρώτη φορά σε τέτοια έκταση το Ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα, και αυτό είναι θετικό για όλους. Εάν η Άγκυρα θέλει να κερδίζει χρόνο, μπρούμε και εμείς να απαντήσουμε με το τρίπτυχο, Ισχυρή Κύπρος, Ευρωπαϊκές δράσεις, Αντοχή στο χρόνο.

Ομιλία σε εκδήλωση του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών με θέμα « Κύπρος-ΕΕ, προκλήσεις και ευκαιρίες»

Πάφος, 5 Δεκεμβρίου 2000

Μια πρόταση για την «Εταιρική Σχέση» Τουρκίας-Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Εταιρική Σχέση Τουρκίας – Ε.Ε αποτελεί την επόμενη σημαντική πρόκληση για την εξωτερική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ως συνέχεια αλλά και ως προϋπόθεση των αποφάσεων στο Ελσίνκι (9-10/12/99), τα δύο μέρη θα υιοθετήσουν ένα πολιτικό κείμενο (το Φθινόπωρο του 2000) που θα αποτελεί το πλαίσιο πορείας, ένα Χάρτη Διαδρομής (Road Map), στη βάση μιας σταδιακής σύγκλισης της Άγκυρας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Η Εταιρική Σχέση θα περιλαμβάνει πολιτικά και οικονομικά κριτήρια με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων. Το Κυπριακό, τα Ελληνοτουρκικά, τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο ρόλος του Στρατού συνιστούν πολιτικά κριτήρια, η μη ικανοποίηση των οποίων αναστέλλει αυτόματα για το ορατό μέλλον, την προοπτική έναρξης διαπραγματεύσεων ένταξης Τουρκίας- Ε.Ε.

Το δικό μας Κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών έχει το ειδικό χρέος να προβλέψει τις εξελίξεις, να διατυπώσει προτάσεις, να επηρεάσει όσο είναι δυνατόν το όλο σκηνικό. Το παράδειγμα του Ελσίνκι είναι χαρακτηριστικό: η απουσία, ή η σιωπηλή αποστασιοποίηση, δεν οδηγούν πουθενά. Στη βάση του πιο πάνω εισαγωγικού πλαισίου, εισηγούμαι τα εξής:

1. Είναι στρατηγική επιλογή μας η θετική διασύνδεση του κυπριακού ζητήματος με τις ευρωτουρκικές σχέσεις. Το Ελσίνκι καθόρισε ότι η Εταιρική Σχέση της Τουρκίας θα συνταχθεί με βάση όλες τις προηγούμενες αποφάσεις της Ε.Ε, περιλαμβανομένων του Δουβλίνου και του Λουξεμβούργου. Εάν και στον γ' γύρο των διακοινοτικών συνομιλιών η τουρκική και τουρκοκυπριακή ηγεσία εξακολουθήσουν να είναι αδιάλλακτες, τότε ή Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να κινηθεί δραστήρια για να διεκδικήσει σαφείς αναφορές στην «Εταιρική Σχέση», οι οποίες θα καλούν την Τουρκία, σε δεσμευτικές κινήσεις εις ότι αφορά την επίλυση του Κυπριακού με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Να κινητοποιηθούμε τώρα, ώστε να αποφύγουμε ένα πιθανό τακτικό ελιγμό της τουρκικής πλευράς για απευθείας συνομιλίες το Φθινόπωρο. Είναι θεμιτό να διεκδικήσουμε, με σαφήνεια, συγκεκριμένα δείγματα γραφής από την πλευρά της κατοχικής δύναμης, όπως, η δέσμευση για ενεργοποίηση του ψηφίσματος 550 του Σ.Α για την Αμμόχωστο, ή να ζητήσουμε μείωση των δυνάμεων του Αττίλα στα πλαίσια ενός χρονοδιαγράμματος για την πλήρη αποχώρησή του. Στις διεργασίες που θα προηγηθούν της «Εταιρικής Σχέσης», η ελληνική κυβέρνηση είναι σε θέση να ζητήσει πάγωμα χρηματοδοτικών πρωτοκόλλων, (με βέτο στον εφαρμοστικό κανονισμό που αποτελεί τη νομική βάση για την Εταιρική Σχέση), έως ότου διαμορφωθεί πλήρως το κείμενο της Εταιρικής Σχέσης. Τα αντισταθμιστικά δείγματα είναι αναγκαία και πρέπει να ενσωματωθούν στο κείμενο της «Εταιρικής Σχέσης». Αυτή τη φορά η Ε.Ε θέλουμε να έχει τη βούληση για ελεγχόμενα βήματα, με ασφαλιστικές δικλείδες, κάθε φορά που η Τουρκία θα επιχειρεί χρονοβόρες τακτικές, θα ήταν επίσης σημαντικό, να διευρύνουμε σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση, τις ενδοευρωπαϊκές συμμαχίες για την πληρέστερη καταγραφή των «προϋποθέσεων» μέσα στο κείμενο της Εταιρικής Σχέσης, που στο τέλος, αν υιοθετηθεί ο εφαρμοστικός κανονισμός (με ομοφωνία), θα συμφωνηθεί με ειδική πλειοψηφία. Από τη στιγμή που το Κυπριακό θα αποτελεί τμήμα των πολιτικών κριτηρίων της Εταιρικής Σχέσης, η Επιτροπή, ως θεματοφύλακας της, θα αναλάβει να ασκεί συστηματική εποπτεία. Με βάση την «Εταιρική Σχέση», η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να ενεργοποιήσει συγκεκριμένη ρήτρα της συμφωνίας (Conditionality) και να αναστείλει τις χρηματοδοτήσεις, επιβάλλοντας κυρώσεις, στη βάση της ίσης μεταχείρισης όλων των υποψηφίων για ένταξη χωρών.

2. Ένα κύριο συστατικό της «Εταιρικής Σχέσης», αφορά το σύστημα διακυβέρνησης στην Τουρκία. Υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να ληφθούν ουσιαστικές αποφάσεις, σύμφωνα με τις οποίες, οι νόμοι και τα διατάγματα στην τουρκική επικράτεια που έρχονται σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή έννομη πραγματικότητα, να καταργηθούν (αναθεώρηση του ποινικού και αστικού κώδικα, κατάργηση εθνικών διακρίσεων, ελευθερία έκφρασης και διάδοσης ιδεών). Η Ε.Ε διαθέτει όλα τα τεχνικά μέσα για να ελέγχει τη συστηματική συμμόρφωση της τουρκικής κυβέρνησης στον ευρωπαϊκό νόμο, υιοθετώντας χρονοδιαγράμματα, μηχανισμούς επιτήρησης και κυρώσεων σε κάθε περίπτωση που η Άγκυρα επιχειρεί παρελκυστικές τακτικές. Το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει ευρεία απήχηση στους Ευρωπαίους πολίτες. Μπορεί να ευαισθητοποιηθούν μη κυβερνητικές οργανώσεις -σε αυτό το χρονικό διάστημα- ώστε οι «Μηχανισμοί Επιτήρησης», όπως υιοθετήθηκαν στο Ελσίνκι, να πάρουν ένα πιο δημιουργικό περιεχόμενο. Στα πλαίσια της δράσης των μη κυβερνητικών οργανώσεων να ενεργοποιούνται και οι πρόνοιες για συμμόρφωση της Τουρκίας στις αποφάσεις του Ευρωδικαστηρίου (Συνθήκη Άμστερνταμ, Δικαιώματα του Πολίτη).
3. Ο ρόλος του Στρατού στην Τουρκία έχει επικριθεί τόσο από τέως και νυν Επιτρόπους (Μπρουκ, Φερχόιγκεν) όσο και από προεδρίες της ΕΕ (Φινλανδία, Αχτισάαρι, επιστολή προς Ντεμιρέλ, 11/99). Είναι ζωτικής σημασίας υπόθεση να αναδείξουμε αυτό το ζήτημα ως κυρίαρχο για την συνολική «Εταιρική Σχέση». Είναι το κλειδί για να συζητήσει η θεσμική Ε.Ε τον παρα-συνταγματικό ρόλο του Στρατού και να υιοθετηθεί ειδική παράγραφος, η οποία να αφορά ένα σαφές χρονικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο να τροποποιηθούν τα άρθρα του συντάγματος που αφορούν τη δομή και τον ρόλο του «Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας»(ΣΕΑ).
4. Πάγια είναι η αναφορά μας για τις σχέσεις «καλής γειτονίας», τις οποίες οφείλει να καλλιεργεί η Τουρκία ειδικά στις σχέσεις της με την Ελλάδα. Οι απειλές για χρήση βίας και οι αναφορές σε γκρίζες ζώνες στο Αιγαίο, είναι πολιτικά απαράδεκτες και νομικά αστήρικτες. Οι κοινές θέσεις των «15» -όπως έγινε και στο Ελσίνκι- σχετικά με το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, προωθούν τη σταθερότητα στο Αιγαίο, και η επανάληψη τους συμβάλει στην παγίωση ενός θεσμικού μηχανισμού για την επίλυση του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας.
5. Το Κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών είναι σε θέση να προωθήσει τις πολιτικές αυτές μέσα στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και στην Ε.Ε γενικότερα. Είναι πιο χρήσιμο να μην εξαντλήσουμε την ανάλυση και τη δράση μας μόνο στην τρέχουσα φάση του Κυπριακού. Είναι εξίσου «Κυπριακό», το να προσεγγίσουμε τις εξελίξεις σε όλο το φάσμα των ευρωτουρκικών σχέσεων, επειδή η μια διάσταση (λ.χ. ΣΕΑ) επηρεάζει την άλλη (Κυπριακό) και όλα μαζί συγκροτούν ένα πλαίσιο διπλωματικού αγώνα με πλήθος από πτυχές, αλλά και ποικίλες προσεγγίσεις μέσα στους «15», άλλοτε θετικές, άλλοτε αρνητικές, και συχνά επιφανειακές. Είναι πιο παραγωγικό να «απλώσουμε» τη δράση μας στις διασυνδέσεις συμφερόντων, σε κοινές προσεγγίσεις που θα επιτρέψουν στους «15», να διαδραματίσουν τον πιο αποτελεσματικό ρόλο έως ότου ολοκληρωθεί η «Εταιρική Σχέση» Τουρκίας-Ε.Ε. Το δικό μας Κίνημα, έγκαιρα να καταθέσει ορισμένες εισηγήσεις. Γίνεται παραγωγός πολιτικών πρωτοβουλιών, διαλόγου και συνθέσεων στο Εθνικό Συμβούλιο, και ανταλλαγής σκέψεων με την ελληνική κυβέρνηση. Κατά συνέπεια, είναι σε θέση να δημιουργεί την πολιτική που έρχεται και να επηρεάζει θετικά τις εξελίξεις.

* Παρέμβαση στην σύνοδο της Κ.Ε του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών,
Λευκωσία 15 Μαρτίου 2000

Το Ευρωτουρκικό Σταυρόλεξο

Η Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε στο Λουξεμβούργο (1997) έθεσε τρεις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των ευρωτουρκικών σχέσεων. Ανθρώπινα Δικαιώματα στην τουρκική επικράτεια, Κυπριακό, σχέσεις καλής γειτονίας με την Ελλάδα.

Εάν κριθούν τα γεγονότα υπό το πρίσμα των όσων εξελίσσονται στο δρόμο του Ελσίνκι, ασφαλώς και υπάρχουν δύο βέβαιες διολισθήσεις. Η Τουρκία από τη μία δεν δικαιούται τον τίτλο του υποψήφιου προς ένταξη μέλους (άρνηση και των τριών προϋποθέσεων του Λουξεμβούργου), ενώ η ίδια η Ε.Ε (ο βασικός της πυρήνας) έχει διαμορφώσει νέες προσεγγίσεις παρακάμπτοντας εν πολλοίς τα κριτήρια του Λουξεμβούργου. Μια σειρά από λόγους (πιέσεις ΗΠΑ, τουρκική αγορά, ρόλος Τουρκίας), οδήγησαν τους πιο ισχυρούς της Ε.Ε σε μια νέα ανάλυση: με πολιτικά κριτήρια να στηριχθεί ο «εκδυτικισμός» της Τουρκίας, και να επιβραβευθούν οι δυνάμεις που τον προωθούν, με την απονομή του τίτλου της «υποψήφιας» χώρας. Αυτή η ανάλυση πάσχει από τη φύση της, αφού ούτε ένα σαφές βήμα δεν έχει κάνει η Άγκυρα που να πλησιάζει, έστω ένα από τα κριτήρια του Λουξεμβούργου. Άλλωστε η τουρκική ελίτ αυτό ακριβώς επιδιώκει: να εμφανίζεται ευρωπαϊά για να κρύβει τον αυταρχισμό της, να φαίνεται ότι βελτιώνεται και στο βάθος να είναι ακίνητη.

Στη Σύνοδο Κορυφής της Κολονίας (Ιούνιος 1999) όλα ήταν σαφή: οι περισσότεροι και οι ισχυρότεροι στην Ε.Ε μετέθεσαν για το Ελσίνκι το «ναι» στην τουρκική υποψηφιότητα. Ως εκ τούτου, το δίλημμα για την Ελλάδα γίνεται συγκεκριμένο: ή μένει στο Λουξεμβούργο και ασκεί veto ή παρακολουθώντας τις εξελίξεις θέτει όρους, ζητά σοβαρά ανταλλάγματα για τα δικά της εθνικά συμφέροντα για να συμφωνήσει στην πρόοδο των ευρωτουρκικών σχέσεων.

Η Αθήνα επέλεξε το δεύτερο δρόμο και δημόσια ο Γ. Κρανιδιώτης (12.7.99) τοποθέτησε τη στρατηγική των ανταλλαγών ως πρώτη της επιλογή. Ακώλυτη ενταξιακή διαδικασία για την Κυπριακή Δημοκρατία, σχέσεις καλής γειτονίας με την Ελλάδα, ανθρώπινα δικαιώματα. Η αξιολόγηση αυτή έχει μια πολιτική τεκμηρίωση με ειδικό κυπριακό βάρος. Με δεδομένη την τουρκική ακαμψία στο Κυπριακό και τις αναμικτές προοπτικές για την επίλυση του, επιδιώκει να μην θέτει την ενταξιακή διαδικασία κάτω από τον έλεγχο της τουρκικής αδιαλλαξίας στο κλασσικό κυπριακό. Έτσι, εάν και εφόσον επιτευχθεί στο Ελσίνκι η πρώτη επιδίωξη για την Κύπρο, σημαίνει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία αποκτά σημαντικό στρατηγικό πλεονέκτημα στις διακοινοτικές συνομιλίες, διαπραγματεύεται την επίλυση του κυπριακού με διασφάλιση του όρου «ένταξη στην Ε.Ε και χωρίς επίλυση του κυπριακού». Δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί αυτός ο στόχος. Στην Ε.Ε υπάρχουν και διαφορετικές φωνές. Εάν όμως αυτό γίνει κείμενο συμπερασμάτων, αυτό σημαίνει μια πολύ σημαντική διπλωματική εξέλιξη, μια πολιτική νίκη της κοινής λογικής ενάντια στον κυνισμό των συμφερόντων.

Στις συνομιλίες Σημίτη-Κληρίδη (14.9.1999), συμφωνήθηκε το πλαίσιο των κινήσεων έως το Ελσίνκι, όπως το είχε σχεδιάσει ο Γ. Κρανιδιώτης. Είναι δε, άξιο σημειώσεως πως και η κυβερνητική επιτροπή στην Αθήνα (21.10.1999) επαναβεβαίωσε το «πλαίσιο Κρανιδιώτη», με την προσθήκη ορισμένων στοιχείων δεύτερης αξίας.

Η πρώτη δημόσια τοποθέτηση του «πλασίου Κρανιδιώτη» (12.7.1999) προκάλεσε σχεδόν αυτομάτως –και τις πρώτες δημόσιες ρήξεις στο κυπριακό κομματικό τοπίο με τη γνωστή αθλιότητα «άλλο ΠΑΣΟΚ, άλλο Κρανιδιώτης». Ας σημειωθεί επιπροσθέτως, ότι αυτά ήταν παιχνίδια σκοπιμοτήτων για να εκτεθεί ο Γ. Κρανιδιώτης ως ξένο σώμα στο ΠΑΣΟΚ, την ίδια στιγμή που ήταν Γραμματέας Διεθνών Σχέσεων στο ΠΑΣΟΚ, Αναπληρωτής ΥΠΕΞ και με δημιουργική ταύτιση ανάλυσης με τον Κ. Σημίτη!

Στη Λευκωσία, το τελευταίο χρονικό διάστημα αναπτύχθηκε το γνωστό σπορ του «καλού» (Λευκωσία) και του «κακού» (Αθήνα). Η πρώτη, ανησυχεί για ένα (νέο) «ξεπούλημα», στέλλει μηνύματα μέσω τηλεοπτικών ρεπορτάζ, αφήνει να νοηθεί ότι πάει ο Ι.Κασουλίδης στην Αθήνα (μέσα Οκτωβρίου'99) για να προλάβει το «κακό». Τα ερωτήματα προκύπτουν αβίαστα. Δεν ήταν ο ίδιος Ι.Κασουλίδης που χαιρέτισε στο ΑΠΕ τις δηλώσεις Κρανιδιώτη στις 13.7.99; Δεν ήταν η ίδια κυπριακή κυβέρνηση που συμφώνησε στις 14.9.99;

Η ελληνική κυβέρνηση κάλυψε το «πλαίσιο Κρανιδιώτη», δήλωσε δια του πρωθυπουργού Κ.Σημίτη πως δεν θα υποστηρίξει εικονική υποψηφιότητα της Τουρκίας στο Ελσίνκι, δήλωσε δια του ΥΠΕΞ Γ.Παπανδρέου πως η ψήφος της Ελλάδας δεν είναι δεδομένη.

Τι ακριβώς ζητούν ορισμένα κόμματα; Τι ακριβώς αντιπροτείνουν; Θέλουν κάτι άλλο; Ποιά και πως θα επιτευχθεί; Μπορεί κανείς να διαφωνήσει για το πλαίσιο Κρανιδιώτη, ίσως κάποιος άλλος να το θεωρήσει μικρής αξίας, αλλά αυτό που μετρά στην πραγματικότητα είναι η δυνατότητα να κάνεις πράξεις το σχεδιασμό σου, και όχι να διεκδικείς στη σφαίρα του ιδεατού. Το «όλα ή τίποτα» είναι η καλύτερη συνταγή για να μένουν όλα ακίνητα, ή ακριβέστερα, είναι η καλύτερη «συνταγή» για να κρύψεις κανείς την πολιτική του ένδεια. Το ΑΚΕΛ εισήγαγε τον όρο «ευρωδιχοτόμηση». Εννοεί (;) ότι η ένταξη χωρίς την προηγούμενη επίλυση του Κυπριακού, θα παγιώσει μια κατάσταση πραγμάτων, άρα κάτι μη επιθυμητό. Ωστόσο, υπάρχει το προηγούμενο της Τελωνειακής Ένωσης Κύπρου-ΕΟΚ (1987), η οποία νομικά καλύπτει όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, και στην πράξη εφαρμόζεται στις ελεύθερες περιοχές. Κατά τον ανάλογο τρόπο, οφείλουμε (εάν μας εκφράζει η ευρωπαϊκή στρατηγική) να στηρίξουμε τις πολιτικές εκείνες που ασκούν ορισμένες πιέσεις στην Άγκυρα. Έτσι δεν παγιώνεται καμιά «ευρωδιχοτόμηση».

Παλεύεις για την επίλυση του Κυπριακού πριν την ένταξη, και αν αυτή –πράγμα πιθανότερο- δεν προκύψει εξαιτίας της τουρκικής αδιαλλαξίας, την επιδιώκεις ενώ θα είσαι βέβαιο μέλος της Ε.Ε Αυτή η εξέλιξη προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες και βελτιώνει ουσιαστικά τη θέση της Λευκωσίας. Η ηγεσία του ΑΚΕΛ εμφανίζεται να έχει ένα καταγγελτικό λόγο στα ζητήματα που αφορούν την Ε.Ε. Βλέπει μόνο και διαρκώς πιέσεις και αδιέξοδα. Αυτό όμως που ξεχωρίζει ένα σύγχρονο κόμμα, είναι οι προτάσεις του, τα σενάρια, οι επιλογές, τα μέσα που προτείνει για την υλοποίησή τους. Και σε αυτό το ευρωπαϊκό πλαίσιο το ΑΚΕΛ βρίσκεται σε αμηχανία, αντιμετωπίζει κρίση στρατηγικής. Στο όλο πλαίσιο για το Ελσίνκι μπήκε και ο όρος του κλασικού Κυπριακού, ώστε να συναινέσει η Ελλάδα στην αναβάθμιση των ευρωτουρκικών σχέσεων. Το Κυπριακό, όμως, καλύπτει δεκάδες πτυχές και δεν αρκεί να το επικαλούμαστε. Χρειάζεται και να πούμε με καθαρό τρόπο το τι ακριβώς θέλουμε, Εννοούμε επίλυση; ΜΟΕ; Αμμόχωστο; Μερική αποχώρηση του Αττίλα; Αεροδρόμιο Λευκωσίας; Εάν εννοούμε πρώτα επίλυση του Κυπριακού, σημαίνει στην πράξη ότι η Ελλάδα ασκεί βέτο στην Ε.Ε. από το 1987 έως σήμερα. Αυτό εισηγούνται ορισμένοι; Εάν όμως εννοούμε ορισμένα βήματα στο Κυπριακό –και αυτό, υπό όρους, είναι σωστό και παραγωγικό- σημαίνει ότι εδώ και μήνες μετά το σήμα της Κολονίας έχουμε εφικτά σχέδια στο Ε.Σ.

τα συζητούμε με την Αθήνα, τα παλεύουμε στα άλλα 14 μέλη, της Ε.Ε. Τελικώς μάλλον, ούτε το ένα εννοούμε, ούτε και το άλλο θέλουμε. Απλώς ανακοινώνουμε «Κυπριακό» και ουδείς αισθάνεται την ανάγκη να δημιουργήσει ή να εισηγηθεί εγκαίρως σχέδια, συλλογικές ευθύνες, εφικτές δράσεις.

Η συζήτηση στο Εθνικό Συμβούλιο (27/10) συνιστά μια εκ των υστέρων αντίδραση που είχε περισσότερο στόχο να «απαλλαγούν» ορισμένοι από τις δικές τους ευθύνες με χρονικά άτοπες εισηγήσεις ή χειρισμούς με μικροκομματικό ορίζοντα. Η συμμετοχή της κυπριακής κυβέρνησης στις εξωτερικές διαβουλεύσεις για το Ελσίνκι είναι απελπιστικά ανύπαρκτη και αυτό βεβαιώνει πως κύρια φροντίδα της είναι το εσωτερικό ακροατήριο. Αυτό που είναι βέβαιο, αφορά το «ποιος θα φταίει» εάν κάτι δεν πάει καλά στο Ελσίνκι. Έως τώρα, έφταιγε ο Γιάννος Κρανιδιώτης. Το Δεκέμβριο, θα βρούμε τον επόμενο στόχο, αν και όλοι υποψιαζόμαστε το ποιος θα είναι... Στο Ελσίνκι η ελληνική κυβέρνηση μπορεί και πρέπει να αναδειχθεί αντάξια των συνθηκών: εάν πάρει σοβαρά ανταλλάγματα σε Κύπρο-Αιγαίο (πλαίσιο Κρανιδιώτη), τότε μπορεί να συναινέσει στην ονομασία της Τουρκίας σαν υποψήφιας προς ένταξη. Εάν δεν επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, τότε η άσκηση του βέτο είναι κάτι παραπάνω από χρήσιμη, είναι εθνικώς επωφελής επιλογή. Μερικοί Ευρωπαίοι εταίροι θα κρυφτούν πίσω από το ελληνικό βέτο, για να ικανοποιήσουν τη συνήθη διγλωσσία τους, αλλά αυτό δεν επιτρέπει στον Κ.Σημίτη να έχει «τρίτες» επιλογές. Είναι ο ίδιος που θα βρεθεί μπροστά σε διλήμματα, ισορροπίες και εντέλει αποφάσεις με μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

* Άρθρο στην εφημερίδα «Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», 7 Νοεμβρίου 1999

Κοινός Ευρωπαϊκός Στρατός

Ο Χαβιέ Σολάνα ήταν σχεδόν πανηγυρικός: «Σήμερα (7.3.2000) είναι μια πραγματικά ιστορική μέρα στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υποδεχόμαστε για πρώτη φορά μια επιτροπή που απαρτίζεται από στρατιωτικούς ...».

Κάτω από αυτά τα εισαγωγικά στοιχεία, συνεδρίασε στις Βρυξέλλες η «Στρατιωτική Επιτροπή» (Σ.Ε.) της Ε.Ε. Ένα αμιγές στρατιωτικό όργανο, το οποίο θα παρέχει στρατιωτικές συμβουλές σε ζητήματα διαχείρισης κρίσεων στις πολιτικές αρχές της Ε.Ε και ειδικότερα στον τομέα της ΚΕΠΠΑ (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας). Το βήμα είναι σημαντικό, και πίσω από αυτό βρίσκεται το Ελσίνκι. Στην τότε Σύνοδο Κορυφής (9.12.1999), τέθηκαν οι βάσεις για να προχωρήσει η ΚΕΠΠΑ, μπήκαν ορισμένοι στόχοι, και για πρώτη φορά, οι στόχοι συνοδεύονται με χρονοδιαγράμματα. Στα κείμενα συμπερασμάτων του Ελσίνκι (127) καταγράφεται η βούληση των 15, για την ανάπτυξη στρατιωτικών επιχειρήσεων υπό την ηγεσία της Ε.Ε, με την προσθήκη της φράσης «σε περίπτωση που το ΝΑΤΟ δεν συμμετέχει σε αυτές ως σύνολο». Επιδιώκεται (128) η δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού στρατού από 50-60 χιλιάδες προσωπικό, έως το 2003, και έως τότε θα εξελισσεται και η κατάλληλη διοικητική υποστήριξη, με αναπροσαρμογές θεσμών, και δημιουργία στρατιωτικών οργάνων, όπως έγινε με τη Σ.Ε στις 7 Μαρτίου 2000.

Είναι πολύ ενδιαφέρον να υπογραμμιστεί πως οι 15 με τις αποφάσεις στο Ελσίνκι και σε ευθεία αντίφαση με τις ΝΑΤΟϊκές πρακτικές στο Κόσσοβο, υπογραμμίζουν «την πρωταρχική ευθύνη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας».

Εάν το σημείο αυτό δεν αποτελεί μια ευθεία αυτοκριτική για πολλές ευρωπαϊκές χώρες σε σχέση με το Κόσσοβο, είναι, εκ των πραγμάτων, ένα καλό δείγμα γραφής για τις μελλοντικές επιδιώξεις της ΚΕΠΠΑ. Κατά συνέπεια, οι μηχανισμοί ασφαλείας της Ε.Ε θεωρούν ως στρατηγικά ισορροπημένη τη σύνθεση του Σ.Α του ΟΗΕ και ως καθοριστικής σημασίας και για τις δικές τους επιλογές.

Είναι κοινός τόπος να λεχθεί πως η Ε.Ε διαθέτει την «αχίλλειο πτέρνα» της στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Η σημερινή ανισορροπία έχει διάσημα πόδια: επωφελής και σημαντική πρόοδος στον οικονομικό τομέα (ΟΝΕ, ΕΥΡΩ, Ευρωπαϊκή Τράπεζα), και ταυτόχρονα στασιμότητα ή και σύγχυση στον τομέα Εξωτερικής Πολιτικής και των θεμάτων Ασφάλειας.

Αυτή η μη ισορροπημένη ανάταξη της Ε.Ε έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ίδια την εικόνα της ως μιας φιλόδοξης, ανερχόμενης δύναμης, ικανής να διαδραματίσει αυτοδύναμο ρόλο στην παγκόσμια σιωπή. Η εξέλιξη αυτή δεν συνδέεται πλήρως με τις 15 χώρες-μέλη της Ε.Ε. Το κύριο βάρος στην υπό διαμόρφωση ΚΕΠΠΑ ανήκει στις τρεις μεγάλες δυνάμεις της Ε.Ε (Γαλλία, Γερμανία, Μ. Βρετανία), και τις επιλογές τους τη μια ή την άλλη κατεύθυνση. Εάν οι τρεις αυτές οι χώρες, διαρκώς ένα πλαίσιο ρυθμίσεων και κινήσεων, τότε η ΚΕΠΠΑ θα παίρνει ολόένα και πιο αποφασιστικό χαρακτήρα. Το Παρίσι είναι το πιο προωθημένο εις ότι αφορά τον συνολικό σχεδιασμό για την αυτόνομη αμυντικά ευρωπαϊκή ομπρέλα. Είναι η «ατμομηχανή» για πιο αποφασιστικές ρυθμίσεις, και διαθέτει εξαιρετικά ισορροπημένες σχέσεις με τη Γερμανία και τη Μ. Βρετανία.

Το Λονδίνο επιχειρεί να τετραγωνίσει τον κύκλο προωθώντας μια πολιτική σε δύο βάρκες (ταύτιση με ΗΠΑ, ενίσχυση ΚΕΠΠΑ). Το γεγονός αυτό προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε μακροπρόθεσμη βάση, αφού το Λονδίνο επιθυμεί να επανασυνδέσει τους δεσμούς του με την Ε.Ε χωρίς να υποβαθμίζει την προνομιακή σχέση του με την Ουάσιγκτον. Το Βερολίνο έχει ιστορικές δεσμεύσεις σε στρατιωτικά ζητήματα, αλλά είναι σε θέση να γέρνει την πλάστιγγα ανάμεσα σε Παρίσι-Λονδίνο, έχοντας και την οικονομική του ευρωστία ως βασικό ατού στην ενδυνάμωση της ΚΕΠΠΑ.

Αυτό που είναι βέβαιο αφορά τα χρονοδιαγράμματα στην προώθηση του Κοινού Ευρωπαϊκού Στρατού: τα αργά βήματα είναι η μόνη συνταγή που εγγυάται μικρές βελτιώσεις, σταθερά βήματα προς τα εμπρός. Οι 15 έχουν εντός τους ποικίλες αντιφάσεις (π.χ. διάσημος ο ατλαντισμός της Ολλανδίας).

Ασφαλώς είναι μέγα και πολύπλοκο έργο το να βρουν ισορροπίες ανάμεσα στην υπό διαμόρφωση ΚΕΠΠΑ και το ΝΑΤΟ και έως τότε, θα δημιουργούνται τριβές και συγχύσεις από την πλευρά της Ουάσιγκτον.

Ο μονοπωλιακός κόσμος, με τις ΗΠΑ να έχουν τον καταλυτικό ρόλο στις εξελίξεις, δεν μπορεί να είναι ένας ισορροπημένος κόσμος, χρειαζόμαστε έναν πολυπολικό κόσμο, ένα σύστημα ασφαλείας που να ακουμπά σε διαφορετικές ισορροπίες, σε δημιουργικές διαφωνίες και νέους κανονισμούς στη διεθνή συμπεριφορά και δράση. Η ΚΕΠΠΑ μπορεί να γίνει ένας μηχανισμός ασφαλείας απολύτως αναγκαίος στον ευρωπαϊκό χώρο, και ένας ουσιαστικός μοχλός της αυτόνομης αμυντικής δυνατότητας των 15. Μόνο έτσι οι σχέσεις της Ε.Ε με τις ΗΠΑ θα αποκτήσουν ένα πιο παραγωγικό χαρακτήρα, ικανό να ρυθμίζει τα ευρωπαϊκά πράγματα και σύμφωνα με τις ιδρυτικές αρχές και επιδιώξεις της Ε.Ε.

Το Σ.Κ.ΕΔΕΚ, η Κύπρος και οι S-300

Η σημερινή συζήτηση γίνεται μέσα σε ένα φορτισμένο κλίμα. Είναι δύσκολο, σήμερα στην Κύπρο, να κάνουμε ψύχραιμες συζητήσεις, να προσεγγίσουμε με σφαιρικό, με σύνθετο πνεύμα ένα πολύπλοκο ζήτημα όπως αυτό της στρατιωτικής συνεργασίας Κύπρου - Ελλάδας εξ αφορμής των S-300. Μια κοινή γνώμη κυριολεκτικά ντοπαρισμένη από την κυβερνητική προπαγάνδα, τις τηλεοπτικές υπερβολές και τη μετατροπή της άμυνας σε διαφημιστικό προϊόν κατά τις τελευταίες προεδρικές εκλογές, συνήθισε στις απλουστεύσεις, τη ρηχή ρητορεία. Να γιατί το κόμμα μας έχει σήμερα ένα τριπλό χρέος προς την Κύπρο.

1. Να σταθεί με αίσθημα αυτοκυριαρχίας απέναντι στις εξελίξεις ακριβώς γιατί το κόμμα μας δεν ευθύνεται γι' αυτό το απέραντο παιχνίδι δημαγωγίας που εξελίχθηκε τα τελευταία δύο χρόνια.
2. Να ασκήσουμε υπεύθυνη κριτική, αλλά να μην πέσουμε στην παγίδα της αυτοκαταστροφικής τάσης, του μηδενισμού και της αίσθησης ότι πλέον βαδίζουμε στο κενό.
3. Να βγάλουμε όλοι τα συμπεράσματά μας, να συζητούμε για να βγαίνουμε όλοι πιο ενημερωμένοι, με λιγότερα επίθετα, με περισσότερα ουσιαστικά.

Το κόμμα μας είναι περήφανο γιατί μέσα στις γραμμές του υπάρχει πολυφωνία, υπάρχουν απόψεις που διαφέρουν. Αυτό είναι μια μεγάλη κατάκτηση για όλους μας, είναι πηγή αισιοδοξίας ότι ο διάλογος η περισσότερη και καλύτερη λειτουργία των οργάνων, μόνο κέρδος φέρει σε όλα τα μέρη του. Ζούμε σε ένα κόσμο με διεθνείς σταθερές, με ισορροπίες ισχύος με αδυσώπητες συγκρούσεις συμφερόντων, με κυνισμό. Στο επίκεντρο της ανάλυσής μας πρέπει να είναι ότι ονομάζεται "σύστημα ασφάλειας της Δύσης". Θέλουμε όλοι να ενταχθούμε στο δυτικό σύστημα συμφερόντων, στην Ε.Ε. Όμως μια συνολική στρατηγική Κύπρου - Δύσης σημαίνει, εκτός από την Ε.Ε., να επεξεργαστούμε πολιτικές ασφάλειας για τα συστήματα ασφάλειας της Δύσης που είναι το ΝΑΤΟ, ο Συνεταιρισμός για την Ειρήνη, και η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση. Όλα τα σοσιαλιστικά κινήματα της Ευρώπης είναι τμήματα αυτού του πακέτου. Χρειάζεται και εμείς, η ΕΔΕΚ να διαμορφώσουμε πολιτικές, να στηρίξουμε πρώτιστα τις αυτόνομες ευρωπαϊκές πολιτικές ασφάλειας. Ακριβώς σε αυτό το σημείο οι S-300 έχουν το διεθνοπολιτικό τους χαρακτήρα. Από τη στιγμή που η αγορά τους επηρεάζει το δυτικό σύστημα ασφάλειας, και από τη στιγμή που η Λευκωσία δεν έχει θέσεις για αυτό, δημιουργήθηκε κλίμα συγκρούσεων, πιέσεων, απειλών από όλα τα στοιχεία αυτού του συστήματος, ΗΠΑ, Ε.Ε., Γαλλία, Γερμανία, Ισραήλ, Αγγλία, Αυστριακή προεδρία της Ε.Ε. κτλ Ερασιτέχνες πολιτικοί στη Λευκωσία, πίστεψαν ότι θα εξεβίαζαν τους πάντες-τελικά πήγαν σε αναθεώρηση της πορείας.

Κάθε σημαντική αγορά με διεθνείς διαστάσεις μπορεί να εντάσσεται σε διεθνείς συσχετισμούς, να κάνει σίγουρα βήματα, να πείθει ότι εξυπηρετεί, μερικώς έστω, τα συμφέροντα των μελλοντικών μας εταίρων. Αυτό απαιτεί χρόνο, αγώνες, ελιγμούς, σταθερότητα στους στόχους, συγκρούσεις στο διπλωματικό επίπεδο, διάλογο, επιχειρήματα, δράσεις, πρωτοβουλίες. Αυτό το πλαίσιο πολιτικής αφορά και το κόμμα μας. Να γιατί είναι σημαντικό για μας να έχουμε την πρωτοπορία στις αναλύσεις, να έχουμε την πολιτική ηγεμονία στα μεγάλα, και βεβαίως στο μείζον που είναι οι

αυριανές πλήρεις σχέσεις Κύπρου-Ελλάδας. Σχετική εισήγηση κατέθεσα και στην ολομέλεια της Κ.Ε. του κόμματος πριν από τέσσερα χρόνια (Κύπρος-NATO, Κύπρος-Συνεταιρισμός για την Ειρήνη, Κύπρος-ΔΕΕ).

Η ιστορική σύγκρουση Δύσης-Ρωσίας, κρατά μερικώς και σήμερα. Πολλοί στη Δύση πίστεψαν ότι μέσω S-300 η Ρωσία αποκτά ορισμένα πλεονεκτήματα στη στρατηγική πολύπλοκη Μ. Ανατολή. Άρα, δεν πείσαμε, δεν αγωνιστήκαμε να πείσουμε ότι τα πράγματα είναι αλλιώς, ότι τα συμφέροντά μας, συμβαδίζουν εν μέρει με τις δυτικές αναλύσεις περί ασφάλειας.

1. Η ευθεία, η πλήρης ρήξη με το ΠΑΣΟΚ, δεν ωφελεί ούτε την Κύπρο, ούτε την ΕΔΕΚ. Στην κυβέρνηση Σημίτη να καταλογίσουμε καθυστερημένη αντίκριση του θέματος, αλλά και έλλειψη διορατικότητας. Όμως, η αποχώρησή μας από την κυβέρνηση μόνο και μόνο για τους πυραύλους, είναι στην ουσία πλήρης σύγκρουση με το ΠΑΣΟΚ ακριβώς επειδή είναι το όλον ΠΑΣΟΚ που διαμόρφωσε εν πολλοίς τις σημερινές εξελίξεις.
2. Η πολιτική των σταθερών στόχων, της αντικατοχικής πάλης του κόμματος μας, πρέπει να εμπλουτιστεί με συνδυασμένες, σύνθετες πολιτικές ευελιξίας ενδιάμεσες κινήσεις που υπηρετούν τους μακροπρόθεσμους στόχους. Η περιχαράκωση, η στασιμότητα, οι ηρωικές αρνήσεις ανήκουν στα κόμματα της παραίτησης, όχι στα κόμματα της πρωτοβουλίας, όπως σταθερά πρέπει να είναι το δικό μας.
3. Είναι ολοφάνερο, ότι για τη διευθέτηση για τους S-300 την κοινωνία μας διατρέχει ένα βαθύ αίσθημα απογοήτευσης. Πολλοί αισθανόμαστε ότι δώσαμε πολύ περισσότερα, και πήραμε με τα ψηφίσματα του Σ.Α. πολύ λιγότερα. Αυτό ήταν και είναι πολύ σημαντικό ζήτημα για μας: Όταν κάνεις δεκάδες λάθη, παιδαριώδη λάθη, π.χ. πολιτική για εσωτερική κατανάλωση, αυτά στο διεθνές σύστημα έχουν κόστος.
4. Το μέγιστο μάθημα αφορά τη Ν.Ε. ιστορία, αφορά την κυπριακή μας περιπέτεια, αφορά εν μέρει και την ιστορία με τους S-300. Οφείλουμε να οικοδομούμε συμμαχίες στο διεθνές σύστημα. Να δοκιμάζουμε συμπλεύσεις, συμπορεύσεις, ταυτίσεις συμφερόντων με ισχυρές δυνάμεις του διεθνούς συστήματος. Η απομόνωση για μια μικρή χώρα, όπως η Κύπρος, είναι συνταγή για μακρόσυρτες εθνικές ήττες, είναι συνταγή γι' αυτό που όλοι σήμερα αισθανόμαστε. Εθνική μοναξιά, κόστος πολύ μεγαλύτερο του οφέλους. Αυτό είναι το μυστικό αυτής της εξέλιξης με τους S-300: Κοντόφθαλμοι πολιτικοί στη Λευκωσία επέτρεψαν με τους ερασιτεχνικούς χειρισμούς τους να γίνει η Τουρκία εκφραστής ή στυλοβάτης των δυτικών συμφερόντων, για ό,τι η Δύση θεωρεί ασφάλειά της, σε σχέση με τους S-300. Εδώ ακριβώς σε αυτό το σημείο, χάσαμε τη μάχη. Μια Κύπρος υπό ημικατοχή, μια χώρα εν δικαίω, να αφήνει μεγάλα κενά, τα οποία έσπευσε να καλύψει η Τουρκία. Αυτά δεν είναι απλώς μια κοντόφθαλμη πολιτική. Είναι μια βέβαιη συνταγή για να κατεβαίνουμε σκαλί-σκαλί στην περιθωριοποίηση, στην αδυναμία ουσιαστικής επιρροής στις εξελίξεις.
5. Μέσα σε ένα τέτοιο σκηνικό, οδηγήθηκε η Λευκωσία σε επιλογές του ποδαριού, επιχειρώντας να σώσει τα προσχήματα. Έτσι ο πρόεδρος Κληρίδης εισηγήθηκε να αποθηκευτούν οι S-300. Αυτοί ήταν η τελική ρύθμισή του. Συνεπώς, αδιαφορώντας για την ουσία, κοιτάζοντας το εσωτερικό του ακροατήριο.
6. Φιλοδοξούμε να οικοδομήσουμε ένα μεγάλο σοσιαλδημοκρατικό κίνημα. Η πορεία έχει αρχίσει, έγιναν βήματα προς τα εμπρός, ασφαλώς μένει να γίνουν πολλά ακόμα. Ένα Σ/Δ κίνημα, όμως, δεν μπορεί να έχει μεγάλο μέλλον όταν στη βάση του το συνδέσουμε με

τους πυραύλους, όταν δώσει την εικόνα ότι σκέφτεται μονοδιάστατα, ότι είναι ένα κίνημα με παραδοσιακά χαρακτηριστικά. Ένα σύγχρονο, ένα μεταρρυθμιστικό Σ/Δ κίνημα, οφείλει να σκέφτεται με συνολικούς σχεδιασμούς. Να αποχωρήσουμε από την κυβέρνηση Κληρίδη, για να συμβάλουμε με πιο αποφασιστικές ρυθμίσεις στην οικοδόμησή του. Να έχουμε σταθερά ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά, να κινείται με μετριοπάθεια, με ισορροπημένους χειρισμούς. Για όλη την ΕΔΕΚ για όλη την Κεντρική μας Επιτροπή, οι συμμαχίες είναι σοβαρή υπόθεση, για να τις αφήνουμε σε αμετροεπείς πολιτευτές, σε περιθωριακά ρεύματα. Το νέο Σ/Κ κίνημα ή θα είναι ένα κίνημα ελπίδας ή δε θα υπάρχει εάν απλώς συγκολλήσει αριθμούς και πρακτικές από ηγεσίες του χθες.

7. Είμαστε ένα περήφανο κόμμα με μέλη και στελέχη που έχουν απόψεις, που αγωνίζονται για την ελεύθερη Κύπρο, τη δίκαιη και σοσιαλιστική κοινωνία μας. Γι' αυτό κανέναν δεν ωφελεί όταν και εάν χωρίζουμε τα στελέχη της ΕΔΕΚ σε περισσότερο και λιγότερο αγωνιστές, σε περισσότερο και λιγότερο πατριώτες. Οι διαφορετικές γνώμες δεν παρέχουν το δικαίωμα σε κανένα να βάζει ταμπέλες, να εμποδίζεται έτσι η ελεύθερη διακίνηση απόψεων στο κόμμα μας. Η δυνατότητα της περισσότερης πολυφωνίας και βεβαίως της σύνθεσής της, είναι η ίδια η δύναμή μας.
8. Το μέγιστο μάθημα αφορά όλα τα πολιτικά κόμματα, αφορά και εμάς. Να παίρνουμε τις αποφάσεις με πλήρη γνώση των δεδομένων. Να προβλέπουμε τις εξελίξεις. Να είμαστε σε θέση να καθοδηγούμε τις πολιτικές μας. Να είμαστε σε θέση να αναπροσαρμόζουμε τις τακτικές μας εφόσον έτσι εξυπηρετούμε καλύτερα τα συμφέροντά μας. Είχαμε προτείνει τον περασμένο Φεβρουάριο ένα φιλόδοξο σχέδιο για το Συμβούλιο Εθνικής Πολιτικής (Σ.Ε.Π.) ώστε το Ε.Σ. να σκέφτεται πιο αποτελεσματικά. Ποιο είναι μέσα στο δικό μας κόμμα το δικό μας ΣΕΠ; Πώς συζητούμε, πώς αποφασίζουμε, πώς γνωρίζουμε τα δεδομένα λ.χ. στην Τουρκία, στην Ε.Ε., στις Ε/Τ σχέσεις, στο καθημερινό Κυπριακό;
9. Η Κύπρος ζει σήμερα μια δύσκολη συγκυρία. Η απογοήτευση είναι διάχυτη, ακριβώς γιατί με τη λύση S-300 στην Κρήτη, έγινε μια συμβιβαστική φόρμουλα στα πράγματα. Όμως σε ένα έμπειρο κόμμα όπως το δικό μας, δε μας ταιριάζει να προσπαθούμε να κερδίσουμε εύκολες νίκες, σε ένα ολοφάνερα ενδιάμεσο συμβιβασμό. Δε μας ταιριάζει να κερδίσουμε συντροφικές νίκες, στις συντροφικές μας σχέσεις με το ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό τα βήματά μας πρέπει να είναι μετρημένα, οι κινήσεις μας ελεγχόμενες. Με πνεύμα εθνικής ευθύνης να σχεδιάσουμε την πορεία μας, να συμβάλουμε σε μια διαφορετική εξέλιξη της κοινωνίας μας.

Με αφορμή τον Εθνικό Ύμνο. Έθνος και Κράτος

Οι τρέχουσες εξελίξεις επιβάλλουν σε όλους τους φορείς της δημόσιας δράσης, να αναπτύξουν τις διαφορετικές γνώμες τους μέσα σε ένα πλαίσιο ευθύνης. Η κατοχή είναι ο ένας λόγος, ο άλλος είναι το διεθνές περιβάλλον, και η πίεση που ασκεί στις μικρές κοινωνίες. Οι συζητήσεις που εξαγμιζονται σε μια ημέρα, δεν προωθούν οτιδήποτε αξιόλογο. Η επικοινωνία προϋποθέτει ένα κώδικα συνεννόησης που οδηγεί σε ένα ορισμένο αποτέλεσμα. Αυτό το πλαίσιο δεν λειτουργεί ικανοποιητικά στην Κύπρο. Ευθύνεται γι' αυτό ο πυκνός πολιτικός δογματισμός, ο οποίος είναι κατ' ευθείαν απότοκος του δικού μας κοινωνικά σινικού τείχους, του κυπριακού διπολισμού.

Ο Κυπριακός διπολισμός πάει πολύ πίσω. Ήδη στα μέσα της δεκαετίας του '40, ο Κυπριακός εμφύλιος μπήκε σε μια μοναδική αποτύπωση. Δεν πήρε τα όπλα όπως έγινε σε άλλες χώρες. Με άλλα μέσα (ειρηνικά, ιδεολογικά, οργανωτικά) οδήγησε σε «εμφυλιοπολεμικές» πρακτικές. Σε κάθε χωριό και πόλη δεξιά και αριστερά καφενεία, δεξιά και αριστερά ποδοσφαιρικά σωματεία, συνδικάτα, ψυχαγωγία κατά παραγγελίαν. Η επί δεκαετίες συστηματική άσκηση του κυπριακού διπολισμού, δημιούργησε κοινωνίες μέσα στην κοινωνία, διχαστικές πρακτικές, έλλειμμα διαλόγου, συνεννόησης, επικοινωνίας. Ο άνθρωπος του ενός «ημισφαιρίου», αισθανόταν αυτάρκης ακριβώς γιατί ήταν μονόπλευρα πληροφορημένος, γινόταν αφοριστικός γιατί δεν ήταν σε θέση να ανακατέψει τις ιδέες μέσα και γύρω του. Ασφαλώς πολλά έχουν αλλάξει από τότε. Την ημερήσια διάταξη στις σύγχρονες κοινωνίες δεν την ελέγχει, ούτε ο αποδυναμωμένος διπολισμός, ούτε μερικές φορές τα ίδια τα Κόμματα.

Κύριος διαμορφωτής της, είναι τα Μ.Μ.Ε. ιδίως τα ηλεκτρονικά και οι επιλογές τους. Σε αυτές τις επιλογές κυρίαρχο στοιχείο παραμένει η επιδίωξη του εντυπωσιασμού και λιγότερο η ανάδειξη της ουσίας, η υπερβολή, ή το έκτακτο, και λιγότερο το σύστημα και η τεκμηρίωση.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, αντιμετωπίστηκε και το θέμα του εθνικού ή και κρατικού ύμνου. Εν τέλει έμεινε μια πικρή γεύση, μια σύγχυση, ή και μια επώδυνη ιδεολογική σκόνη. Στην πατρίδα μας, οι μισοί «φυλάγουν Θερμοπύλες» και οι άλλοι μισοί μάλλον αποφεύγουν να το πράξουν. Όμως, ο φαύλος κύκλος πρέπει να σπάσει. Οι αγκυλώσεις πρέπει να δώσουν τη θέση τους στην ανάπτυξη, το πολιτικό όραμα το οποίο θα βασίζεται στην αλήθεια και τον ορθολογισμό. Αυτό, άλλωστε, μας εισηγείται ο Δ.Σολωμός. Οι Έλληνες να θεωρούμε το αληθινό ως το δικό μας εθνικό κεκτημένο.

Ο Ελληνισμός της Κύπρου μέσα από αιώνες διατήρησε τη δική του εθνική ταυτότητα. Τα στοιχεία της ακουμπούν τον Όμηρο, οι πολιτιστικές αξίες, οι παραδόσεις, και οι ιστορικές εξελίξεις οικοδομούν ότι ονομάζουμε εθνική συνείδηση των Ελλήνων της Κύπρου. Οι εθνικές συνειδήσεις δεν κατασκευάζονται σε εργαστήρια, και βεβαίως δεν ακολουθούν κατά παραγγελίαν δοξασίες ή ιδεολογήματα της μιας ή της άλλης ιστορικής συγκυρίας. Από το 1960 η διαδρομή του Κυπριακού Ελληνισμού απέκτησε πιο πολύπλοκο χαρακτήρα, ενσωματώθηκε στο Νέο Κράτος, και μέσω της Κυπριακής Ανεξαρτησίας, μια νέα περίοδος, πολιτικά ανώτερη από εκείνη της αγγλοκρατίας.

Τα στοιχεία είναι συμβατά με την ανάπτυξη της κοινής λογικής, και δι' αυτής της διάκρισης ανάμεσα σε έννοιες που δεν συμπίπτουν. Η διεθνής εμπειρία ομοσπονδιακών συστημάτων καταλήγει σε κοινή βάση. Οι Ελληνοκύπριοι θα χρησιμοποιούμε τα δικά μας εθνικά σύμβολα και ότι εκφράζει την εθνική μας συνείδηση. Το ίδιο και οι Τουρκοκύπριοι. Το κράτος όμως, στα πλαίσια μιας συμφωνίας για την επίλυση του Κυπριακού, ως μια διαφορετική πολιτική έννοια, πρέπει να εκφράζει όλους τους πολίτες της Δημοκρατίας, να έχει τα εξωτερικά χαρακτηριστικά μιας Ανεξάρτητης Δημοκρατικής Πολιτείας, όπως η σημαία, ή ο κρατικός ύμνος.

Ο στόχος για μια πολυφωνική, πολυπολιτιστική κοινωνία ενταγμένη στην Ε.Ε., δεν αντίκειται στις αρχές του σεβασμού στην εθνική ιδιαιτερότητα.

Η ίδια η Ε.Ε., χρηματοδοτεί τη διαφορετικότητα, για να μείνει ως τέτοια, είτε αυτό αφορά τις μειονεκτούσες γλώσσες, είτε τις αδύναμες εθνικά οντότητες.

Το ζήτημα ασφαλώς δεν είναι τόσο απλό. Άλλωστε, αυτό βεβαιώνουν τα τρέχοντα γεγονότα, οι κορώνες που δεν επιλύουν προβλήματα και οι συγχύσεις που επιβαρύνουν το κλίμα, έως την

επόμενη ανακύκλωσή του.

Το αυτονόητο –διάκριση έθνους/κράτους- δεν βρήκε νικητής.

Από την πρόθεση κάποιων να κερδίσουν πόντους στο χρηματιστήριο του λαϊκισμού, κυριάρχησε η αμετροπέεια, ο τυχοδιωκτισμός και η κενολογία. Από την αδυναμία, η από το φόβο του πολιτικού κόστους άλλων, προβλήθηκε η απουσία ως απάντηση. Εντέλει τα κόμματα, αντί να αναδείξουν τον ηγετικό-παιδαγωγικό ρόλο τους, προτίμησαν τη σιωπή που προκύπτει από εσωτερικούς ή εσωκομματικούς υπολογισμούς. Είναι τα ίδια κόμματα τα οποία στις ομόφωνες προτάσεις του 1989 (Εθνικό Συμβούλιο, Ιανουάριος, 1989) κατέγραψαν ως ομόφωνη θέση τους την πρόταση για κρατικό ύμνο.

Το πιο πάνω διάγραμμα οδηγεί στην ακινησία, που προκύπτει από τις συνεχείς αποτυχίες για εκσυγχρονισμό του πολιτικού μας συστήματος.

Έτσι καταλήγουμε σε μια ιδιόμορφη αμυντική συμπεριφορά, δείγμα της απόπειρας για ιδεολογική διαχείριση του παρελθόντος μας. Η ελληνικότητα ως κατανάλωση της παράδοσης, ή ως ιδιοκτησιακή θέαση, συνιστά μια κατάσταση κομματικής αντιμετώπισης του παρόντος. Οδηγεί σε διχαστικές περιπλανήσεις, σε ψευδεπίγραφες ιδεολογίες (λ.χ. «εθνικόφρονες και μη», Γ' ο Ελληνικός πολιτισμός.)

Είναι στις προτεραιότητες ενός νέου ιδεολογικού κινήματος, η καλλιέργεια, η ανάπτυξη μιας νέας σχέσης πολίτη και πολιτικής. Αυτής που οικοδομεί την Προοδευτική μεταρρύθμιση, την επκέντρωση σε αντιπαραθέσεις με πραγματικό περιεχόμενο.

Αυτό το πολιτικό πλαίσιο, ενισχύει περισσότερο τον αγώνα για την ελεύθερη Κύπρο, χωρίς Αττίλα, ενταγμένη στην Ευρωπαϊκή οικογένεια. Ο ελεύθερος πολίτης με γνώσεις, με κριτική διάθεση, με αναξάρτητο πνεύμα είναι και η καλύτερη επένδυση για την καλύτερη Κύπρο.

Παιδεία και Εκλογές

Το ζήτημα της Παιδείας αποκτά ολοένα και περισσότερους ζηλωτές. Αν και οι εκλογές είναι μια καλή αφορμή, ωστόσο η αιτία είναι άλλη: η πορεία ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. είναι μια συνειδητή ενσωμάτωση στον πιο σύγχρονο κόσμο, τις προκλήσεις και τις ανάγκες του. Τους πολίτες που θα ζήσουν, θα εργαστούν, και θα ανταγωνιστούν σε αυτό το πλαίσιο τους ετοιμάζει η εκπαίδευση, άρα εδώ γίνεται λόγος για το σημείο-κλειδί της πορείας μας.

Στο στρατηγικό πεδίο ανάλυσης η παιδεία στη Κυπριακή Δημοκρατία πάει προς τα εμπρός με αργούς ρυθμούς. Έχει ως κυρίαρχο πρόβλημα την εξής περιγραφή. Είναι δομημένα τα βασικά στοιχεία της (αναλυτικό πρόγραμμα, εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, δομή του υπουργείου) πάνω σε μια κοινωνική ανάπτυξη που δεν υπάρχει πλέον. Απευθύνεται στις δομικές ανάγκες της βιομηχανικής κοινωνίας (λ.χ. Τεχνικές Σχολές, κατάρτιση στα Λύκεια), ενώ ο βασικός πυρήνας του σύγχρονου κόσμου έχει αλλάξει (αιώνας της πληροφορικής, νέα τεχνολογία, μεταβιομηχανική κοινωνία). Μέσα σε αυτή την οπτική, μπορούμε να αντιμετωπίσουμε μια νέα και θετική

Ευρωπαϊκή συγκυρία. Το επίπεδο ανάπτυξης των επιχειρήσεων-βιομηχανιών, απαιτεί πλέον εργαζόμενους με προσόντα-δεξιότητες που συμπίπτουν με αυτά του "ιδανικού πολίτη": Έμφαση στις δεξιότητες εντοπισμού-αντιμετώπισης-επίλυσης προβλημάτων, κριτική σκέψη, νοητική ευελιξία, ανεπτυγμένη συναισθηματική νοημοσύνη. Αποτέλεσμα: οι βιομήχανοι πιέζουν στη Γαλλία και στη Γερμανία τα Υπουργεία Παιδείας: μη μας στέλλετε απόφοιτους-αποθήκες εξειδικευμένων γνώσεων τις εξειδικευμένες γνώσεις τις παρέχουμε εμείς με προγράμματα κατάρτισης. Θέλουμε στέρεη γενική μόρφωση, ώστε να αντέξουν τις αλλαγές που η αγορά εργασίας επιβάλλει. Βεβαίως οι βιομήχανοι επιθυμούν τις αλλαγές που εξυπηρετούν τις ανάγκες τους, γι' αυτό το κράτος, από τη δική του πλευρά, χρειάζεται να ασκήσει τη δική του ισορροπημένη πολιτική προς όφελος της μεγάλης πλειοψηφίας των μη προνομιούχων πολιτών, της νέας γενιάς, των αυριανών "μονομάχων" της νέας τεχνολογίας. Σε 4-5 χρόνια από τώρα οι νέοι θα είναι εκ των πραγμάτων υποχρεωμένοι να αλλάξουν επάγγελμα. Κάθε λίγα χρόνια, μπορεί να ασκούνται με επαγγέλματα νέου τύπου (τηλεργασία), το κλασικό ωράριο θα ξεπεραστεί, κατά συνέπεια οι υπερεξειδικευμένοι απόφοιτοι σχολείων θα έχουν τον πρώτο λόγο στους μελλοντικούς καταλόγους της ανεργίας ως μονομερώς υστερούντες.

Στο δίλημμα "δημόσια ή ιδιωτική" εκπαίδευση, η ίδια η Ε.Ε. δίνει σαφή πλέον απάντηση: συμβίωση των δύο, με αναγνώριση του πλεονεκτήματος της δημόσιας. Η δημόσια χαράσσει στρατηγική στην Παιδεία, και χωρίς να παραγνωρίζει τις ανάγκες της κοινωνίας δεν καθορίζεται αποκλειστικά από τις ανάγκες της αγοράς, αλλά από το σχεδιασμό μιας κοινωνίας πολιτών με αξίες, ιδανικά, αυτογνωσία, κριτική σκέψη, ελεύθερο φρόνημα, σεβασμό στη διαφορετικότητα, γνώση.

Κατά συνέπεια η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη Κύπρο πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τις ανάγκες της κυπριακής οικονομίας, να μην παγιδεύεται, όμως, σε αυτές, επειδή δίνοντας έκφραση στο σχεδιασμό μιας κοινωνίας πολιτών θα είναι σε θέση να επιβιώσει μέσα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της Ε.Ε., με τους πιο δημιουργικούς όρους.

Στις αλλαγές που σήμερα συντελούνται στην Κυπριακή παιδεία υπάρχουν σοβαρές αντιφάσεις. Οι αλλαγές στο Ενιαίο Λύκειο, οδήγησαν σε "υπερεξειδίκευση" στη Β' και Γ' Λυκείου με πρακτικό αποτέλεσμα να έχουμε περιορισμό των επιλογών, αφού οι μαθητές επιλέγουν "πακέττα" μαθημάτων που αντιστοιχούν στους παλιούς συνδυασμούς. Έτσι, οι μερικές αλλαγές αποκαλύπτουν τα κενά τους. Χωρίς προηγούμενη ή και παράλληλη πορεία αλλαγών σε Δημοτικό-Γυμνάσιο, κάθε κίνηση από "πάνω", καταλήγει σε αδιέξοδα. Η Α' και Β' Λυκείου μπορεί να δίνουν έμφαση στην γενική μόρφωση, και η Γ' με έναν "ειδικό" σχεδιασμό να δίνει πρώτο ρόλο στην επαγγελματική κατάρτιση και προετοιμασία για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια, εκτός άλλων και για αντιμετώπιση της παραπαιδείας. Είναι επιτακτική ανάγκη οι αλλαγές στην Παιδεία να είναι συνολικές (Δημοτικό-Γυμνάσιο-Λύκειο) γιατί κάθε άλλη αντιμετώπιση είναι χωρίς βάση. Γι' αυτό η προσεχής πενταετία μπορεί να είναι με επίκεντρο τη μεταρρύθμιση στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο.

Στο επίπεδο της πολιτικής για την Παιδεία είναι ζωτικής ανάγκης υπόθεση να υιοθετηθεί ένας καινούριος τρόπος διαμόρφωσης της. Η μέχρι τώρα εμπειρία του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, είναι ενδιαφέρουσα. Χρειάζεται, όμως, ενόψει των πιο μεγάλων προκλήσεων ο σχηματισμός ενός "Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας" που θα αξιοποιεί τα πιο δυνατά "μυαλά" της πατρίδας μας, (μέσα και έξω από την Κύπρο) στο ζήτημα της Παιδείας, θα χαράζει πολιτική, θα διαμορφώνει πλαίσια πορείας. Είναι σημαντικό να βρεθεί μια "ατομική μηχανή" αλλαγών, ικανή να υπερβαίνει το συγκεντρωτισμό ή και τις συνήθεις γραφειοκρατικές δυσκολίες. Το "Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας"

προφανώς και δεν θα είναι ουδέτερο και άνευρο σώμα. Οι ιδεολογίες ζουν, επηρεάζουν, δίνουν αυτή και όχι την άλλη επιλογή. Άρα πρόκειται για πολιτικές επιλογές για το ποιά πολιτική για την παιδεία θέλουμε να ακολουθήσουμε.

Κοντά στα πιο πάνω, υπάρχουν και πιέζουν οι κλασσικές διεκδικήσεις: αύξηση των δαπανών για την παιδεία, έμφαση στη νέα τεχνολογία, διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, νέες αντιλήψεις για την υποδομή στα σχολεία, υπαγωγή των σχετικών κτιρίων στην ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αξιοποίηση των σχολικών γηπέδων για άθληση και τις απογευματινές ώρες με ευθύνη της Τ.Α., εφαρμογή του ολοήμερου σχολείου κλπ.

Αυτές είναι και οι πολύπλευρες προκλήσεις της 27ης Μαΐου. Μέσα από τις επιλογές μας να ενισχύσουμε τις δυνάμεις που μπορούν περισσότερο. Αυτές που είναι σε θέση να δημιουργήσουν το καλύτερο αύριο, σεβόμενοι τις κατακτήσεις του σήμερα.

Πολιτισμός και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

Καθώς ο χρόνος της πλήρους ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. πλησιάζει, ένα μέρος της Κυπριακής κοινής γνώμης, απορεί και διερωτάται. Θα χάσουμε την εθνική μας ταυτότητα, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία μας με την ενσωμάτωσή μας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια; Πως θα επηρεαστούν οι παραδόσεις, οι λαϊκές συνήθειες, ο εαυτός μας;

Τα ερωτήματα αυτά είναι φυσιολογικά. Είναι ανάλογα με εκείνα που αντιμετώπισαν άλλοι λαοί, πριν από εμάς. Γι' αυτό και οι απαντήσεις έχουν υπογραφές. Κανένα έθνος δεν "χάθηκε" μέσα στους 15, αύριο στους 21, αργότερα στους 27. Αντιθέτως: η Ε.Ε. διαθέτει τεράστια χρηματικά ποσά για να στηρίζει τη διαφορετικότητα (γλωσσική, πολιτιστική). Στα χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως αυτή εγκρίθηκε από τους 15 στη Νίκαια (Δεκ.2000), καταγράφονται με σαφήνεια τα δικαιώματα του Ευρωπαίου πολίτη. Είναι οι αναγκαίες συνθήκες για την διαμόρφωση μιας Ευρώπης - "χώρου ελευθερίας, ασφάλειας, και δικαιοσύνης". Έτσι ο καθορισμός ενός συλλογικού συστήματος προσεγγίσεων γύρω από τα θεμελιώδη δικαιώματα του πολίτη απαντά στα θεμελιώδη ερωτήματα ορισμένης μερίδας συμπατριωτών μας. Όσοι έχουν ταυτότητα στην Ε.Ε., όσοι είναι σε θέση να παράγουν πολιτισμό, όσοι μπορούν να εξελίσσονται σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο, δεν έχουν τίποτα να φοβηθούν. Είναι παρόντες, επηρεάζουν, επηρεάζονται, είναι παίκτες σε μια πολυεθνική κοινότητα για κοινά και διαφορετικά χαρακτηριστικά. Όπως δε σημειώνει ο Γ. Γιαννουλόπουλος "επιπλέον η Δύση δεν είναι ούτε καλή, ούτε κακή αλλά το πλαίσιο της διαμάχης ανάμεσα στο καλό και στο κακό, όπως καταλαβαίνουμε σήμερα τους δύο όρους, διότι η Δύση έχει επινοήσει αμφότερες τις τρέχουσες εκδοχές". (Ελευθεροτυπία, 24 Μαρτίου 1999).

Είναι μέρος αυτή της διαμάχης, λ.χ. η προσπάθεια για ισοτιμία ανάμεσα στις γλώσσες επικοινωνία στην Ε.Ε. για άρνηση της επιβολής 2-3 γλωσσών στον γλωσσικό κώδικα συνεννοήσεων στην Ε.Ε.

Ο ελληνικός πολιτισμός είναι μια ισχυρή παρουσία μέσα στην Ε.Ε. Τηρουμένων των αναλογιών είναι μια πολιτική υπερδύναμη στη μουσική, το θέατρο, τη λογοτεχνία. Συνεπώς η άνθιση, η ζωογόνηση της ελληνικής πολιτιστικής πρωτοποριακής παρουσίας τα τελευταία χρόνια στον έξω

κόσμο, είναι προϊόν της πολιτικής εξέλιξης. Είναι παιδί της συμμετοχής της Ελλάδας στην Ε.Ε. Η πολιτική άνοιξε το πλαίσιο και ο πολιτισμός αξιοποιεί την ευκαιρία κατά τρόπο εντυπωσιακό. Πάνω σε αυτό το δίπολο, μπορεί κανείς να δει και την πρόκληση "Όλυμπιάδα 2004", τόσο στο αθλητικό όσο και στο Πολιτιστικό τμήμα μας. Στο πρώτο μπορούν να γίνουν πολλά, στο δεύτερο μπορούν να γίνουν πολιτιστικά θαύματα, γιατί ο συνδυασμός της φαντασίας με τη πράξη είναι σε θέση να τα φέρει εις πέρας.

Ο Ελληνισμός άνοιξε τα φτερά του όταν ήταν εξωστρεφής, δραστήριος, ανοικτός στα έξω ρεύματα, οικουμενικός. Ο Ελληνισμός των ανοικτών οριζόντων δεν ήταν "Ελλαδοκεντρικός" γιατί η "Ελλαδοκεντρικότητα", υπήρξε προϊόν της εσωστρέφειας, ένδειξη ακινησίας, μια αμυντική συμπεριφορά απέναντι στα διεθνή φαινόμενα.

Το γλωσσικό πλαίσιο ήταν για τον Ελληνισμό ένα κατ'εξοχήν πολιτικό ζήτημα. Ένα ζήτημα υψηλής πολιτιστικής ευαισθησίας. Να γιατί η απουσία της Κύπρου στο πρόγραμμα "2001: Ευρωπαϊκό Έτος Γλωσσών" είναι μια ακόμα απόδειξη πως δεν αρκούν οι γενικόλογες διακηρύξεις περί "Ευρωπαϊκής Προοπτικής". Χρειαζόμαστε την πολιτική του συγκεκριμένου, με δράσεις, αποδείξεις, συμμετοχή κοινωνικών φορέων. Το Ευρωπαϊκό Έτος Γλωσσών δίνει την ευκαιρία για να κουβεντιάσουμε, να κατανοήσουμε, να λάβουμε μέρος στον Ευρωπαϊκό πολιτιστικό κανόνα. Όσοι είναι παρόντες, είναι μέτοχοι των αξιών του. Οι απόντες, απλά είναι συμπλήρωμα, των αδυναμιών του.

Χρηματιστηριακή δημοκρατία

Καθώς η νέα οικονομία εξελίσσεται, ολοένα και πιο πολύπλοκα φαινόμενα περιβάλλουν το πολιτικό μας μωσαϊκό. Νέα κοινωνικά δεδομένα εμφανίζονται, οι οικονομικές βάσεις παίρνουν νέες κατευθύνσεις, τα προβλήματα έχουν νέα περιεχόμενα. Το χρηματιστήριο, η ανάπτυξη που συσσωρεύει νέες οικονομικές δυνάμεις (λ.χ. υψηλή τεχνολογία) η κοινωνική ισχύς των Μ.Μ.Ε., είναι τρία χαρακτηριστικά δείγματα αυτού του νέου πολιτικού περιβάλλοντος. Η παραδοσιακή βιομηχανία, η κλασσική κοινωνική διαστρωμάτωση (βιομήχανος, εργάτης, υπάλληλος) ακόμα και η συνδικαλιστική δομή, υφίστανται διαρκείς αλλοιώσεις και οδηγούνται σταδιακά σε νέες ρυθμίσεις.

Τα κόμματα που δεν έχουν κατανοήσει αυτές τις αλλαγές, δεν είναι σε θέση και να τις ενσωματώσουν στο δικό τους κομματικό πολιτισμό. Είναι αυτός ένας από τους λόγους που διογκώνεται το "Κόμμα της αποχής", ή η αποστασιοποίηση από το στενό κομματικό περιβάλλον.

Η κλασσική περίπτωση του χρηματιστηρίου έχει δημιουργήσει μια νέα λέσχη κατόχων του πλούτου. Αυτή η εξέλιξη είναι πολύ σημαντική γιατί η συγκέντρωση μεγάλων ποσοτήτων χρήματος σε πολύ λίγα χέρια, επηρεάζει ευθέως τις κοινωνικές δομές, και δημιουργεί νέα πλαίσια ανισοτήτων, άγνωστα έως τώρα στις παραδοσιακές κοινωνίες, δυτικού προσανατολισμού.

Το πρόβλημα μπορεί να τεθεί και κατ'αυτόν τον τρόπο: η βιομηχανική δημοκρατία έχει οργανώσει τη δομή της σε ορισμένα σταθερά πλαίσια-ισορροπίες, αντίρροπες δυνάμεις, ελεγκτικές

διαδικασίες. Αυτό το πλαίσιο δέχεται πιέσεις και προφανώς δεν μπορεί να ανταποκριθεί με επάρκεια στα νέα δεδομένα. Πως λ.χ. τα τρελλά ποσά που κερδήθηκαν στο ΧΑΚ, είναι σε θέση να επηρεάσουν το πολιτικό/κομματικό σκηνικό μιας κοινωνικής δομής; Πως θα ελεγχθούν, πως θα υπάρχει ένα νέο πλαίσιο δυνάμεων που θα επιτρέπει νέες λύσεις σε ένα νέο κοινωνικό μωσαϊκό;

Εξ' αυτών προκύπτει ένα ιδιαίτερος σοβαρό ζήτημα διαφάνειας, σε σχέση με την κατοχή του πλούτου, την υποχρέωση λ.χ. των συντελεστών της νέας οικονομίας σε μια διάφανη σχέση με το φόρο εισοδήματος, τη δημοσίευση σε ετήσια βάση της οικονομικής τους κατάστασης.

Μια τέτοια εξέλιξη συνεπάγεται γενναίες πολιτικές πρωτοβουλίες από τα πολιτικά κόμματα, μια και το ζήτημα της διαφάνειας στα οικονομικά των κομμάτων είναι διαρκώς επίκαιρο ως άλυτο, βεβαίως ζήτημα. Επομένως μοιάζει μάλλον για χλωμή ιδέα, να προχωρήσουν τα κόμματα σε αυτές τις πρωτοβουλίες, όταν και τα ίδια είναι υποκείμενα σε αυτού του είδους τις μεταλλάξεις. Και όταν ένα ζήτημα δεν είναι ώριμο για να επιλυθεί, η ουσία δεν είναι η σιωπή, αλλά η προσπάθεια για να ωριμάσουν οι λύσεις.

Η δημοκρατία της νέας οικονομίας διαρκώς και θα γεννά νέες προκλήσεις, τόσο ως προς το περιεχόμενο της, όσο και ως προς τους επιδιωκόμενους στόχους της. Το κέρδος είναι μέσα σε αυτές, αλλά ασφαλώς είναι και η ελεγκτική διαδικασία ένας τρόπος για να ισορροπήσει το σύστημα, να υπάρχει αντισταθμιστική διαδικασία, πολυδιάσπαση του συγκεντρωτισμού, και κατά συνέπεια περισσότερη αξιοπιστία στο μεταβαλλόμενο περιεχόμενο της ψηφιακής κοινωνίας μας. Η ανάπτυξη, η ηλεκτρονική εποχή, το διαδίκτυο, το e-mail, και το e-commerce, η τηλεϊατρική και η τηλεργασία είναι στο κέντρο ενός κόσμου που έρχεται με διαρκώς νέες απαιτήσεις. Μπορούμε να τρέξουμε στους ρυθμούς αυτούς με περισσότερη αποφασιστικότητα. Ταυτόχρονα, έχουμε χρέος να ισχυροποιήσουμε την αξιοπιστία της ανοικτής κοινωνίας μας, με περισσότερη θεσμική ισορροπία, και περισσότερο έλεγχο στην κατανομή του πλούτου.

Λασπομαχίες και Ποδόσφαιρο

Ο κανόνας είναι ίδιος. Στον επίλογο κάθε ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος το κλίμα γίνεται Κυπριακό. Ψίθυροι, υποψίες, λασπομαχίες. Όποιος χάσει το τρένο της Α' κατηγορίας υποψιάζεται όλους τους άλλους. Έτσι, όλο το σκηνικό γίνεται ακόμα πιο αδιέξοδο. Ένα πρωτάθλημα που χάνει την αξιοπιστία του δεν μπορεί να ικανοποιήσει ούτε τους χαμένους, ούτε τους κερδισμένους.

Γι' αυτό έχει ειδική σημασία να αλλάξουν ορισμένες προϋποθέσεις στη διεξαγωγή του ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος. Αυτές οι αλλαγές δεν είναι απλά και μόνο ποδοσφαιρικές. Το ποδόσφαιρο ως ο βασιλιάς των σπορ ζει σε ορισμένες κοινωνικές δεσμεύσεις, είναι χαρά, άσκηση, ψυχαγωγία. Καλλιεργεί την ομαδικότητα, τη συναγωνιστικότητα, την ψυχική απόλαυση του συλλογικού αγώνα. Ειδικά για τη νεολαία το αθλητικό αγαθό είναι συνώνυμο της κοινωνικοποίησης, της ταύτισης με το ένα ή το άλλο χρώμα, την ομάδα, τη νίκη, την ήττα, τη χαρά, τη λύπη. Στοιχεία που όλα μαζί είναι πτυχές της κοινωνικής ζωής, μέρος της φυσικής ανάπτυξης του ανθρώπου. Έχουν, κατά καιρούς κατατεθεί πολλές εισηγήσεις/προτάσεις με στόχο την εξυγίανση του Κυπριακού ποδοσφαίρου. Άτομα ή σύνολα προερχόμενα από το χώρο του αθλητισμού έδωσαν ιδέες και λύσεις. Πολλές από αυτές κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση,

μπορούν να βοηθήσουν. Το βασικό ερώτημα είναι το εξής: μπορεί μια μεμονωμένη αλλαγή να αλλάξει την κατάσταση; Μπορεί μια αποσπασματική ρύθμιση να πάρει τα πράγματα προς τα εμπρός; Προέχει, λοιπόν, στη θέση των μεμονωμένων ρυθμίσεων, να προωθηθεί μια ΔΕΣΜΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ που όλες μαζί θα θέτουν το ποδόσφαιρο σε νέες βάσεις. Κεντρικός προσανατολισμός πρέπει να είναι η αποκατάσταση της χαμένης του αξιοπιστίας, σε συνδυασμό με τη την σοβαρή μείωση των επεισοδίων βίας στα γήπεδα μας τον ακόμα πιο ευκρινή επαγγελματισμό του. Αυτοί οι τρεις στόχοι είναι αλληλένδετοι. Ο ένας στηρίζει τον άλλο και όλοι μαζί υπηρετούν την ανάγκη για σοβαρές μεταρρυθμίσεις στο χώρο του ποδοσφαίρου. Γι' αυτό και οι πέντε εισηγήσεις που ακολουθούν:

A. Σήμερα διοργανώτρια αρχή (ΚΟΠ) είναι τα ίδια τα διαγωνιζόμενα σωματεία. Είναι προφανές ότι αυτό το σύστημα δεν πάει άλλο. Τα ίδια τα σωματεία ψηφίζουν και ψηφίζονται, γι' αυτό το σύστημα πάσχει εν τη γενέσει του. Χρειάζεται η δημιουργία Ανεξάρτητης Διοργανώτριας Αρχής των Πρωταθλημάτων, η οποία να είναι και να φαίνεται ότι είναι, έξω και πέρα από την στενά σωματειακή δομή. Η Διοργανώτρια Αρχή θα αποτελείται από πρόσωπα κύρους, με ευρεία γνώση του αντικειμένου και αποδεδειγμένη αμεροληψία. Όσο οι διοικήσεις της ΚΟΠ υπόκεινται στη σωματειακή προτίμηση, οι εξορμήσεις θα είναι φυσιολογικές και οι συσχετισμοί αδιέξοδοι. Η πρόταση για νέο πλαίσιο διεξαγωγής του πρωταθλήματος, θωρακίζει τα ίδια τα σωματεία τόσο από εσωτερικές, όσο και από εξωτερικές πιέσεις. Τίθενται κανόνες με περισσότερο κύρος, άρα προστατεύονται πρώτα απ' όλα τα ίδια τα σωματεία.

B. Το ζήτημα της Αθλητικής Δικαιοσύνης είναι παλαιό, γι' αυτό και οι αλλαγές έχουν ένα επείγοντα χαρακτήρα. Κάθε τιμωρία σήμερα, αντιμετωπίζεται με καχυποψία, οι συγκρίσεις είναι αναπόφευκτες, και εν τέλει το τιμωρητικό μέτρο δεν αποδίδει ικανοποιητικά. Η δημιουργία του θεσμού του ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗ, είναι, πλέον όσο ποτέ άλλοτε, αναγκαία. Το κύρος του θεσμού εξυπηρετείται εάν διαβάσουμε με προσοχή την διεθνή και ειδικότερα την Ευρωπαϊκή εμπειρία, ακριβώς για να δώσουμε ένα τέλος στη σημερινή πρακτική όπου η Δικαστική Επιτροπή -οργανικό τμήμα της ΚΟΠ- δικάζει στην ουσία τμήματα του εαυτού της. Με το θεσμό του Αθλητικού Δικαστή η δικαιοσύνη θα απονέμεται γρήγορα, ο Αθλητικός Δικαστής μπορεί να κινείται αυτεπάγγελα χρησιμοποιώντας όλα τα υλικά που η σύγχρονη τεχνολογία του επιτρέπει.

Γ. Η ετήσια οικονομική ενίσχυση των σωματείων από το κράτος -στη βάση ειδικών κριτηρίων- είναι χρήσιμη. Συμβάλλει στην ανάπτυξη του περιφερειακού αθλητισμού, στη δημιουργία αθλητικής υποδομής. Η οικονομική ενίσχυση μπορεί να αυξηθεί, εάν και εφόσον τεθούν και νέες προϋποθέσεις στη λειτουργία των σωματείων Α' κατηγορίας. Τα ποδοσφαιρικά σωματεία που δέχονται χρήματα του δημοσίου -άρα του Κύπριου φορολογούμενου πολίτη- πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο δαπανών από την κυβερνητική ελεγκτική υπηρεσία. Το σημερινό φαινόμενο όπου σωματεία με ελάχιστο εισόδημα επιτρέπουν στον εαυτό τους πολλές χιλιάδες λίρες έξοδα το μήνα, επιτρέπει τη συντήρηση ενός φαύλου κύκλου μικρομεγάλων ομάδων χωρίς ανταγωνιστικά φόντα. Η εξυγίανση των οικονομικών των σωματείων Α' κατηγορίας μπορεί να προέλθει μερικώς από το κράτος, αλλά μόνο με την προϋπόθεση του γενικού ελέγχου.

Είναι αυτονόητο πως αυτές οι αλλαγές χρειάζονται νέες νομοθετικές ρυθμίσεις για να προχωρήσουν. Και αυτές είναι το 50% του όλου εγχειρήματος. Το υπόλοιπο μισό, είναι να βρουν κοινό έδαφος οι ίδιοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, μέσα από ένα χωρίς προκαταλήψεις και παραδοσιακές δεσμεύσεις διάλογο. Όσοι νομίζουν πως η παρούσα κατάσταση πράγματι ευνοεί 2-3 μεγάλα σωματεία, ας έχουν υπόψη τους την μεταρρύθμιση που επιχειρεί στην Ελλάδα ο Γ. Φλωρίδης. Κατά ένα απρόσμενο τρόπο περισσότερο την στηρίζουν οι φίλοι του Ολυμπιακού

Πειραιώς. Το επιχείρημα τους είναι ειλικρινές και το μετέφεραν στον Πρόεδρο τους Σ.Κόκκαλη: "Πρόεδρε, κάνε κάτι να αλλάξει η κατάσταση, παίρνουμε πρωταθλήματα και δεν τα χαϊρόμαστε!"

Δ. Η σημερινή μικτή κατάσταση -μεταξύ ερασιτεχνισμού και επαγγελματισμού- όσο γρήγορα πάει στον επαγγελματισμό τόσο το καλύτερο για όλους. Η δημιουργία Ποδοσφαιρικών Ανώτατων Εταιρειών (ΠΑΕ) θα δώσει νέα οικονομική επιφάνεια σε ορισμένα σωματεία, θα βοηθήσει στην ανταγωνιστικότητα, θα ανεβάσει την ποιότητα του ποδοσφαίρου αφού θα επιτρέπει την περισσότερη παρουσία κυπριακών ομάδων σε Ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Είναι χρήσιμο για το κυπριακό ποδόσφαιρο να γυρίσει αυτή τη σελίδα. Εάν θέλεις να είσαι ανταγωνιστικός στο διεθνές πεδίο, πρέπει να ισχυροποιήσεις το πρωτάθλημα σου. Να είναι -στο δικό σου μέγεθος- ολοένα και πιο ανταγωνιστικό.

Ε. Η πρόταση για τη δημιουργία Υφυπουργείου Αθλητισμού ακούγεται ενδιαφέρουσα, αλλά μέχρι να πάμε εκεί, ο ΚΟΑ μπορεί να κινήσει τα νήματα, να πάρει τις πρωτοβουλίες που θεσμικά του ανήκουν. Κατά συνέπεια, ο ΚΟΑ έχει τον πρώτο λόγο. Να ανοίξει το θεσμικό διάλογο (κόμματα, σωματεία, μαζικοί φορείς) ώστε να τεθούν επί τάπητος οι μεγάλες αλλαγές. Οι ώριμες αλλαγές αξίζουν μόνο όταν γίνονται στην ώρα τους. Συνήθως στην πατρίδα μας -αυτή η περίοδος- είναι περίοδος μελαγχολίας για όσους παρακολουθούν τα ποδοσφαιρικά μας φαινόμενα. Επομένως είναι καλή, έχει την κοινωνική συναίνεση για να πάει ορισμένα βήματα μπροστά.

Τοπική Αυτοδιοίκηση: Με τόλμη για την ισχυρή, συμμετοχική πολιτεία

Μια συστηματική ανάλυση στο κεφάλαιο «Τοπική Αυτοδιοίκηση», οδηγεί σε ένα σταθερό συμπέρασμα. Αποκαλύπτει πολιτικές και φανερώνει ιδεολογίες. Οι συντηρητικές αναλύσεις οδηγούσαν και οδηγούν σε σταθερές, κατά περίπτωση, επιλογές: συγκεντρωτισμός, αυταρχισμός, ατροφική Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η εξήγηση αυτού του φαινομένου είναι συγκεκριμένη. Μια Τ.Α. υπό κρατική κηδεμονία, εξυπηρετεί τις ανάγκες του παραδοσιακού κομματάρχη και του παραδοσιακού πολιτευτή. Είναι χώρος για μικροσυναλλαγές, γνωστές και ως «μιαν σου, μιαν μου», όπου η Τ.Α. ταλανίζεται από τη λογική των μικροκομματικών διευθετήσεων. Αυτή η μορφή ανάπτυξης, δεν οδηγεί παρά μόνο στο φαύλο κύκλο της ακινησίας, ή του ελάχιστου βηματισμού. Απέναντι στην συντηρητική αυτή πρακτική, μπορεί και πρέπει να αναδειχθεί μια εναλλακτική πρόταση, μαζική, πειστική, και προοδευτική. Η εναλλακτική πρόταση έχει εμπιστοσύνη στην αποκεντρωμένη, τη συμμετοχική, την ισχυρή Τ.Α.

Οι περισσότεροι πόροι, τα περισσότερα χρήματα, οι υποδομές, το ειδικευμένο προσωπικό, δημιουργούν τις καλύτερες προϋποθέσεις. Όμως, η ουσία αυτής της εξέλιξης δεν είναι απλά και μόνο μια μηχανιστική μεταφορά υλικού. Αυτή η εξέλιξη αφορά το είδος της κοινωνίας που επιδιώκουμε, την ποιότητα της, τη σχέση πολίτη και κοινωνικής διάρθρωσης, τη σχέση πολίτη και πολιτικής. Η Τ.Α. με τα χαρακτηριστικά που προανέφερα, αφορά μια εξελικτική εφαρμογή ενός μεταρρυθμιστικού προγράμματος, μια πρωτοβουλία κομματική/κοινοβουλευτική, άρα σημαίνει την ισχυρότερη δυνατή παρουσία των θέσεων αυτών στο πολιτικό μας σύστημα.

Υποστηρίζω πως χωρίς ένα συνεκτικό, επεξεργασμένο, μεταρρυθμιστικό κίνημα για την Τ.Α., όλα θα κινούνται στην σφαίρα του αντιφατικού. Ωραίες διακηρύξεις, για να συγκαλύπτουμε την ακινησία, ή ηχηρές «μεταρρυθμίσεις» που να δημιουργούν συγχύσεις, να ανακατεύουν τις συντηρητικές πρακτικές κάθε απόχρωσης.

Το Ευρωπαϊκό πλαίσιο είναι μια διαρκής πρόκληση για όλους. Η Κύπρος, ως το οίονει 16ο μέλος της Ε.Ε., οφείλει να κατανοήσει εις βάθος την υπό διαμόρφωσιν νέα αρχιτεκτονική της. Το ομοσπονδιακό μοντέλλο της Ε.Ε. –θεσμική εμβάθυνση, ενίσχυση του κοινοτικού της χαρακτήρα-. Ταιριάζει στα μικρά κράτη, ταιριάζει στους στόχους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η διακυβερνητική συνεργασία, η Ε.Ε. υπό την εποπτεία της κρατικής ομπρέλλας, αφορά μια Ευρώπη που συνεργάζεται, δεν ενώνεται. Η δική μου εισήγηση καλύπτει τον στόχο που εξυπηρετεί τα συμφέροντα μας.

Η ενίσχυση της θεσμικής, συλλογικής δράσης, η μείωση του «δημοκρατικού ελλείμματος», κυρίως με την ενδυνάμωση του ρόλου του Ευρωκοινοβουλίου, της Επιτροπής των Περιφερειών, των προγραμμάτων επικοινωνίας ανάμεσα στους Ευρωπαίους, και της περισσότερης αλληλεγγύης ανάμεσα στα κράτη-μέλη, είναι οι κατευθύνσεις για την Ε.Ε. που θέλουμε, οι προκλήσεις για την σύνοδο Κορυφής, στη Νίκαια. Το ομοσπονδιακό θεσμικό περιβάλλον είναι η δική μας απάντηση στις σημερινές συζητήσεις.

Επιδιώκουμε μια θεσμική μεταβολή, στην οποία οι πολίτες θα έχουν περισσότερο ρόλο, περισσότερες ευθύνες. Στην πράξη σημαίνει να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να παίρνουν πρωτοβουλίες σε τοπική/περιφερειακή βάση. Η πιο δημιουργική ευθύνη της Επιτροπής των Περιφερειών –στα πλαίσια των διαρκών εξελίξεων στην Ε.Ε.- θα δώσει στην ίδια νέα πεδία ανάπτυξης, θα ενισχύσει το θεσμικό ρόλο της.

Τα Ευρωπαϊκά προγράμματα για την παιδεία, τις πολιτιστικές ανταλλαγές, την νεολαία δημιουργούν ανάγκες για νέες πρωτοβουλίες και για τις Κυπριακές τοπικές αρχές, σε συνεργασία με δήμους κρατών-μελών.

Βασική προϋπόθεση για να αντιμετωπίσουμε αυτές, και πολλές άλλες προκλήσεις είναι η γοργή ενσωμάτωση της Τ.Α. στον κόσμο της πληροφορικής, της υψηλής τεχνολογίας, της επένδυσης στην πιο μεγάλη πρόκληση του μεταβιομηχανικού μας κόσμου. Χωρίς ηλεκτρονική ταυτότητα, θα μείνουμε πίσω, στον ανταγωνισμό δεν θα είμαστε αποτελεσματικοί.

Χρειάζεται μια πολύ δυνατή, και συστηματική διεκδίκηση από το σύνολο των δήμων, ώστε και η πολιτεία να συμβάλει στην ένταξη της Τ.Α. στον κόσμο των ηλεκτρονικών υπολογιστών, του διαδικτύου, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αυτή η εξέλιξη, δεν περιμένει. Άλλοι τρέχουν, και το σημειωτόν συνιστά αδράνεια και αδυναμία κατανόησης του διεθνούς περιβάλλοντος. Έτσι, οι δήμοι θα είναι σε θέση να κερδίσουν περισσότερους πόρους από τα Ευρωπαϊκά προγράμματα.

Η Τ.Α. σε ένα περιβάλλον που ολοένα και «κοινοτικοποιείται», οφείλει να ανοίξει τα φτερά της σε διευρωπαϊκό χαρακτήρα συνεργασίες, πρωτοβουλίες, δράσεις. Τα ζητήματα του περιβάλλοντος ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα, η ποιότητα ζωής θέλει και Ευρωπαϊκές δικτιώσεις για να πάει ορισμένα βήματα μπροστά. Το παράδειγμα της «Ημέρας χωρίς Αυτοκίνητο», στο οποίο έλαβαν

μέρος 800 Ευρωπαϊκές πόλεις είναι χαρακτηριστικό. Επομένως και η δική μας Τ.Α. έχει μπροστά της προκλήσεις σε ποικίλα επίπεδα. Είναι σημαντικό οι πόλεις μας –μέσω της δράσης της Τ.Α.- να αποκτήσουν ταυτότητα, να συνδεθούν με ορισμένα χαρακτηριστικά (πολιτιστικά, γεωγραφικά, ή και μοντέρνα) και έτσι να γίνουν πόλεις με «πάγια σφραγίδα». Η περισσότερη ενότητα στην Ε.Ε., επιτάσσει και την περισσότερη διαφορετικότητα. Αυτή η διαλεκτική σχέση προωθεί την αναπτυξιακή διαδικασία με ισορροπία και κοινωνική αποδοχή.

Οι πολίτες έχουν κριτική στάση απέναντι στη γραφειοκρατία, την ταλαιπωρία σε σχέση με τη δημόσια διοίκηση. Ο ρόλος του «Επιτρόπου Διοίκησης», αν και συχνά μη παραγωγικός, εντούτοις είναι σε θέση να λειτουργήσει σε θεσμική συνεργασία με τους οργανισμούς Τ.Α., να προωθηθεί, έτσι, μια άλλη αντίληψη για την επίλυση προβλημάτων.

Η αποκεντρωμένη, συμμετοχική Τοπική Κοινωνία για να έχει την πιο σοβαρή εξέλιξή της, επιτάσσει να είναι ακηδεμόνευτη από μικροκομματικές επιρροές και τεχνάσματα. Τα κόμματα δίνουν το πλαίσιο, τις κατευθύνσεις, και ασφαλώς μέσα σ' αυτό ο αυτόνομος ρόλος των πολιτών είναι ισχυρός. Το εκπαιδευτικό μας σύστημα εξακολουθεί να είναι συγκεντρωτικό και, ως εκ τούτου, δυσλειτουργικό. Οι οργανισμοί Τ.Α. είναι σε θέση να αναλάβουν τις περισσότερες ευθύνες διαχείρισης και λειτουργίας της σχολικής υποδομής, να συνδέσουν το σύστημα παιδείας με την τοπική κοινωνία, να αξιοποιηθούν οι σχολικοί χώροι για δραστηριότητες στον πολιτισμό και τον αθλητισμό και τις απογευματινές ή βραδυνές ώρες.

Το βασικό ζητούμενο είναι να αποκτήσουν «ολική δράση» οι Τοπικές κοινωνίες, χωρίς τον απορρυθμιστικό ρόλο της κρατικής κηδεμονίας. Και σε αυτό το πλαίσιο, κεντρικό ρόλο θα έχει η θεσμική μεταβολή του διοριστικού συστήματος των Επάρχων και η συνακόλουθη εκλογή τους από τους πολίτες που διαμένουν σε κάθε επαρχία.

Αυτή η μεταβολή κρύβει έναν ισχυρό συμβολισμό. Το αποκεντρωμένο, δεν σημαίνει και αποδυναμωμένο. Αντιθέτως, επιδιώκει την πιο δυνατή νομιμοποίηση μιας αυτορρυθμιζόμενης, ισχυρής, συμμετοχικής πολιτείας. Η πολυπλοκότητα του σύγχρονου κόσμου, οι διαρκείς ανακατατάξεις στο Ευρωπαϊκό σκηνικό, η ενσωμάτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, το 2004, στην Ε.Ε. και η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, επιτάσσουν την πιο αποτελεσματική οργάνωση της κοινωνίας για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις με αυτοπεποίθηση, με γνώση, και εντέλει με επιτυχία. Σε αυτή την προσπάθεια, ο ρόλος της Τ.Α. είναι ιδιαίτερος σημαντικός.

Ο «φτωχός συγγενής», χρειάζεται να γίνει ισχυρός διεκδικητής μιας άλλης αντίληψης για την ανάπτυξη του. Οι κατακτήσεις που έχουν καταγραφεί έως τώρα είναι για το βάθρο για τις επόμενες κοινές δράσεις.

Εισήγηση σε εκδήλωση της Πολιτιστικής Κίνησης Γεροσκήπου υπό τον γενικό τίτλο « Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η Προοπτική της στην Ευρώπη τον 21ο αιώνα».

Πάφος 15/10/2000

Καθώς άλλα κόμματα νικούν, καταγράφουν με ικανοποίηση τις δυνάμεις τους, το Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών δίνει το χρόνο του στην εσωστρέφεια, στην ενδοσκόπηση, στην απορεία. Ποιοί λόγοι οδήγησαν στο εκλογικό 6.5% στις 27 Μαΐου; Ο κόσμος του σοσιαλιστικού κινήματος θέτει το ερώτημα. Τι έφταιξε και πήγαμε προς τα κάτω; Το αποτέλεσμα εάν κριθεί με οργανωτικά μέτρα δεν θα οδηγήσει πουθενά. Η εκλογική αποτυχία πρέπει να κρίνεται με πολιτικά κριτήρια, γιατί μόνο αυτά είναι σε θέση να ερμηνεύσουν τις εξελίξεις. Ορισμένες προσεγγίσεις έχουν την τάση να συγγράφουν ένα κατάλογο από λάθη, και παραλείψεις, και έτσι να νομίζουν πως εξάντλησαν το χρέος τους. Όμως το σοσιαλιστικό κίνημα έχει ανάγκη την ενδοσκόπηση και τη κριτική μόνο ως συνεπή πολιτική λειτουργία. Μέσα από αυτήν, να εξαχθούν συμπεράσματα, να καταγραφούν εμπειρίες, να γίνουμε καλύτεροι, να γυρίσουμε σελίδα για το καλύτερο αύριο. Να διατυπωθούν προτάσεις, πλαίσια θετικών πρωτοβουλιών, εισηγήσεις για τα επόμενα βήματα. Μέσα από αυτό το πρίσμα, καταθέτω τις πιο κάτω σκέψεις, ως μια συμβολή στην προσπάθεια για τη πολυφωνική ερμηνεία του εκλογικού αποτελέσματος της 27ης Μαΐου.

1. Η διαρκής αποτυχία για δημιουργία προϋποθέσεων για συνασπισμούς εξουσίας. Η ανυπαρξία στρατηγικής εξουσίας. Έτσι, το 1983, 1988, 1993, 1998, το Σ.Κ.ΕΔΕΚ δεν μπόρεσε να απαντήσει δημιουργικά στις προκλήσεις της πολιτικής. Η ιστορική πρόκληση κτύπησε την πόρτα του Σ.Κ.ΕΔΕΚ, και του είπε για απλά λόγια: "Ρυθμίστε το σκηνικό, παίξτε ρόλο, αναλάβετε τις ευθύνες σας, γίνετε πρωταγωνιστές στις εξελίξεις". Το Σ.Κ.ΕΔΕΚ αντί να υπηρετήσει τους στόχους της μεγάλης πολιτικής, προτίμησε να απαντήσει "ευχαριστώ, δεν θα πάρω".

Η ιστορία πέρασε από δίπλα, και οι ευκαιρίες πέταξαν μακριά. Η πλατιά συμμαχία των μη προνομιούχων Κυπρίων, οι κοινωνικές δυνάμεις τις οποίες εκφράζει η σοσιαλιστική παράταξη, οδηγήθηκαν σε ακινησία. Οι δυνάμεις αυτές ζήτησαν όπως το οργανωμένο κίνημα αναλάβει εικόνες, να επηρεάσει τις εξελίξεις στο Κυπριακό, να συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων της κοινωνίας μας, να ασκήσει εξουσία με στόχο την κοινωνική συνοχή και την πιο δυνατή ανάπτυξη. Το οργανωμένο κόμμα κινήθηκε στα όρια της "καθαρότητας" της γραμμής, μιας καθαρότητας που επέτρεψε σε άλλα Κόμματα να καλύψουν εκείνα το κενό που κάθε πέντε χρόνια άφηνε το Σ.Κ.ΕΔΕΚ. Έτσι, η "καθαρότητα" που συχνά ταυτίζεται με "αριστερή" πολιτική, δεν ήταν τίποτε άλλο παρά μια συντηρητική πολιτική, μια βαθύτατη εσωστρεφής διαδικασία που βραχυκύκλωνε το οργανωμένο Κίνημα σε συμπληρωματικούς ρόλους. Προοδευτική πολιτική ήταν μια διαφορετική πολιτική: αξιοποιεί τις εξελίξεις, ερμηνεύει τις ισορροπίες στο πολιτικό μας σύστημα και θέτει τους εκλογικούς αριθμούς σου στην υπηρεσία υψηλότερων στόχων, υπερβαίνει την πίεση των ποσοστών σου (8-10%), θέτοντας τα στην προσπάθεια για προοδευτικές λύσεις, για συνασπισμούς εξουσίας που να εξυπηρετούν τα συμφέροντα των μη προνομιούχων Κυπρίων.

2. Το έλλειμμα συλλογικότητας, η λειτουργία των θεσμικών οργάνων κατά τρόπο αναποτελεσματικό. Η διακίνηση απόψεων, ο σεβασμός στις διαφορετικές γνώμες, η θεσμική αξιολόγηση τους (πλειοψηφία-μειοψηφία) δεν ήταν ένα σταθερό σύστημα στη κομματική δράση. Συχνά, το κυρίαρχο στοιχείο ήταν ο συγκεντρωτισμός, η εξόντωση της διαφορετικής γνώμης, ο αποκλεισμός της άλλης πρότασης. Αυτά είναι τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα αρχηγικό κόμμα. Έτσι, το Σ.Κ.ΕΔΕΚ δεν μπόρεσε να κάνει συνθέσεις πάνω στις διαφορετικές απόψεις. Αντί να μεγαλώνει συνθέτοντας, αφαίρεσε δυνάμεις εξοστρακίζοντας την "άλλη", άποψη. Αυτή η διαδικασία επειδή απέκλεισε τις συμβιβαστικές συμπεριφορές, ενίσχυσε την

αποχώρηση σοβαρού αριθμού στελεχών και μελών με το επιχείρημα ότι "η συμμετοχή πλέον είναι μάταιη, δεν ακούγεται η γνώμη μας, όλα είναι θέμα κεντρικής απόφασης...".

3. Μέσα σε ένα τέτοιο πολιτικό κλίμα εξηγείται εν μέρει και η σταδιακή παράλυση της κομματικής δομής (Τοπικές Οργανώσεις, Επαρχιακές Επιτροπές). Η οργανωτική καθίζηση είναι προϊόν της πολιτικής υποβάθμισης του κόμματος, είναι αποτέλεσμα ενός πολιτικού αδιεξόδου. Τα μέλη αισθάνονται πως δεν παράγουν έργο, απλώς είναι υποχρεωμένα να στηρίζουν αποφάσεις ή επιλογές για τις οποίες δεν είχαν συμμετοχή, η γνώμη τους ήταν περιττή. Η οργάνωση είναι, σε κάθε περίπτωση, η ραχοκοκκαλιά του κινήματός μας. Γνωρίζει την τοπική κοινωνία, παρεμβαίνει στις υποθέσεις της, έχει συλλογικές προτάσεις για επίλυση των τοπικών προβλημάτων.
Οι Τ.Ο. είναι τα ζωντανά κύτταρα της αποκεντρωμένης, συμμετοχικής, σοσιαλιστικής λειτουργίας. Αυτής που διεκδικεί ρόλους, που απαιτεί ένα καλύτερα δομημένο κόμμα, που απορρίπτει τη γκρίνια γιατί έχει άποψη για το σοβαρό κόμμα. Η οργάνωση θα ξαναβρεί τα πόδια της, όταν αισθάνεται πως το συνολικό κόμμα έχει ισχυρούς στόχους, πως τα στελέχη του είναι ενωμένα, πως όλοι μαζί πρωθούμε συλλογικούς στόχους. Η ανασυγκρότηση των οργανώσεων είναι θέμα άμεσης προτεραιότητας για το κίνημα μας.
4. Το ζήτημα της ανανέωσης είναι και αυτό ένα από τα μέρη του συνολικού προβλήματος. Η εικόνα ενός κόμματος ακίνητου, συντηρητικού, αδύναμου να προσαρμοστεί στις εξελίξεις, όταν το αίτημα της ανανέωσης είναι ώριμο και μαζικό. Αυτό το αίτημα δεν πήρε τη σωστή πορεία στο Ιδρυτικό Συνέδριο του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών -19,20 Φεβρουαρίου, 2000. Εάν η πρόταση για τη "Σύνθετη Λύση" γινόταν μέρος των αποφάσεων της 20ης Φεβρουαρίου, εάν η ανάλυση μας πήγαινε πέρα από τη συγκυρία, τότε σήμερα όλα θα ήταν διαφορετικά. Νέο Κόμμα σημαίνει και νέα ηγεσία. Διαφορετικά, δεν αλλάζεις το όνομα, έχοντας την ίδια ηγεσία.
Η κοινή γνώμη δεν κατάλαβε γιατί αλλάξαμε όνομα έχοντας την ίδια ηγεσία, ίσως, το θεώρησαν ως τέχνασμα για να κερδηθεί ορισμένος χρόνος. Τα ίδια τα μέλη και τα στελέχη μας έχοντας ισχυρούς δεσμούς με το όνομα του Σ.Κ.ΕΔΕΚ, οδηγήθηκαν σε βαθύτατες εσωτερικές πιέσεις, διαφώνησαν με το δικό τους τρόπο. Μια ήρεμη πλειοψηφία "ακίνητοποίησε" την απόφαση για το όνομα "Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών-ΚΙΣΟΣ" και την μετέτρεψε σε σιωπηλή διαμαρτυρία.
5. Η συμμετοχή του Σ.Κ.ΕΔΕΚ στη Κυβέρνηση Κληρίδη (1998) υπήρξε ένα χαρακτηριστικό δείγμα ιδεολογικού ακροβατισμού. Για τη συμμετοχή αυτή, θετική απόφαση πήρε το Π.Γ. ενώ το ζήτημα έπρεπε να συζητηθεί στη Κ.Ε. το ανώτερο σώμα μεταξύ των συνεδρίων. Τα μέλη του κόμματος στις Συνεδριακές αποφάσεις έδωσαν το κατευθυντήριο πλαίσιο για όλους. Με τη πολιτική που ιδεολογικά ονομάστηκε "όμορες δυνάμεις" πήραμε θέση για την πολιτική των συμμαχιών, συνεργασίες στο κυβερνητικό επίπεδο με ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ. Ο κόσμος που εκφράζεται μέσα από το κόμμα μας, θέτει ουσιώδη ερωτήματα. Πως εξηγείται ότι για πρώτη φορά το Σ.Κ.ΕΔΕΚ συμμετέχει σε κυβέρνηση σε πλήρη αντίθεση με τις συνεδριακές του αποφάσεις, σε λάθος χρόνο και λάθος πορεία;
6. Η ιδεολογική "καθαρότητα", στο Κυπριακό οδήγησε το χώρο της κεντροαριστεράς σε στρατηγικό αδιέξοδο σε σχέση με την πολιτική των συμμαχιών. Εάν το Σ.Κ.ΕΔΕΚ έδινε την εντύπωση πως ήταν η "μόνη, γνωστή, πατριωτική δύναμη", την ίδια στιγμή έθετε εμπόδια, δημιουργήσε τείχη, για την πιθανότητα μιας συμμαχικής πορείας. Έτσι, εάν άλλα κόμματα ήταν "ενδοτικά", ή εάν ορισμένοι τα θεωρούσαν ως "ολιγότερον πατριωτικά", στην πράξη αυτή η αλαζονεία σήμαινε ιδεολογικό δογματισμό, αδυναμία άσκησης εξουσίας, άρνηση

του ρυθμιστικού μας ρόλου, ισοπεδωτικές κρίσεις απέναντι στα άλλα κόμματα, συγχύσεις στις αξιολογήσεις και τις προτεραιότητες μας στις Προεδρικές εκλογές.

7. Το πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο έγιναν οι εκλογές της 27ης Μαΐου 2001, υπήρξε ιδιαίτερος δυσμενής για το οργανωμένο σοσιαλιστικό κίνημα. Τα μηνύματα των δημοσκοπήσεων ήταν πολύ δυνατά. Στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ (15 Οκτωβρίου 2000) μια δημοσκόπηση από το ΑΜΕΡ κατέγραφε με απόλυτη ακρίβεια το ποσοστό του ΚΙΣΟΣ, όπως αυτό βγήκε από την πραγματική κάλπη πολλούς μήνες αργότερα (6.5%). Συνεπώς, μπόρεσε να οργανωθεί μια εκλογική πολιτική πάνω σε άλλες βάσεις, σε πραγματικούς συσχετισμούς, σε ρεαλιστικούς στόχους. Εκλογική πολιτική σημαίνει κοινές προσπάθειες, κινητοποίηση σε παγκύπρια βάση, στράτευση, πάθος από όλα τα μέλη και τα στελέχη. Για να προωθηθεί αυτός ο στόχος, απαιτείται ήρεμο εσωκομματικό κλίμα, διαβουλεύσεις, και εκλογική καμπάνια που να υπηρετεί τους πιο κάτω στόχους.
8. Το μετεκλογικό σκηνικό είναι δύσκολο. Το ΔΗΚΟ έχει τον κεντρικό ρόλο, το ΑΚΕΛ αποκτά ορισμένα πλεονεκτήματα. Να γιατί πρέπει να τρέξουμε. Με συναίνεση και καθαρές λύσεις. Με σεβασμό προς το Βάσο Λυσσαρίδη, τον ιδρυτή και πρωταγωνιστή για δεκαετίες στο σοσιαλιστικό μας κίνημα.
Με καθαρές λύσεις, όπως επιβάλλουν οι σημερινές συνθήκες. Πραγματοποίηση Εκλογικού Συνεδρίου για εκλογή Νέου προέδρου, νέου Π.Γ. νέας Κ.Ε. Ο πρόεδρος έχει ανακοινώσει δημόσια τις αποφάσεις του και μέσα σε κλίμα τιμής και αγάπης στο πρόσωπό του, να προχωρήσουμε στα επόμενα βήματα. Αυτή είναι η καλύτερη λύση για το κίνημα.
9. Οι ψηφοφόροι, ο κόσμος που ψήφισε το Σ.Κ.ΕΔΕΚ μας είπε στις 27 Μαΐου ένα πολύ καθαρό μήνυμα. Αλλάξτε, προχωρήστε σε διαφορετικές πρακτικές και θα είμαστε ξανά μαζί σας. Εάν, έτσι, ερμηνεύσουμε τις εξελίξεις, τότε υπάρχει ελπίδα. Οι ψηφοφόροι μας δεν έφυγαν για πάντα. Αποδοκίμασαν και περιμένουν. Από εμάς εξαρτάται το μέλλον της κεντοαριστεράς στην πατρίδα μας. Θέλουμε ένα κόμμα ενωμένο, αλλά όχι ομόφωνο. Θέλουμε ένα κόμμα με συλλογικότητα στις αποφάσεις, με συνθέσεις, με σεβασμό στη διαφορετική γνώμη.

Ο κόσμος ζητά από εμάς ΑΝΑΝΕΩΣΗ, ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ, ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ. Να γιατί δεν έχουμε το δικαίωμα να αποτύχουμε στις προκλήσεις που έρχονται.

Ενωμένοι να τολμήσουμε την ανανέωση. Ενωμένοι να αντιμετωπίσουμε τις εξελίξεις. Είμαστε ένα κόμμα με βαθιές ρίζες στη κοινωνία μας, με μέλη και στελέχη που έχουν γνώσεις, ευαισθησίες, ικανότητες. Ο σοσιαλισμός είναι για όλους εμάς μια υπόθεση προσφοράς, μια υπόθεση ζωής. Η παράταξη της κεντροαριστεράς στην πατρίδα μας είναι στα δικά μας χέρια. Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι. Αυτό ζητά ο κόσμος μας. Ενότητα, καθαρές λύσεις, γρήγορη ανασυγκρότηση!

Ενωμένοι στη νέα εποχή

Οι σκέψεις αυτές έχουν ως επιδίωξή τους τη συμβολή στη διαμόρφωση της νέας πορείας. Οι δυσκολίες είναι γνωστές, γι' αυτό αξίζει να δώσουμε όλοι ενωμένοι, με περισσότερες δυνάμεις, τον

αγώνα για την ανανέωση και τη μεταρρύθμιση.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το Συνέδριο του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών στις 11 Ιουνίου, το δικό μας συνέδριο, διεξάγεται σε μια ιδιαίτερα πολύπλοκη περίοδο. Είναι μεταβατική, δρομολογεί διαδικασίες που ολοκληρώνουν ένα κύκλο, και οικοδομούν την νέα εποχή. Στο ευρωπαϊκό σκηνικό, οι δυνάμεις της σοσιαλδημοκρατικής πρότασης αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, συνθέτουν συμμαχικές κυβερνήσεις με βασικό σκοπό να οργανώσουν τις κοινωνίες για να αντιμετωπίσουν την πιο μεγάλη πρόκληση της εποχής μας. Τις ανοικτές κοινωνίες, τον κόσμο της πληροφορικής, της γνώσης, του ανταγωνισμού. Η Ευρώπη αλλάζει, ο κόσμος κινείται, και η Κύπρος δεν μπορεί παρά να είναι τμήμα αυτής της εξέλιξης.

30 ΧΡΟΝΙΑ

Το δικό μας Κίνημα, το Σοσιαλδημοκρατικό, έχει τον δικό του ιστορικό κύκλο. Σφραγίστηκε με έργα, με κατακτήσεις, με θυσίες για να στερεωθεί το σοσιαλιστικό κίνημα, να έχει τη δική του αυτόνομη δράση, και να εκφράζει ένα πολυσυλλεκτικό κοινωνικό ρεύμα. Αυτές οι ιστορικές εμπειρίες 30 ετών, είναι το δικό μας πολιτικό κεκτημένο. Είναι η ευθύνη και το βάρος για να συνεχίσουμε ένα δρόμο, να τον εμπλουτίσουμε, και όπου είναι χρήσιμο, να τον αναπροσαρμόσουμε. Το σοσιαλιστικό κίνημα (το Σ.Κ. ΕΔΕΚ και το Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών) είναι μια μεγάλη κατάκτηση στο πολιτικό μας σύστημα, ένα κύριο συστατικό στον ιδεολογικό πλούτο της κοινωνίας μας.

Στη σημερινή συγκυρία, οι αξιολογήσεις έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο. Χρειαζόμαστε ένα δημιουργικό σχεδιασμό μέσα στον οποίο τα πολλά στελέχη και μέλη μας θα δώσουν τον καλύτερό τους εαυτό, να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία τις προκλήσεις. Να γίνει το σοσιαλιστικό κίνημα πρωταγωνιστής στις εξελίξεις, να κερδίσουμε το στοίχημα στις βουλευτικές εκλογές του 2001, και έτσι να κατακτήσουμε τον ρυθμιστικό μας ρόλο στις Προεδρικές Εκλογές. Έχουμε τα ιδεολογικά υλικά, έχουμε τις οργανωτικές δυνάμεις, έχουμε τα στελέχη που είναι σε θέση να καθοδηγήσουν τις εξελίξεις, να διαμορφώσουν νέες πολιτικές. Ο στόχος μας είναι ξεκάθαρος: να γίνουμε κέντρο των εξελίξεων, να αξιοποιήσουμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα στο πολιτικό σύστημα για να είμαστε ένα πρωταγωνιστικό πολιτικό κίνημα.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Με αφετηρία την 11η Ιουνίου, ο πολιτικός σχεδιασμός μας ισοδυναμεί με ένα πολύ δυνατό ιδεολογικό στοίχημα. Με δυναμική στρατηγική, (2001 – 2003) να ισχυροποιήσουμε τον κεντρικό μας ρόλο στο πολιτικό σύστημα, δημιουργώντας, έτσι, τις προϋποθέσεις για να ξεφύγουμε από την εσωστρέφεια. Κύρια προϋπόθεση για τα πιο πάνω, είναι η ανάδειξη ισχυρών συλλογικών οργάνων (Κ.Ε., Π.Γ.), τα οποία με τη δράση τους να γίνουν εργαλεία της ανάπτυξης και της παραγωγής πρωτοβουλιών. Χρειαζόμαστε στελέχη που θα λειτουργήσουν με πολιτικά κριτήρια, που θα στηρίξουν μαχητικά τη σοβαρή λειτουργία των συλλογικών οργάνων, που θα πιστέψουν βαθιά στις συνθέσεις, στην πολυφωνική διαδικασία, στην αξιοποίηση όλων των στελεχών με μοναδικό κριτήριο τη γνώση και την αποτελεσματικότητά τους. Τα πρόσωπα έχουν κυρίαρχο ρόλο στις εξελίξεις, γι' αυτό και είναι σημαντικό να αναδείξουμε στελέχη με απόψεις, με αξιοπιστία, με συνθετική ικανότητα, να δώσουμε έτσι, νέα πνοή στη λειτουργία του χώρου. Στελέχη που με τη

δράση τους θα οικοδομούν την ενιαία και μεγάλη σοσιαλιστική παράταξη.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Οι σοσιαλιστικές απόψεις έχουν ευρεία απήχηση, είναι το κυρίαρχο πολιτικό ρεύμα στο σύγχρονο κόσμο. Έχουν ένα βαθύ ανθρωπιστικό περιεχόμενο γιατί συνδυάζουν την ανάπτυξη με την περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη, την παραγωγή πλούτου μέσα σε συνθήκες περισσότερης αλληλεγγύης, την ισόρροπη ανάπτυξη με σεβασμό στην ποιότητα ζωής, το περιβάλλον, την ευαισθησία στην πολιτιστική δημιουργία.

Οι σοσιαλιστικές δυνάμεις έχουν την κύρια ευθύνη για να αντιμετωπίσουν τα νέα φαινόμενα που μας περιβάλλουν. Η τεχνολογία της γνώσης, η ηλεκτρονική επανάσταση απαιτούν εξίσου μεγάλες ανακατατάξεις στον χώρο της παιδείας, και της δημόσιας διοίκησης, στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα της πολιτικής. Όλα έχουν ξεχωριστό νόημα μόνο εάν είσαι σε θέση να τα οργανώσεις στην πράξη, να τα υλοποιήσεις. Και αυτό θα συμβεί, εάν έγκαιρα, μεθοδικά, και συστηματικά επιτύχουμε την οικοδόμηση ενός προοδευτικού συνασπισμού εξουσίας με κεντρικές επιδιώξεις την ανανέωση, τη μεταρρύθμιση, τη νέα ποιότητα στις λειτουργίες της πολιτείας μας. Η Κύπρος χρειάζεται ένα πρόγραμμα αλλαγών που θα την φέρουν πιο κοντά στις ευρωπαϊκές εξελίξεις, πιο κοντά στο ευρωπαϊκό επίπεδο κοινωνικής ανάπτυξης.

Ένας Συνασπισμός Εξουσίας για να είναι προοδευτικός, οφείλει να δείξει με έργα πως ενώνει τους πολίτες με βάση την αξία και τις ανάγκες τους, αρνείται τις διανομές λαφύρων στα «δικά μας παιδιά», κινητοποιεί τους πολίτες για να επιτύχουμε θεσμικές μεταρρυθμίσεις, απορρίπτει τις τεχνητές διαιρέσεις και επιδιώκει να δώσει στους πολίτες ευκαιρίες για συμμετοχή, διεκδίκηση, δράση. Η κοινωνία μας έχει ανάγκη από βαθιές μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις στις μικρές και μεγάλες σφαίρες της πολιτικής. Έτσι, είναι χρήσιμο και προοδευτικό τα κόμματα να παραχωρήσουν μέρος από τις ευθύνες που δεν τους αναλογούν (αθλητισμός, σχολείο, καφεενία) για να μπορέσουν, οι πολίτες να πάρουν περισσότερες πρωτοβουλίες και τα κόμματα να κερδίσουν περισσότερο κύρος και ποιότητα. Προοδευτικό είναι ότι προσθέτει δυνάμεις, γνώσεις και εξουσίες στις αυτοδύναμες συλλογικές δράσεις, αρνείται τον στενό κομματικό έλεγχο, και κτίζει βήμα με βήμα, την αποκεντρωμένη, συμμετοχική πολιτεία.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η σταθερή, βήμα με βήμα πορεία για ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. αποδεικνύεται ως η πιο σημαντική επιλογή για την κοινωνία μας τα τελευταία χρόνια. Κινήσεις, διπλωματικές μάχες και σχεδιασμοί απέδωσαν οφέλη και συσσωρεύουν δυνάμεις για τις επόμενες προσπάθειες. Οι σταθμοί είναι σημαντικοί (1988, 1995, 1998, 1999) γι' αυτό ο λαός μας έχει επίγνωση πως στις διεθνείς σχέσεις, τίποτα δεν χαρίζεται, ότι πολλά αφορούν τις δικές μας αναλύσεις, τη διεύρυνση των συμμαχιών μας, και την ισχυροποίηση ενός πλέγματος αρχών και συμφερόντων που να προωθούν την κυπριακή υπόθεση.

Η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ το 2003/4, σηματοδοτεί την ανάγκη για επεξεργασία στρατηγικών κινήσεων για την πατρίδα μας, που να προωθούν τις πολιτικές ασφάλειας ανάμεσα στην Κύπρο και την Ευρώπη. Η αυτόνομη ευρωπαϊκή ομπρέλα ασφαλείας, αν και βρίσκεται στα πρώτα της βήματα, είναι μια θεσμική επιλογή για το λαό μας, που οδηγεί σε τριπλή δράση:

- στη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (αμυντικός βραχίονας της ΕΕ, όσο αυτός υπάρχει)
- στην ΚΕΠΠΑ (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας) και
- στον Κοινό Ευρωπαϊκό Στρατό μέχρι το 2003.

Ένα πολλαπλό σύστημα διεθνών σχέσεων, ισοδυναμεί με ισχυροποίηση των διεθνών ερεισμάτων μας στην ΕΕ, σε συνδυασμό με την επιτυχημένη δράση του κόμματός μας στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και τη Σοσιαλιστική Διεθνή. Έτσι η Κυπριακή Δημοκρατία, ως τμήμα ενός ευρύτερου συστήματος ασφαλείας, μπορεί να δημιουργήσει ευρύτερες περιφερειακές σχέσεις, να αποκτήσει ερείσματα για πιο αποφασιστική δράση και ανοίγματα στην πολύπλοκη Μέση Ανατολή. Οι πολιτικές ασφάλειας στην ευρωπαϊκή ήπειρο, είναι μια ανοικτή πρόκληση για το μέλλον της Κύπρου, την οποία οφείλουμε να απαντήσουμε έγκαιρα και μεθοδικά. Να κατανοήσουμε ότι στις διεθνείς σχέσεις κυριαρχούν οι συμπώσεις συμφερόντων, οι συμμαχίες που προκύπτουν από στρατηγικές συγκλίσεις και συνεπή στήριξη του ευρωπαϊκού μας πεπρωμένου.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΠΡΟΣ

Πρώτη και μόνιμη επιδίωξή μας παραμένει η επίλυση του Κυπριακού, η απομάκρυνση του Αττίλα, η Ελεύθερη και Ενιαία Πατρίδα μας. Σε αυτή την προσπάθεια, όλες οι πολιτικές δυνάμεις έχουν ρόλο και θέση. Κανένα κόμμα, από μόνο του, δεν μπορεί να αναλάβει αυτό το βάρος, γι' αυτό στρατηγική επιδίωξη του σοσιαλιστικού κινήματος είναι η οικοδόμηση ενός θεσμικού πλαισίου ενότητας, η οικοδόμηση ενός πολυκομματικού συνασπισμού ευθύνης, στον οποίο όλες οι πολιτικές δυνάμεις, είτε είναι στη συμπολίτευση, είτε στην αντιπολίτευση, θα έχουν ευθύνες και ρόλο στον αγώνα για την κυπριακή ελευθερία. Τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και το ευρωπαϊκό νομικό και πολιτικό κεκτημένο είναι το πλαίσιο για τη μορφή επίλυσης του Κυπριακού. Ωστόσο, η διακομματική προσπάθεια από μόνη της δεν είναι αρκετή.

Ο αγώνας για την ισχυρή Κύπρο είναι μια σύνθετη πορεία που είναι σε θέση να δώσει στην Κύπρο περισσότερα αποτελέσματα. Η ολοένα και εντεινόμενη αμυντική ενίσχυση, η μεταρρύθμιση στο κράτος και την παιδεία, η αξιοκρατία, η οικονομική ανάπτυξη και ο πολυκομματικός συνασπισμός ευθύνης, δημιουργούν, όλα μαζί, καλύτερες προϋποθέσεις για την επιτυχία του αγώνα μας.

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο εξελίσσεται σταδιακά σε ένα δημιουργικό πεδίο πρωτοβουλιών και κινήσεων, που μέσα στο χρόνο μπορεί να δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες για την επίλυση του Κυπριακού. Η Τουρκία επιδιώκει να ενταχθεί στην ΕΕ. Μια Τουρκία που αναπτύσσει τους δεσμούς της με την ΕΕ για να είναι πραγματικά υποψήφια, σημαίνει πως έχει την πολιτική βούληση να επιλύσει το Κυπριακό. Εάν έως τον Οκτώβριο του 2000, η Τουρκία εξακολουθήσει την αδιάλλακτη τακτική της στο Κυπριακό, δεσμεύει την Ελλάδα να αναπροσαρμόσει την τακτική της και να αρνηθεί την υπογραφή της Εταιρικής Σχέσης Τουρκίας – ΕΕ. Μια Τουρκία που αναπτύσσει τους δεσμούς της με την ΕΕ είναι προς το συμφέρον της Κύπρου μόνο εάν ελέγχεται συστηματικά από μηχανισμούς επιτήρησης στα τρία στρατηγικά της ελλείμματα – το Κυπριακό, τις απειλές στο Αιγαίο, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η συστηματική επικοινωνία με τμήματα της τουρκοκυπριακής κοινότητας (κόμματα, μαζικοί φορείς) είναι χρήσιμη και αναγκαία. Δημιουργεί ρωγμές στο σιλικό τείχος του Αττίλα, καλλιεργεί τον ευρωπαϊκό δρόμο για όλους, χωρίς να αναγνωρίζει το ψευδοκράτος.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Η πολιτική των συμμαχιών θέλει ρεαλιστικές αναλύσεις, μακροπρόθεσμους στόχους και ευέλικτη τακτική. Οι πολιτικές δυνάμεις στα πλαίσια του Εθνικού Συμβουλίου στοιχίζουν ένα πολυκομματικό συνασπισμό ευθύνης για το Κυπριακό, αναπτύσσουν την ποιότητα της δράσης τους απέναντι στην ποσότητα του Αττίλα. Αυτό δεν συνιστά αποδυνάμωση του πολιτικού αγώνα, και της διαφορετικότητας. Αντίθετα, ξεπερνά τις στείρες αντιπαραθέσεις, και τις άγονες διαχωριστικές γραμμές και επιτρέπει – μέσα σε ένα πιο ήπιο κλίμα – να αναδειχθούν οι ιδέες και οι προτάσεις της σύγχρονης Κεντροαριστεράς ως οι κυρίαρχες προτάσεις στην κοινωνία μας. Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε ισορροπίες και συνθέσεις που θα αναδείξουν το νέο πρόσωπο της σοσιαλιστικής άποψης, την ανάπτυξη, την περισσότερη συμμετοχή, την κοινωνική ευθύνη.

Ο ΔΗΣΥ παραμένει ένα δομικά αντιφατικό κόμμα και βρίσκεται σε μια κατάσταση ομηρίας από την αδυναμία του να συνθέσει τις διαφορετικές στρατηγικές που αναπτύσσονται εντός του. Επιχειρεί να δώσει ένα πιο ευρωπαϊκό πρόσωπο, αναπτύσσει τους δεσμούς του με το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, αλλά δεν είναι σε θέση να κατανοήσει την πραγματική σημασία του ευρωπαϊκού αγώνα γιατί είναι δέσμιος συντεχνιακών φαινομένων και εσωκομματικών ισορροπιών. Οι παρεμβάσεις του στην κυβερνητική δράση αφορούν συνήθως τη θέλησή του για εξυπηρετήσεις, αντί στην προβολή φιλοκυβερνητικών προτάσεων.

Το ΑΚΕΛ, διατηρεί τα υψηλά εκλογικά ποσοστά, σε μια περίοδο ιδιαίτερα δύσκολη για τη δική του κοσμοθεωρία. Ιδιαίτερα στα ζητήματα που αφορούν την ΕΕ, κινείται ιδιαιτέρως επιφυλακτικά σε σημείο που να ακουμπά την άρνηση του ευρωπαϊκού μας δρόμου. Η στρατηγική για ένα μεταρρυθμιστικό συνασπισμό εξουσίας στην ουσία της αποδυναμώνεται, εάν το ΑΚΕΛ εξακολουθήσει να διατηρεί τις απόψεις του τύπου «και ναι και όχι» στην ΕΕ. Το ΑΚΕΛ, ως στρατηγικός εταίρος του Κινήματος των Σοσιαλδημοκρατών, είναι ταυτόχρονα και ένας χώρος με τον οποίο θα αναπτύσσουμε σχέσεις αντιπαραθέσης, θα έχουμε και παραγωγικές συγκρούσεις. Ένας νέος συνασπισμός εξουσίας θα είναι πολυφωνικός, θα κατακτά την ισοτιμία, θα προκύπτει μόνο μέσα από σκληρές διαπραγματεύσεις, όρους και προϋποθέσεις που θα οδηγούν στις συμφωνίες και τις αποδεκτές διαφωνίες.

Το ΔΗΚΟ, μπορεί να αναδειχθεί σε προνομιακό συνομιλητή του κόμματός μας. Κοινές πολιτικές αναφορές και κοινωνικές συνθέσεις, επιτρέπουν τον προνομιακό, θεσμικό διάλογο με το ΔΗΚΟ, έτσι που να δημιουργούμε ένα πλαίσιο συσπειρώσεων σε τακτικό επίπεδο. Οι συγκλίσεις ανάμεσα στο ΚΙΣΟΣ και το ΔΗΚΟ δεν πρέπει να έχουν σχέση με στείρες αρνήσεις, ή απομονωτισμούς στο εθνικό ζήτημα. Μπορούν όμως να οικοδομούν σύγχρονες πολιτικές, ικανές να εμπνέουν τη μετριοπάθεια, τον ορθολογισμό και τις ευρωπαϊκές συμμαχίες.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

Το σοσιαλιστικό κίνημα είναι σε θέση να αγωνιστεί, να συγκρουστεί με κατεστημένες νοοτροπίες, με συνήθειες που έχουν οδηγήσει την κοινωνία μας στην απάθεια, την αδιαφάνεια, τη συγκάλυψη. Τα εκτεταμένα κρούσματα διαφθοράς, η σιωπή που επιβάλλεται από τους εκπαιδευόμενους στην υποταγή, συνιστούν σοβαρά κοινωνικά φαινόμενα, τα οποία το σοσιαλιστικό κίνημα πρέπει να τα αναδείξει ως κύριες πτυχές στη δράση του. Η πολιτική της αναδημιουργίας, της ανατροπής, της κριτικής ανασύνθεσης σε όψεις του δημόσιου βίου, αφορά σταθερά την σοσιαλιστική δράση. Η διαπλοκή ανάμεσα σε αντιφατικά κέντρα εξουσίας, απαιτεί τη

λήψη μέτρων που θα ενισχύουν την ελεγκτική δράση απέναντι στους μηχανισμούς συγκάλυψης των σκανδάλων. Οι πολίτες απαιτούν από τα κόμματα περισσότερη ευθύνη, γεγονός που επιβάλλει στα ίδια τα κόμματα την ανάγκη να έχουν διαφάνεια στους δικούς τους οικονομικούς πόρους με την καταγραφή των στοιχείων τους (έσοδα, δωρεές, δαπάνες) και τον έλεγχό τους από ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Η δημοσιοποίηση αυτών των στοιχείων είναι τμήμα αυτής της πορείας για διαφάνεια και περισσότερη αξιοπιστία του πολιτικού μας συστήματος. Όλα τα κόμματα δεν είναι ίδια, και αυτό πρέπει να φαίνεται στην πράξη, με πρωτοβουλίες που να είναι πειστικές.

ΝΕΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Νέα κέντρα εξουσίας δημιουργούνται σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Κοντά στα παραδοσιακά (Πανεπιστήμιο, Ερευνητικά Κέντρα, Κόμματα), νέες μορφές ισχύος διαπερνούν τον πλανήτη μας και επηρεάζουν αδιαμεσολάβητα τον κάθε κύριο πολίτη. Το διαδίκτυο, οι τηλεοπτικοί σταθμοί, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οι τράπεζες δεδομένων, ορίζουν πλέον ένα βασικό μέρος της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής. Τα νέα κέντρα εξουσίας πρέπει να υπόκεινται σε ένα γενικό πλαίσιο ευθύνης, γι' αυτό τα σοσιαλιστικά κινήματα, στο πλαίσιο της ΕΕ, πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες για νέες ρυθμίσεις. Νέα εργαλεία στην επιστημονική πρόοδο (τηλεατρική), νέες μορφές στις εργασιακές σχέσεις (τηλεργασία), νέα ποιότητα στην επικοινωνία (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο), είναι μόνο μερικά από τα δείγματα ενός κόσμου που κτίζεται με νέα, οικουμενικής φύσεως υλικά, και τα οποία δεν πρέπει να μας αφήνουν αδιάφορους.

ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Ολοένα και περισσότεροι πολίτες αποκτούν σήμερα πολλές γνώσεις, συχνά προπορεύονται από τα κόμματα σε κατοχή τεχνογνωσίας, γνωρίζουν άμεσα τι συμβαίνει στον διεθνή περίγυρο. Γι' αυτό ολοένα και περισσότεροι συμπατριώτες μας εκτιμούν την συγκεκριμένη γνώση και αποστρέφονται τις γενικολογίες και τις δημαγωγίες. Προτιμούν σαφείς δεσμεύσεις, εφικτά σχέδια δράσης και αδιαφορούν όταν έχουν μπροστά τους κομματικά προγράμματα που υπόσχονται τα πάντα, αλλά δεν μπορούν να υλοποιήσουν το συγκεκριμένο. Ολοένα και περισσότεροι συμπατριώτες μας στηρίζουν τις προτάσεις που ενισχύουν το δημόσιο συμφέρον σε βάρος του στενά συντεχνιακού.

Ο νέος πολίτης εκτιμά και ψηφίζει την αλήθεια, την έντιμη συνεννόηση, τις καθαρές εισηγήσεις. Το πολυσυλλεκτικό κόμμα δεν ισούται με το κόμμα που λει «ναι» σε κάθε αίτημα συντεχνιακής ομάδας. Ένα πολυσυλλεκτικό κόμμα, μπορεί να έχει καθαρή γραμμή, κυρίαρχη ανάλυση και πρακτική, εάν λειτουργούν τα συλλογικά όργανα και παράγουν, έτσι, τις κυρίαρχες λύσεις.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Δικός μας στρατηγικός στόχος, είναι η ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών. Θέλουμε ένα πολίτη με γνώσεις, με δεξιότητες, με ελεύθερο πνεύμα, με κριτική διάθεση. Να έχει τα εφόδια για να σταθεί με αυτοπεποίθηση μπροστά στα νέα εθνικά/ υπερεθνικά φαινόμενα. Θέλουμε ένα πολίτη ικανό να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό, έτοιμο να συγκριθεί με επιτυχία με τους άλλους ευρωπαίους, να είναι πρωτοπόρος στην καλλιέργεια πλούτου, γνώσης και συνεργασίας. Οι ισχυροί μοχλοί της μαζικής δράσης (Συνδικάτα, Τοπική Αυτοδιοίκηση), σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς μπορεί να ανοίξουν νέους δρόμους στην ανάπτυξη και την πρόοδο.

Η Νέα Γενιά ασφυκτιά σε ένα περιβάλλον που παράγει και προωθεί τις ατομικές λύσεις, την αποξένωση και την ισοπέδωση. Να γιατί θέλουμε και διεκδικούμε ένα κόμμα που να εμπνέει, να καλλιεργεί τη συμμετοχή, τη συλλογική δράση, και να διαλέγεται με τα σύγχρονα κοινωνικά ρεύματα.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΘΥΝΗ

Το σοσιαλιστικό κίνημα έχει τη μεγάλη ευθύνη να κατακτήσει αυτή την ποιότητα, και μέσω αυτής να οδηγήσει τα μέλη και τα στελέχη μας στους πολύπλοκους δρόμους της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Η νέα οργανωτική δομή, και το νέο καταστατικό μας, όπως εγκρίθηκε στο ιδρυτικό Συνέδριο στις 20 Φεβρουαρίου 2000, επιτρέπει στο Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών να δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες, να αξιοποιήσει περισσότερα στελέχη, να κινηθεί γρήγορα προς τη σωστή κατεύθυνση. Τα εσωκομματικά δημοψηφίσματα, οι συνδιασκέψεις για ειδικά ζητήματα, η αποκέντρωση σε περιφερειακά γραφεία, οι θεματικές οργανώσεις είναι δείγματα γραφής ότι η νέα οργανωτική δομή επιτρέπει την καλύτερη λειτουργία του κομματικού μας συστήματος. Εκατομμύρια πολίτες συμμετέχουν στα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα, εκδηλώνοντας έτσι, τη θέλησή τους να αγωνιστούν ενάντια στην αδικία, με την βαθιά πίστη στις σοσιαλιστικές αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της ανάπτυξης με συμμετοχή.

Η ενότητα του κόμματος είναι αναγκαία. Η ενότητα προκύπτει μέσα από συζητήσεις, πάνω σε διαφορετικές γνώμες, από τη σύνθεση των αποφάσεων, από την βαθιά πεποίθησή μας ότι η άκριτη υπακοή είναι αντίθετη με τη φύση ενός σοσιαλιστικού κόμματος.

Ενωμένοι μπορούμε να διεκδικήσουμε τις καλύτερες ημέρες για την πατρίδα μας, ενωμένοι μπορούμε να διαμορφώσουμε τις περισσότερες προϋποθέσεις για την ελεύθερη Κύπρο, την κοινωνία της δικαιοσύνης, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Βουλευτικές Εκλογές 2001

Οι βουλευτικές εκλογές του 2001 αποτελούν για το Κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών το στοίχημα για μια δεκαετία. Είναι δύσκολες, κρύβουν άγνωστες διεργασίες στο εκλογικό σώμα και ασφαλώς όλα τα κόμματα θα βάλουν τον καλύτερο εαυτό τους για να κτίσουν τα επόμενα βήματα τους.

Για το δικό μας κίνημα, το βασικό καθήκον είναι να συνειδητοποιήσουμε σε μαζικό επίπεδο πως οι αριθμοί των βουλευτικών του 2001 θα ρυθμίσουν εν πολλοίς τα σενάρια των Προεδρικών, είτε κανονικών το 2003, είτε πρόωρων. Είναι γι' αυτό που αν χάσουμε το 2001, θα μπορούμε σε ρόλο «συμπληρωματικό» το 2003, κατά συνέπεια το 2003 - 2008, η παρουσία μας θα πάρει ένα χαρακτήρα ιδιαίτερος περιφερειακό. Ο στόχος μας δεν είναι αυτός. Ο κόσμος του Κινήματος μας θέλει ένα άλλο δημιουργικό σχεδιασμό. Απαιτεί όπως τα συλλογικά όργανα οργανώσουν μια στρατηγική νίκης για την κεντροαριστερά στην πατρίδα μας. Με ρεαλισμό, με αποφασιστικότητα, με σύστημα και καθαρές αναλύσεις. Μια στρατηγική νίκης απαιτεί, κατά τη γνώμη μου, 5 κύριες προϋποθέσεις:

(Α) Ενότητα, κοινή δράση, για όλα τα στελέχη του Κινήματος μας. Υπάρχουν δυσκολίες. Εάν πείσουμε με έργα πως εννοούμε το «δεν περισσεύει κανείς», εάν οργώσουμε με πολλές δεκάδες στελέχη όλη την ελεύθερη Κύπρο, τότε ανοίγουμε μια στερεή βάση για ολόκληρη την παράταξη μας. Αυτό θα συμβεί μόνο αν πείσουμε πως έχουμε κατακτήσει ένα ικανοποιητικό επίπεδο πολιτικής ενότητας. Η εικόνα ενός διχασμένου κόμματος απωθεί τους ψηφοφόρους, τους σπρώχνει σε άλλες λύσεις, στο λευκό ή σε «όμορες» μετακινήσεις.

(Β) Η θετική διασύνδεση βουλευτικών - προεδρικών εκλογών, είναι το κλειδί για την επιτυχία ή αποτυχία μας στις βουλευτικές του 2001. Όλα τα κόμματα στο πίσω μέρος του εγκεφάλου τους, θα έχουν τον προεδρολογικό σχεδιασμό. Εμείς θα τον έχουμε στο μπροστινό μέρος του εγκεφάλου μας. Το κίνημα μας θέλει τις συμμαχίες, θα δοκιμάσει τον εναλλακτικό συνασπισμό εξουσίας, θα παλέψει για την προοδευτική, συμμετοχική μεταρρύθμιση. Κατά συνέπεια, με αναλύσεις, με επιχειρήματα και με τα ανάλογα συνθήματα, αναβαθμίζουμε την αξία μας στις βουλευτικές, μεταφέρουμε τα κέντρα βάρους τους και στο δικό μας αξιακό βάρος γιατί θέλουμε να είμαστε κεντρικό σημείο αναφοράς στις προεδρικές εκλογές. Δίνεις μάχες εκεί που πλεονεκτείς ή αλλάζεις τους κανόνες για να έχεις συγκριτικά κέρδη. Δεν δίνεις εκλογικές μάχες μόνο με τα επιχειρήματα ή τις θέσεις σου. Αυτό, οδηγεί στα παραδοσιακά ποσοστά μας. Οι λογικές του τύπου «έχουμε θέσεις, πάμε να τις πούμε στο λαό» είναι λογικές συντηρητικές, ή και έλλειψης μιας ευρύτερης οπτικής στα πράγματα. Χρειάζεται να αποφύγουμε (όσο μπορούμε) το σκηνικό όπου 5-6 κόμματα λένε τις απόψεις τους. Έτσι θα γίνουμε κόμμα στη σκιά των 2 μεγάλων, ένα «συνηθισμένο» κόμμα.

(Γ) Το ερώτημα που προκύπτει σε κάθε στάδιο της δράσης μας. Με «ποιους» και «γιατί» ο εναλλακτικός συνασπισμός εξουσίας. Εδώ χρειάζεται σαφήνεια, καθαρή γραμμή, τεκμηρίωση. Εναλλακτικός συνασπισμός σημαίνει «όχι στη διακυβέρνηση Κληρίδη ή τύπου Κληρίδη». Κατά συνέπεια-, έτσι, ανακοινώνουμε τις προθέσεις μας για διάλογο, συζήτηση, διαπραγμάτευση για της στρατηγική των «όμορων» δυνάμεων, με το ΑΚΕΛ κυρίως, και το ΔΗΚΟ, εάν οριστικοποιήσει την πολιτική των συμμαχιών του.

Το δικό μας κίνημα δεν το ενδιαφέρει απλώς μια κάποια συμμαχία. Δεν μας ενδιαφέρει να ενώσουμε αριθμούς, ποσοστά και να κάνουμε στο τέλος πολιτικές σούπες τύπου '83. Για μας - και αυτό είναι η ποιοτική μας διαφορά, η πολιτική μας υπεροχή - προέχει το πρόγραμμα, οι θέσεις, το περιεχόμενο μιας συμμαχίας. Για να κατακτηθεί αυτή η πορεία, σημαίνει σκληρές διαπραγματεύσεις, συμφωνίες βάθους, όροι και προϋποθέσεις που θα οδηγούν σε ένα «μεταρρυθμιστικό συνασπισμό».

Εκεί θα κριθούν πολλά, ασφαλώς και η βούληση του ΑΚΕΛ να κάνει μεταρρυθμιστικές συμμαχίες, ή να εμμένει σε ποσοτικές συγκολλήσεις.

Η πολιτική που θα αναδεικνύει τη διαπραγμάτευση σε ποιοτικό κριτήριο της δράσης μας, δεν σημαίνει πως δίνει αυτόματα και λύσεις. Εισηγούμαι μια δύσκολη πορεία, ένα σύνθετο εγχείρημα, το οποίο καθίσταται δυσκολότερο εξ αιτίας της ανάλυσης που έχει συχνά η ηγεσία του ΑΚΕΛ. Η έως τώρα πρακτική της, βεβαιώνει πως η πολιτική των συμμαχιών είναι μια ακόμα «αχίλλειος πτέρνα» της, συχνά δεν μπορεί να ξεφύγει από τους ορίζοντες της ανάλυσης που είχε ο πρώην Γ.Γ του.

Αυτή η πρόταση που καταθέτω έχει δυσκολίες, έχει τα ρίσκα της. Όμως θα είναι μεγάλο εκλογικό

και πολιτικό λάθος, να πάμε στις βουλευτικές του 2001, έχοντας «ίσης αποστάσεις» απέναντι σε ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ. Σε ένα διπολικό σύστημα, είναι αυθεντική επιλογή συρρίκνωσης, το να είσαι 10 % και να κρατάς ίσες αποστάσεις, όταν λόγω ιδεολογικής συγκρότησης θα δοκιμάσεις τον εναλλακτικό συνασπισμό εξουσίας με τον ένα πόλο σε βάρος του άλλου. Οι «ίσης αποστάσεις» θα οδηγήσουν μερίδες ψηφοφόρων μας στο ΑΚΕΛ, επειδή στο μυαλό τους θα αιωρούνται πρακτικές της ουδετερότητας μας τύπου 1993, ή 1998. Με το ΑΚΕΛ οι διαφωνίες και οι συγκρούσεις θα είναι σημαντικό κεφάλαιο της εκλογικής μας πορείας. Η ιδεολογική του ακινησία π.χ. στο τι εκφράζει η Ε.Ε για την κοινωνική μας ανάπτυξη, είναι ένα χαρακτηριστικό δείγμα γραφής για ένα εκτεταμένο κεφάλαιο αντιπαραθέσεων.

(Δ) Ο δικός μας αυτόνομος ρόλος, η δική μας διαφορετική ταυτότητα είναι στοιχία αδιαπραγμάτευτα και σε αυτήν και σε κάθε άλλη εκλογική μάχη. Δεν ετεροκαθορίζομαστε, είμαστε αυθεντικοί. Δεν επαναπαυόμαστε σε αριθμητικές επιδόσεις του χθες, είμαστε οργανωτές μιας πορείας με στόχο τη μεγαλύτερη επιρροή στις εξελίξεις. Δεν είμαστε δικαιωμένοι, επειδή αυτό το αποφασίζουμε εμείς, είμαστε ικανοποιημένοι μόνο όταν οι πολίτες δίνουν μεγαλύτερα ποσοστά στην άποψη μας, όταν πείθουμε πως αξίζουμε ένα ολόενα και περισσότερο ισχυρό ρόλο στο πολιτικό μας σύστημα. Οι πολίτες ενδιαφέρονται για τα ποσοστά κάθε κόμματος στις βουλευτικές. Κυρίως όμως, τους ενδιαφέρει ποιος θα κυβερνήσει, ποιος θα ασκεί σύντομα την εκτελεστική εξουσία.

(Ε) Ο εκλογικός αγώνας στη σύγχρονη εποχή αφορά μια ομάδα επικοινωνίας, ή μια τεχνική των εκλογών. Αυτό είναι χρήσιμο, σημαντικό, αναντικατάστατο χωρίς αμφιβολία. Ωστόσο, η τεχνική των εκλογών υπακούει στην πολιτική ανάλυση των συλλογικών πολιτικών οργάνων του κόμματος μας. Τα συλλογικά όργανα αποφασίζουν, δίνουν τις γενικές κατευθύνσεις και οι ειδικοί ακολουθούν. Μόνο έτσι θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα, θα βρούμε την πιο καλή εκλογική χημεία.

Έτσι οδηγούμαστε στο πιο κρίσιμο εκλογικό/ πολιτικό κεφάλαιο. Ποιο ρόλο θέλουμε να καλύψουμε στο πολιτικό μας σύστημα; Ποια υψηλή στρατηγική πιστεύουμε πως το Κίνημα μας πρέπει να υπηρετεί;

Η δική μου απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι η εξής: Στο πολιτικό μας σύστημα σήμερα, θέλουμε να είμαστε πόλος ενότητας, συναίνεσης, και ευρύτατης συνεννόησης το εθνικό ζήτημα, θέλουμε την ενότητα μέσα από την πολυφωνία, είμαστε αντίθετοι με την μικροκομματική διαχείριση του Κυπριακού. Παίρνουμε πρωτοβουλίες, επιδιώκουμε την ποιοτική ανασυγκρότηση του εσωτερικού μας μετώπου.

Ταυτόχρονα όμως, είμαστε μια ασταμάτητη δύναμη μεταρρύθμισης στα κοινωνικά ζητήματα, στους θεσμούς, την αξιοκρατία, την περισσότερη δικαιοσύνη. Είμαστε κίνημα που προωθεί τις συγκρούσεις, τις αντιπαραθέσεις, τις μεταρρυθμιστικές ανατροπές, γιατί πιστεύουμε πως μια πιο δίκαιη οργάνωση της κοινωνίας μας, στηρίζει καλύτερα τον αγώνα για Ελευθερία και Ανεξαρτησία. Αυτή η διαλεκτική σύνδεση (δύναμη συναίνεσης στο Κυπριακό - δύναμη μεταρρυθμιστικής αντιπαραθέσης στο κοινωνικό επίπεδο) προωθεί τους στόχους μας, ενισχύει τους δεσμούς μας με τις ανησυχίες και τις επιλογές των πολιτών, δίνει στη δράση μας πρωτοποριακό σχεδιασμό.

Η πολιτική της ανατροπής, η πολιτική των συγκρούσεων, δεν γίνεται με κραυγές, συνθήματα, αρνήσεις. Τα δικά μας εργαλεία είναι οι ιδέες μας, οι προτάσεις μας. Το πλαίσιο μέσα στο οποίο

Θέλουμε να εξελιχθεί η κοινωνία μας. Να γιατί χρειάζεται συστράτευση όλων των στελεχών μας. Μπορούμε τη μεταρρύθμιση. Με πάθος και συμμετοχή μπορούμε την καλύτερη Κύπρο.

* Εισήγηση στη σύνοδο Κ.Ε του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών,
Λευκωσία 9 Σεπτεμβρίου 2000

Καθαρές Λύσεις και Συλλογική Πορεία

Τα νέα είναι καλά. Η ικανοποίηση για το σημερινό, ιδρυτικό συνέδριο του νέου Σοσιαλιστικού Κινήματος είναι το πρώτο βήμα. Όταν το 1996, υποστήριξα στα συλλογικά σώματα της ΕΔΕΚ την πορεία της επανίδρυσης του χώρου, οι αντιδράσεις ήταν πολλές. Σήμερα πολλά άλλαξαν, γι' αυτό οι εξελίξεις τρέχουν σε διαφορετικούς ρυθμούς. Η τιμή στους αγωνιστές του χθες, σε όσους έδωσαν αγώνες για να μεγαλώσει το Σ.Κ. πρέπει να είναι σταθερή φροντίδα μας. Όμως, πιο μεγάλη τιμή για αυτούς, είναι να δώσουμε όλες μας τις δυνάμεις για ένα πιο ισχυρό Σ.Κ., να διευρύνουμε την παρουσία μας, να καθοδηγήσουμε τις εξελίξεις, να αξιοποιήσουμε το πολιτικό μας σύστημα για να γίνουμε πρωταγωνιστές στη νέα σελίδα.

Η επανίδρυση είναι και μια γενναία πράξη αυτοκριτικής. Εάν όλα ήταν καλά θα συνεχίζαμε την προηγούμενη πορεία μας. Να γιατί οφείλουμε να δώσουμε όλοι ΜΑΖΙ, όλες μας τις δυνάμεις, για την ποιοτική ανασυγκρότηση της κεντροαριστεράς στην πατρίδα μας. Να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για να πάμε στη νέα εποχή με σαφή βήματα, συγκεκριμένες δεσμεύσεις και αξιόπιστες κατευθύνσεις.

Χρειαζόμαστε καθαρές λύσεις, για μια καθαρή πορεία. Οι καθαρές λύσεις και μόνο αυτές μπορούν να μας οδηγήσουν στη νέα σελίδα. Κάθε άλλη λύση, θολή ή ασαφής, θα μας οδηγήσει σε νέες περιπέτειες, θα περιπλέξει την εσωτερική μας ατμόσφαιρα.

Τρεις είναι οι προϋποθέσεις, κατά τη γνώμη μου, για τις καθαρές λύσεις. Τρεις οι όροι για το νέο ξεκίνημα: 1ος όρος, ανανέωση, 2ος όρος η συλλογικότητα, 3ος όρος η αποτελεσματικότητα.

Ο πρώτος όρος είναι απολύτως διαυγής. Νέο Κόμμα σημαίνει νέα ηγεσία, εκλογή νέου προέδρου. Με συναίνεση, με σεβασμό στο Βάσο Λυσσαρίδη, αλλά και με βαθιά συναίσθηση ότι η φύση των πραγμάτων οδηγεί στην ανανέωση. Το νέο σοσιαλιστικό κίνημα χρειάζεται νέο πρόεδρο γιατί το αίτημα της ανανέωσης είναι ώριμο, μαζικό και ορθολογιστικό. Θεωρώ πως είναι ώριμες οι συνθήκες για να βρούμε σύνθετες λύσεις που να ικανοποιούν από τη μια το αίτημα για ανανέωση, και από την άλλη, την αξιοποίηση της συσσωρευμένης γνώσης του Βάσου Λυσσαρίδη.

Να κάνουμε το εκλογικό μας συνέδριο τον προσεχή Ιούνιο, να εκλέξουμε νέο Πρόεδρο και ο Βάσος Λυσσαρίσης, από τη θέση του Επίτιμου Προέδρου, να διατηρήσει τη θέση του στο Εθνικό Συμβούλιο και να αναλάβει - ως αγωνιστής της κυπριακής μας υπόθεσης - εθνικές αποστολές στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα, την Ε.Ε. και τη Σοσιαλιστική Διεθνή, εκ μέρους του νέου Κόμματος.

Όλα με τη δική μας συναίνεση, με την εκτίμηση στο ιστορικό του έργο, με σεβασμό στην

προσωπικότητα που σφράγισε με τη δράση του την ιστορική διαδρομή του σοσιαλιστικού κινήματος στην πατρίδα μας. Εάν στην πορεία, υπάρξουν προϋποθέσεις για να αναλάβει η Β. Λυσσαρίδης ορισμένα πολιτειακά αξιώματα, το κόμμα δεμεύεται να στηρίξει αυτές τις δυνατότητες.

2ος όρος είναι η συλλογικότητα. Χρειαζόμαστε το συλλογικά δομημένο κόμμα, στο οποίο θα λειτουργεί το αυτονόητο. Με σοβαρή λειτουργία των οργάνων, του Π.Γ., της Κ.Ε., των Ε.Ε. Με θεσμική δράση, με συστηματική οργάνωση. Μόνο έτσι θα σταματήσουν οι εξωθεσμικές παραλειπουργίες, μόνο έτσι θα λιγοστεύουν τα φαινόμενα μιας συχνής, παλαιοκομματικού τύπου, υπο-λειτουργίας των οργάνων.

Μπορούμε τα περισσότερα, μπορούμε να είμαστε το κόμμα της σύνθεσης. Το όλοι ΜΑΖΙ δεν είναι ένα απλό σύνθημα, ή ένα τέχνασμα για τις δύσκολες ημέρες. Είναι η σταθερή μας πυξίδα για να συνυπάρχουν οι φωνές, όλα τα ρεύματα, με συνθέσεις απόψεων, με άσκηση στην πολυφωνική διαδικασία.

3ος όρος, το αποτελεσματικό κόμμα. Και αποτελεσματικό κόμμα είναι το αξιόπιστο κόμμα. Αξιοπιστία σημαίνει σταδιακό τέλος στο λαϊκισμό και τη διγλωσσία. Να παίρνουμε αποφάσεις, να επιλύουμε προβλήματα, να ξεπερνάμε τις φοβίες του λεγόμενου πολιτικού κόστους, εάν το δημόσιο συμφέρον είναι πάνω από το συντεχνιακό ή το τοπικό.

Αξιοπιστία σημαίνει και αξιόπιστα πρόσωπα, που να είναι σε θέση να εκφράσουν το πέρασμα στη νέα εποχή.

Αξιοπιστία σημαίνει σχέδιο, αγώνες, ρήξεις με τις συνήθειες της παρακμής και της συγκάλυψης της στασιμότητας. Αξιόπιστο κόμμα δεν σημαίνει άρνηση και καταγγελία. Σημαίνει πάνω απ' όλα γνώσεις, σχέδια, προτάσεις, πρόσωπα που να οδηγήσουν το κόμμα και την κοινωνία μας στις προκλήσεις της νέας εποχής, της ένταξής μας στην Ε.Ε., με ότη αυτή η εξέλιξη συνεπάγεται. Ο Αττίλας είναι εδώ, γι' αυτό χρειάζεται εθνική συνεννόηση. Η Ε.Ε. είναι μπροστά μας, γι' αυτό χρειάζεται το σοσιαλιστικό κίνημα να σφραγίσει τις εξελίξεις.

Τα καλά στοιχεία του χθες, τα κρατάμε. Μπορούμε να κτίσουμε νέες ελπίδες, με βάση τα όσα έχουμε κατακτήσει, με την έως τώρα πορεία μας.

Σε αυτή την εξέλιξη τίποτα δεν χαρίζεται.

Με ενότητα και κοινές δράσεις μπορούμε. Με τις τρεις προϋποθέσεις, διαλεκτικά δεμένες μεταξύ τους: Ανανέωση, Συλλογικότητα, Αποτελεσματικότητα.

Εισήγηση για τις Προεδρικές Εκλογές του 1988

Οι προεδρικές εκλογές του 1988 πλησίασαν τόσο που να μπορούμε να πούμε ότι μπήκαμε στην τελική ευθεία. Ήδη τα δεδομένα που τις συναποτελούν μορφοποιούνται - έστω και αδρά - ενώ το κλίμα στον κόσμο της Κύπρου δείχνει πως αυτός ζει το δικό του προεκλογικό πυρετό.

Όταν σχήματα και φορείς περιέφεραν επί της πολιτικής σκηνής υποψήφιους και υποψήφια, το Σ.Κ. ΕΔΕΚ, μπορούσε έγκαιρα να ανοίξει τις σελίδες μιας νέας αντίληψης για το εθνικό ζήτημα.

Δηλαδή:

(Α) Στον κατάλληλο πολιτικό χρόνο (που το Π.Γ. θα μπορούσε να επιλέξει), ο κομματικός σχηματισμός του Σ.Κ.ΕΔΕΚ στο σύνολό του, μελετά, επεξεργάζεται και στη συνέχεια καταθέτει πρόγραμμα κυβερνητικής πολιτικής. ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΞΟΥΣΙΑΣ. Ένα πρόγραμμα ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ της ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. Με αναφορές και επεξεργασμένα βήματα τόσο στο εθνικό ζήτημα καθαυτό, όσο και στην κοινωνική του διάσταση, Ενδεικτικά, για το δεύτερο σκέλος, αναφέρονται: Τοπική Αυτοδιοίκηση, Συνδικαλιστικό κίνημα (διασπάσεις και προοπτικές ενοποίησης). Κυπριακό Πανεπιστήμιο, ζητήματα ευνοιοκρατίας και προτάσεις για υπέρβαση του φαινομένου αυτού, ΡΙΚ και πολυφωνία κ.ο.κ.

(Β) Αυτό το πρόγραμμα - πρόταση εξουσίας, το Σ.Κ. ΕΔΕΚ διαμέσου του προέδρου του Βάσου Λυσσαρίδη το φέρνει στο προσκήνιο της επικαιρότητας. Το θέτει προς συζήτηση, ζητεί παρατηρήσεις, είναι ανοικτό σε προτάσεις και αντιπροτάσεις από τις μαζικές οργανώσεις της Κύπρου, ανεξάρτητα από τις πολιτικές τους καταβολές.

(Γ) Το πρόγραμμα διεύρυνσης της Δημοκρατίας - πρόταση που έχει τις βάσεις της στην επίγνωση των σημερινών πολιτικοκομματικών συσχετισμών - στη συνέχεια ανοίγει τις σελίδες και τις φιλοδοξίες του σε έναν κορυφαίο διάλογο τόσο επί της διαδικασίας, όσο και επί της ουσίας. Εκείνον που αφορά τα κόμματα. Και η πρόταση είναι συγκεκριμένη. Αυτό το βελτιωμένο πρόγραμμα μπορεί να τεθεί προς συζήτηση με τα κόμματα ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ. Το εθνικό ζήτημα να προσεγγιστεί από το Σ.Κ. ΕΔΕΚ με όρους ΝΕΩΝ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΠΟΡΕΙΑΣ και ιστορικών πρωτοβουλιών για στήριξη μιας ρεαλιστικής ενότητας στο εσωτερικό, διαφορετικά το Σ.Κ. ΕΔΕΚ με τη δυναμική που έχουν λάβει τα γεγονότα (στα τελευταία λίγα χρόνια) κινδυνεύει να μπει σε περιόδους πολιτικά ισχνών αγελάδων". Οι καιροί έχουν ωριμάσει: Με μια ιστορική πρωτοβουλία του Σ.Κ. ΕΔΕΚ, το εσωτερικό μέτωπο της Κύπρου, από μέτωπο διάσπασης - άρα αποδυναμωμένο στο εθνικό ζήτημα - μπορεί να γίνει σταδιακά ΜΕΤΩΠΟ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ του τουρκικού επεκτατισμού - άρα πιο αποτελεσματικό στο εθνικό ζήτημα.

(Δ) Η αντίληψη που θέλει τον πρόεδρο Βάσο Λυσσαρίδη ως τελικό αυτόνομο διεκδικητή της εξουσίας, σε αυτή τη συγκυρία, δεν έχει δυνατότητες πειστικής παρέμβασης στο πολιτικό γίγνεσθαι του τόπου.

Δηλαδή:

1. Προβάλλεται η άποψη πως πρέπει να διεκδικούμε "κάθε προεδρική εκλογή". Ωστόσο, κάθε πενταετία έχει τις ιδιαιτερότητες της. Σωστά, κατά την άποψη μας, προβλήθηκε η αυτόνομη υποψηφιότητα του Β. Λυσσαρίδη στις προεδρικές εκλογές του '83. Η τωρινή όμως αυτόνομη κάθοδος, νομίζουμε ότι δεν συμβαδίζει με τις νέες εξελίξεις - τοπικές και διεθνείς.

2. Δεν είναι λίγοι εκείνοι οι συναγωνιστές που ισχυρίζονται πως μια αυτόνομη κάθοδος σήμερα, κινδυνεύει να οδηγήσει τα ποσοστά του Β. Λυσσαρίδη - και βεβαίως και του Σ.Κ. ΕΔΕΚ - σε επικίνδυνη συρρίκνωση.

(Ε) Να γιατί το Σ.Κ.ΕΔΕΚ μπορεί να πάρει ιστορικές πρωτοβουλίες. Και ασφαλώς δεν αρκεί στην πολιτική να παραγγείλουμε στο εσωτερικό μέτωπο να στοιχηθεί πίσω από τις γραμμές του Σ.Κ.ΕΔΕΚ. Αυτό δεν λέγεται συνεργασία. Μπορεί όμως να μιλήσουμε με όρους ισότιμης συνεργασίας με άλλους σχηματισμούς. Είναι σημαντικό πως το Σ.Κ.ΕΔΕΚ όταν - και αν - κάνει μια τέτοια συνεργασία δεσμεύεται στηρίζει προωθεί μόνο αυτά που το πρόγραμμα συνεργασίας βάθους περικλείει και προνοεί. Στα άλλα θέματα παραμένει το κίνημα της σοσιαλιστικής αντιπολίτευσης.

Κι αν "προκαλεί" η πρόταση για ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΒΑΘΟΥΣ με ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, είμαστε διατεθειμένοι να ανοίξουμε σελίδα συνεργασίας έστω και με ένα κόμμα; Δυνατότητες, πάντως, είναι ακόμα υπαρκτές. Το θέμα είναι ότι ο χρόνος έχει περιορίσει αισθητά αυτές τις "υπαρκτές δυνατότητες". Γιατί, αν τελικά η κίνηση γίνει σε χρόνο ακατάλληλο, ίσως θεωρηθεί σαν "ελίγμός" για να αποφευχθεί μείωση ποσοστών. Η βούληση όμως;

Η αγωνία μας για το εθνικό και κοινωνικό μέλλον, καθώς και η αγωνία μας να παραμείνουν ανοικτές οι προοπτικές για ενδυνάμωση του Σ.Κ.ΕΔΕΚ και ισχυροποίηση του πολιτικού του λόγου, μας οδήγησαν στις πιο πάνω σκέψεις - προτάσεις. Μα αν, παρολαυτά δεν υπάρξει επανεξέταση και αλλαγή της απόφασης για αυτόνομη κάθοδο στις προεδρικές εκλογές, εμείς σεβόμαστε τις αποφάσεις των οργάνων του κόμματος και θα εργαστούμε με όλες μας τις δυνάμεις για την καλύτερη δυνατή τύχη της υποψηφιότητας του προέδρου του κόμματος Β. Λυσσαρίδη.

Πέντε Δράσεις για το 2001

Είθισται, σε κάθε νέα χρονιά οι στόχοι και οι προσδοκίες για κάθε κοινωνική οργάνωση να τίθενται επί τάπητος. Άλλοτε ως δύναμη δράσης, άλλοτε ως κτήμα της συνήθειας. Με την πεποίθηση πως ο διάλογος και οι αναζητήσεις βοηθούν προς την πρώτη κατεύθυνση, τίθενται προς διερεύνηση οι πιο κάτω σκέψεις, ως πλαίσιο δράσης για την Κύπρο του 2001.

1. Κορυφαίος στόχος παραμένει και το 2001 η διατήρηση της πρωτοπορίας της Κυπριακής Δημοκρατίας στην "ομάδα των 6". Οι υποψήφιοι για ένταξη χώρες, έχουν τις δικές τους ιδιαιτερότητες, καμιά, όμως, δεν έχει Τουρκική κατοχή. Αυτός είναι ένας κρίσιμος λόγος για να είναι η Κύπρος πρώτη και με διαφορά στο κλείσιμο των φακέλων εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο. Είναι εφικτός στόχος μέχρι το τέλος του 2001 να έχουν κλείσει όλοι οι φάκελλοι (σήμερα 17 στους 29). Καθώς θα ολοκληρώνεται από τα Εθνικά Κοινοβούλια η Συνθήκη της Νίκαιας, (2002) η Κύπρος πρέπει να έχει την οριστική πρώτη θέση στο βαγόνι της επόμενης διεύρυνσης.
2. Καθώς το σημείο 1, θα βαδίζει προς τον επίλογο του, προβάλλει ως εξαιρετικά σημαντικό στοιχείο το "Πλαίσιο 2001" η ενσωμάτωση στην διαδικασία της ένταξης στην Ε.Ε. των πολλών μας διαφορετικών κοινωνικών συσσωματώσεων. Συνδικάτα, μαζικοί φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση σε μια γενναία προσπάθεια σχεδιασμού και κατανομής της γνώσης,

των προβλημάτων και των προκλήσεων. Δεν αρκούν οι φάκελλοι, δεν αρκεί να προσδεύσει η θεσμοθετημένη διαδικασία. Απαιτείται κοινωνική διαπλοκή, δράσεις με μακροχρόνιο ορίζοντα.

3. Οι επιπτώσεις από τις ολοένα και πιο ανοικτές κοινωνίες είναι εμφανείς σε κάθε Κύπριο. Ειδικά εις ότι αφορά τις δικές μας ανάγκες, προβάλλει στην πρώτη σελίδα των προτεραιοτήτων μας η υιοθέτηση ενός πλαισίου αλλαγών στη δημόσια υπηρεσία εναντίον του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού. Η υστέρηση είναι εμφανής (σχολεία, υγεία, τεχνολογία) γι' αυτό η αναθεώρηση είναι εις των ων ουκ άνευ για την πιο ουσιαστική και την πιο παραγωγική ένταξη της πατρίδας μας στο Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο τεχνολογικό γίνεσθαι.
4. Παρόλο που έχουν καταγραφεί σημαντικά βήματα προόδου στις Ευρωκυπριακές σχέσεις (Ελσίνκι, Νίκαια, Εκθέσεις Roos, Morillon) καθ' όλο το 2001, είναι και παραμένει αναντίλεκτο το γεγονός πως η θεσμική Ε.Ε. απουσιάζει από τις διαδικασίες επίλυσης του Κυπριακού. Η πρόκληση είναι ισχυρή και ένας εθνικός/συναινετικός σχεδιασμός για όλα τα κόμματα και την Κυβέρνηση είναι η προσπάθεια για να έχει η Ε.Ε. περισσότερο, ισχυρότερο, αποφασιστικότερο ρόλο στο διακοινοτικό διάλογο υπό την αιγίδα της Ε.Ε. - Δεν αρκεί μια παρουσία του Γκ.Φερχόϊγκεν στον όποιο επόμενο γύρο συνομιλιών. Η Ε.Ε. πρέπει να έχει ρόλο, λόγο, και προτάσεις, αυτές που θα υπερασπίζονται την Ευρωπαϊκή έννομη πραγματικότητα στα σχέδια λύσης του Κυπριακού, αυτές που θα εναρμονίζουν το Ευρωπαϊκό κεκτημένο με τις πρόνοιες για προτεινόμενες ρυθμίσεις. Το έργο αυτό δεν είναι εύκολο. Ωστόσο πολλά από αυτά που και στο παρελθόν ήταν και φαίνονταν εξίσου δύσκολα, ξεπεράστηκαν με πολιτικές και διπλωματικές πρωτοβουλίες. Μπήκαν σε διαφορετική βάση. Προσπάθειες για επίλυση του Κυπριακού με νέο υλικό, θεσμικό και έγκυρο.
5. Το Εθνικό Συμβούλιο θέλει επειγόντως ριζοσπαστική ανασυγκρότηση. Η εικόνα ενός Ε.Σ. υπό παράλυση, συχνά νικά την θέση για ένα Ε.Σ. μαχόμενο, παραγωγικό, ουσιαστικό, συναινετικό.

Τα αρχηγικά πρότυπα δράσης έχουν οδηγήσει το Ε.Σ. στον εκφυλισμό και την αναξιπιστία. Αυτή η κατάσταση είναι και η πρόκληση για ένα δημιουργικό προβληματισμό για το 2001. Η ανανέωση είναι μια κορυφαία ανάγκη για την κοινωνία μας. Το πέρασμα από την προχειρότητα και τον εμπειρισμό στην κοινωνική οργάνωση με γνώση, ορθολογισμό, κατευθύνσεις, προτεραιότητες.

Διορισμοί Στελεχών στα Δ.Σ. Ημικρατικών Οργανισμών

Ο ορισμός από τα κόμματα στελεχών ή εκπροσώπων τους στα Δ.Σ. ημικρατικών οργανισμών έχει εξελιχθεί σε σημαντικό πολιτικό ζήτημα. Η διακυβέρνηση Γ. Βασιλείου, εν συνεχεία αυτή του Γ. Κληρίδη, έχουν - με κάποιες αποκλίσεις - θεσμοθετήσει και εν μέρει παγιώσει ένα γνωστό τρόπο διορισμών. Για το Σ.Κ. ΕΔΕΚ το θέμα αυτό δεν πρέπει να αφήνεται, έτσι, στην τύχη του. Χρειάζεται να οργανώσουμε την πολιτική μας δράση με διαφορετικό τρόπο. Το ερώτημα-κλειδί είναι: Το Κόμμα μας, εφόσον είναι στην αντιπολίτευση, είναι χρήσιμο να δίνει ονόματα στην κυβερνητική πλευρά για διορισμό; Σήμερα, υπάρχει μια πρακτική, σήμερα έχουμε διανύσει αρκετά χιλιόμετρα, άρα δεν εισηγούμαστε να βγούμε έξω από τη αυτή τη διαδικασία. Είναι εξαιρετικά δυσχερές,

δεδομένη και της όλης πολικομματικής συμμετοχής, να εμφανιστούμε ως οι εκ των υστέρων διαφωνούντες. Μια τέτοια απόφαση, ίσως, να είχε ψηλή ακροαματικότητα εάν λαμβανόταν - από θέση αρχής - στον κατάλληλο χρόνο.

Κατόπιν αυτών, εισηγούμαι στην Κ.Ε. του Κόμματος το ακόλουθο πλαίσιο δράσης.

1. Ο ορισμένος από το Σ.Κ. ΕΔΕΚ σε ημικρατικό (Η/Κ) οργανισμό, λειτουργεί σε ένα πλαίσιο αρχών, συλλογικότητας, διαβουλεύσεων και έκφρασης θέσεων μέσα στα Γραφεία της Κ.Ε. Δεν υπάρχει εκεί ως ο εκπρόσωπος μιας κάποιας επιλογής, αλλά λειτουργεί για να προωθήσει συλλογικά επεξεργασμένες πολιτικές. Στα κείμενα για το νέο σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, υπάρχει το πλαίσιο, το είδος, και οι αρμοδιότητες για τα Γραφεία της Κ.Ε. (επτά θεματικές, στη βάση της κυβερνητικής δομής). Η πρόταση μου εντάσσεται σε αυτή τη θεσμική λειτουργία.
2. Τα Γραφεία (Θεματικές) της Κ.Ε. για να γίνουν πιο παραγωγικά, θα έχουν τον κύριο λόγο στην επιλογή των προσώπων που θα στελεχώσουν τα Δ.Σ. Η/Μ οργανισμών, επειδή καθ' ύλη γνωρίζουν πράγματα και πρόσωπα. Εάν τα μέλη ενός Γραφείου το θελήσουν, μπορεί να πάρουν αποφάσεις και με μυστική ψηφοφορία. Η τελική απόφαση υποβάλλεται προς έγκριση στο Π.Γ. Σε περιπτώσεις που ένα γραφείο δε λειτουργεί, ο πλήρης λόγος ανήκει στο Π.Γ.
3. Η διαδικασία αυτή, θεωρώ ότι έχει το εξής πλεονέκτημα. Με το υπάρχον σύστημα, ο όποιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενδεχομένως να συνδέει πρόσωπα και επιλογές του, σε βάσεις τελείως διαφορετικές από τις δικές μας. Έτσι, ο χώρος μας να διεμβολίζεται από ταμπέλλες και παρερμηνείες, αφού οι όποιοι διορισμοί θα γίνονται στη βάση μιας εσωκομματικής καχυποψίας. Ο τρόπος επιλογής που εισηγούμαι θωρακίζει, τα στελέχη μας, στέκεται στις αρχές της συλλογικής επιλογής, και εμποδίζει τη δημιουργία εξωκομματικών σεναρίων.
4. Για λόγους αρχής, η Κ.Ε. κρίνει ότι όσα στελέχη του κόμματος επιλεγούν σε Δ.Σ. Η/Κ οργανισμών, κάνουν μόνο μια θητεία. Έτσι δίνεται η ευκαιρία σε περισσότερα στελέχη να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους.
5. Τα Γραφεία Κ.Ε. έχουν από πριν καθορισμένο αριθμό μελών, με την ευθύνη του Γραμματέα τους. Τα Γραφεία μπορούν να εισηγηθούν και να προτείνουν και πρόσωπα, εκτός κομματικής ζωής, εάν εκτιμούν ότι έχουν τις ικανότητες.
6. Σε περιπτώσεις που οι εκπρόσωποι μας σε Η/Κ οργανισμούς, αντιμετωπίζουν ζητήματα επιλογής προσώπων στο χώρο ευθύνης τους, η επιλογή στη ψηφοφορία δεν αφορά αποκλειστικά την προσωπική τους γνώμη. Γίνεται διαβούλευση με το αντίστοιχο γραφείο, ώστε σε τελικές επιλογές να έχουν συλλογική πολιτική κάλυψη.
7. Στις εισηγήσεις για την καταστατική λειτουργία του νέου Σ/Δ κινήματος, τα Γραφεία (Θεματικές), θα έχουν ως επικεφαλής, μέλη του Π.Γ. Έτσι, τόσο τα Γραφεία, όσο και το Π.Γ. θα βρίσκονται σε μια διαρκή γνώση και συμμετοχή.
8. Έχω τη γνώμη πως αυτή η πρόταση, δημιουργεί μια διαφορετική αντίληψη ευθύνης στα στελέχη μας. Μεταφέρει το κέντρο βάρους των επιλογών μας, από την προσωπική διαβούλευση ή γνωριμία, σε μια θεσμική λειτουργία που εγγυάται την καλύτερη

λειτουργία του κόμματός μας. Μια δική μας πρωτοβουλία, τώρα, που δεν υπάρχει "πίεση" στον ορίζοντα, θα μας δώσει το σημαντικό εφόδιο της ισχυρότερης αξιοπιστίας.

Συνέντευξη στην εφημερίδα ΑΛΗΘΕΙΑ

Η βδομάδα που πέρασε στιγματίστηκε από το χαμό του Γιάννου Κρανιδιώτη. Για την αξία και το μέγεθος της απώλειας του λέχθηκαν πάρα πολλά. Όλος ο πολιτικός κόσμος στην Κύπρο και την Ελλάδα εκθείασε την προσφορά του στους εθνικούς αγώνες και την πολιτική φιλοσοφία που ανέπτυξε.

Ανάμεσα τους, όμως, ήταν και αρκετοί που πριν από λίγο καιρό είτε εμμέσως δημόσια, είτε άμεσα στο παρασκήνιο επέκριναν και κατηγορούσαν το Γιάννο και τη φιλοσοφία του. Αυτή την πολιτική φιλοσοφία και όσους την επέκριναν, επιλέξαμε να αναλύσει ένα άτομο που έζησε από κοντά το Γιάννο Κρανιδιώτη που είχε στενή επαφή μαζί του, υιοθετούσε τις αντιλήψεις και τη στρατηγική του και γνωρίζει ποιοι τον πολεμούσαν στην Κύπρο. Πρόκειται για τον κ. Λάρκο Λάρκου, πρόεδρο του ΟΠΕΚ (Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας) και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής της ΕΔΕΚ, ο οποίος καυτηριάζει αρκετά και σίγουρα θα ήταν πολύ πιο αποκαλυπτικός αν δεν σεβόταν τις στιγμές και το πένθος για το χαμό του Γιάννου.

Να εκφραστεί και στην Κύπρο η πολιτική της ανανέωσης, η πολιτική μιας άλλης γενιάς που θα σκέφτεται πιο συναινετικά και πιο ουσιαστικά. Οι σκέψεις του αυτές είχαν να κάνουν με την πεποίθηση ότι όταν ένας κύκλος ολοκληρώνεται πρέπει να υπάρχει και η ανάλογη δημιουργία μιας νέας πολιτικής κουλτούρας, μια νέα γενιά πολιτικών με πιο δημιουργική αντίληψη ώστε να παίζει τον πρώτο ρόλο στις εξελίξεις στην πατρίδα μας. Βεβαίως, αυτές οι εξελίξεις δεν γίνονται ούτε με εντολές, ούτε με εγκεφαλικές επινοήσεις. Τα ώριμα αιτήματα αν οι συγκυρίες ή οι σχεδιασμοί το επιτρέψουν, τότε υλοποιούνται. Δυστυχώς, η Κύπρος σ' αυτό τον τομέα έχει ατυχήσει.

ΕΡ. Θα ήθελα να ξεκινήσουμε από τη σχέση σας με το Γιάννο Κρανιδιώτη. Ποια ήταν, πως γνωριστήκατε, πόσο συχνές επαφές είχατε και για ποια θέματα;

ΑΠ. Με το Γιάννο Κρανιδιώτη, από τα χρόνια που ήμασταν στην Αθήνα, στην ΕΔΕΚ και στο ΠΑΣΟΚ και ιδιαίτερα στα χρόνια που ήμουν γραμματέας της κοιμματικής οργάνωσης της ΕΔΕΚ στην Αθήνα, αναπτύξαμε μια ποικιλόμορφη πολιτική επαφή. Από τότε μέχρι το τέλος του, είχαμε κρατήσει μια πολύ προσωπική, θερμή πολιτική συνεννόηση και συναντιόμασταν συχνά για να ανταλλάξουμε απόψεις για την πολιτική επικαιρότητα, για το μέλλον της Κύπρου, για τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής του ελληνισμού. Θεωρώ ότι κάθε επαφή με το Γιάννο ήταν μια πηγή έμπνευσης, μια συνάντηση με έναν πολιτικό που παρήγαγε και διαμόρφωνε πολιτική. Όσοι συζητούσαν μαζί του αισθάνονταν ότι πράγματι κέρδιζαν πάρα πολλά.

ΕΡ. Μέσα από το πώς τον ζήσατε, τι άνθρωπος ήταν ο Γιάννος Κρανιδιώτης;

ΑΠ. Ακριβώς επειδή αντιλαμβάνομαι το πλήγμα και την εθνική απώλεια από το χαμό του, θα πω ότι ήταν ένας διορατικός πολιτικός, ήταν διαμορφωτής πολιτικής κουλτούρας, ήταν αρχιτέκτονας πολιτικής και ιδιαίτερα σε ότι αφορά το πλαίσιο των σχέσεων της Κύπρου με την Ε.Ε. Νομίζω ότι

από το χάρισμα, δηλαδή το να διαμορφώνει στρατηγικές, να διαμορφώνει πολιτικές και ταυτόχρονα να τις υλοποιεί ήταν ένα σπάνιο πλεονέκτημα που νομίζω ότι πολύ λίγοι πολιτικοί το έχουν. Ως εκ τούτου, υποστηρίζω ότι ξεχώριζε γιατί μπορούσε να οραματιστεί, μπορούσε να υλοποιήσει και μπορούσε να φέρει συγκεκριμένα πολιτικά αποτελέσματα με σχεδιασμό και αγώνα.

ΕΡ. Για να φτάσει κάποιος σε τόσο ψηλά επίπεδα στην πολιτική, λογικά πρέπει να διαθέτει κάποια ιδιαίτερα χαρίσματα ως άνθρωπος.

ΑΠ. Σε κάθε τομέα της δραστηριότητας του, από τα πρώτα του βήματα ως ειδικού γραμματέα στο Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών στις πρώτες κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ μετά το 1981, έδειξε εργατικότητα, ήταν συστηματικός στη δουλειά του, έβαζε στόχους και επετύγχανε σε ποικίλα επίπεδα. Εισήγαγε από τα πρώτα βήματα της δράσης του στο σχεδιασμό της πολιτικής βήμα με βήμα που οδηγεί σε νέα σελίδα, οδηγεί στην κίνηση προς τα εμπρός. Αυτά τα πλεονεκτήματα τον οδήγησαν στη μεγαλύτερη άνοδο μέχρι που του εμπιστεύτηκε ο Κ. Σημίτης τη θέση του αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών.

ΕΡ. Είναι γνωστό ότι ούτε εσείς, ούτε άλλα μέλη του ΟΠΕΚ, ούτε άλλα νέα στελέχη της ΕΔΕΚ κρύψατε ποτέ τη συναντίληψη σας με το Γιάννο Κρανιδιώτη. Σε ποια σημεία ακριβώς βρίσκατε αυτή τη συναντίληψη και ποιος ο λόγος να προσπαθήσετε να συνδεθείτε μαζί του;

ΑΠ. Νομίζω ότι η αγωνία και οι αγώνες του για την Κύπρο και γενικότερα για την εξέλιξη και την ανανέωση του πολιτικού σκηνικού στην πατρίδα μας, ήταν οι λόγοι που μας έφεραν ακόμη πιο κοντά. Θεωρούσαμε ότι σε κάποια στιγμή, σε κάποια εποχή όπως για παράδειγμα το 1998, θα μπορούσε από τη θέση του υποψηφίου προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας να εκφράσει το ώριμο αίτημα για την ανανέωση, τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό. Μέσα από μια τέτοια προσπάθεια θα μπορούσε η Κυπριακή Δημοκρατία να περάσει σε ανώτερα στάδια πολιτικής εξέλιξης. Νομίζω ότι αν κερδίζαμε αυτό το στοίχημα το μέλλον της Κύπρου θα ήταν πιο ελπιδοφόρο.

ΕΡ. Κρατώ αυτή την αναφορά σας για να τη σχολιάσουμε στη συνέχεια, γιατί θα ήθελα να σταθούμε περισσότερο στο πολιτικό όραμα του Γιάννου Κρανιδιώτη. Σε ποια πολιτικά πλαίσια κινείται το όραμα;

ΑΠ. Τα χαρακτηριστικά της πολιτικής του προσωπικότητας ήταν οι χαμηλοί τόνοι, ο ήρεμος λόγος, η αυτοπεποίθηση που πηγάζει από τα επιχειρήματα και όχι από την αλαζονεία ή την υπερβολή. Ο Γιάννος Κρανιδιώτης ήταν ένας πολιτικός που σταθερά ήταν ενάντια στη δημαγωγία, ήταν σταθερά ενάντια στο λαϊκισμό, ήταν ο πολιτικός που αρνιόταν να παραπλανήσει τους πολίτες, ήταν ο πολιτικός που βάδιζε ενάντια στο ρεύμα, ήταν ο πολιτικός που ηγείτο και δεν ακολουθούσε το πλήθος όπως προστάζει για τον ορθό πολιτικό ο Περικλής.

Μπορώ να πω για να τεκμηριώσω αυτή μου την άποψη τρία βασικά επιχειρήματα. Ήδη από το 1992 ο Γιάννος Κρανιδιώτης διέβλεπε το αδιέξοδο στο σκοπιανό και από τότε υποστήριζε την εξεύρεση μιας σύνθετης ονομασίας του κράτους των Σκοπίων. Ένα δεύτερο παράδειγμα είναι η ευφυής, πολυσύνθετη στάση της Ελλάδας στην πρόσφατη κρίση στη Γιουγκοσλαβία και στο Κόσσοβο, η οποία έφερε και τη δική του σφραγίδα. Ένα τρίτο παράδειγμα για να δούμε πως μέσα από τέτοιες πολιτικές η Κύπρος κέρδισε και πήγε μπροστά, είναι το ότι με τη δική του

πρωταγωνιστική δραστηριότητα, το πιο αρνητικό μέρος των Ιδεών Γκάλι, αυτό που αφορούσε τα διπλά δημοψηφίσματα για το «ναι» ή «όχι» στην Ε.Ε (κάτι που στην πράξη σήμαινε μπλοκάρισμα στην ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου) ξεπεράστηκε με τη δράση του Γιάννου. Σήμερα η Κύπρος είναι στα πρόθυρα της ένταξης της στην Ε.Ε. Αυτά είναι δείγματα ενός πολιτικού που εργάζεται με σοβαρή ανάλυση, που βλέπει μπροστά, που με ευέλικτη διεκδικητικότητα βάζει τα εθνικά συμφέροντα πάνω απ' όλα.

ΕΡ. Θα αναφέρω κάτι που έχω ακούσει αυτές τις μέρες για το Γιάννο Κρανιδιώτη και θα ήθελα να δω πως το σχολιάζετε. Ότι ήταν ο πολιτικός που ακολούθησε τη φιλοσοφία της συνδιαλλαγής και του ρεαλισμού στην αναζήτηση λύσεων στα εθνικά θέματα. Πως στην πράξη το εφάρμοσε αυτό;

ΑΠ. Είναι μια πολύ καλή ερώτηση διότι σε μια κοινωνία στην οποία κυριαρχούν το άσπρο-μαύρο, τα επίθετα και η επιτόλαιη γνώση, ήταν φυσιολογικό και ο Κρανιδιώτης να μπει ή να τον εντάξουν σε αυτή τη λογική.

Στο διεθνή στίβο πρόβαλλε τεκμηριωμένα επιχειρήματα και απέφευγε τις μονομερείς εμμονές στα «ιστορικά μας δίκαια» ή τα γνωστά νεοελληνικά συμπλέγματα ότι περίπου είμαστε ο Περιούσιος λαός. Έκανε αναφορές ή συνδυασμούς σε κοινά συμφέροντα ή επωφελείς για πολλούς ισορροπίες π.χ η συμφωνία της 6ης Μαρτίου 1995 και με αυτό κατόρθωσε να αλλάξει τη μοίρα της Κύπρου. Έτσι από τη χωρίς πυξίδα περιήγηση μας στον τρίτο κόσμο στις αρχές της δεκαετίας του '80, είμαστε σήμερα στον προθάλαμο της ένταξης. Όταν έπρεπε ασκούσε βέτο, όταν έπρεπε συνδύαζε τη στρατηγική του «καρότου και του μαστιγίου». Αυτό δείχνει ευελιξία, αποφασιστικότητα και σχεδιασμό. Νομίζω ότι αυτά τα χαρακτηριστικά τον έκαναν ιδιαίτερα σημαντικό στον ευρωπαϊκό χώρο γιατί απέναντί του οι ξένοι διπλωμάτες και αν ακόμα διαφωνούσαν, συγκρούονταν σε επιχειρήματα, σε απόψεις, σε αρχές, σε στρατηγικές.

ΕΡ. Αυτή η πολιτική φιλοσοφία του Γιάννου Κρανιδιώτη όμως δεν γινόταν και δεν θα συνέχιζε ... να γίνεται εύκολα αποδεκτή μεταξύ κάποιων κυπριακών κομμάτων. Υπάρχουν αρκετά Παραδείγματα στο παρελθόν που τον έφεραν σε σύγκρουση με κάποια κόμματα και με την ΕΔΕΚ μάλιστα. Αναφέρω ενδεικτικά για παράδειγμα τη θέση του για το «παράγωγο δίκαιο», η θέση του για τη μη έλευση των S-300 και τη θέση του για τη στάση που έπρεπε να επιδείξουν Ελλάδα και Τουρκία στην κρίση του Κοσόβου.

ΑΠ. Ο Γιάννος Κρανιδιώτης ήταν ενάντια στη θεωρία του «όλα ή τίποτα». Αυτή η θεωρία μας οδηγούσε στην απραξία, στην ακινησία και αν εφαρμοζόταν θα ήταν μια συνταγή για να μείνουν όλα στο χθες. Ο Κρανιδιώτης εφάρμοσε μια δική του στρατηγική, τους καρπούς της οποίας όλοι βλέπουμε σήμερα και την οποία ο πολυκομματισμός στην Κύπρο, όχι μόνο δεν κατανόησε, αλλά και την πολέμησε με ιδιοτελή ελατήρια και κριτήρια. Αυτή η γραμμή που ήταν αποτελεσματική, προοδευτική και πολιτική με βλέμμα προς το μέλλον, διαστρεβλώθηκε αρκετές φορές στην Κύπρο, διαβλήθηκε εκ συστήματος. Τα δεδομένα όμως στην Ελλάδα είναι πολύ διαφορετικά, δεν εξαρτώνται από ισορροπίες στο κυπριακό παλαιοκομματικό παιχνίδι, γι' αυτό και δεν ακυρώθηκε. Ο Γιάννος Κρανιδιώτης είχε μια σχέση απόλυτης εμπιστοσύνης με τον Κώστα Σημίτη. Συμφωνούσαν, σχεδίαζαν, υλοποιούσαν κοινές στάσεις στην εξωτερική πολιτική.

Τα τελευταία δύο χρόνια ιδιαίτερα, υπήρξε μια συστηματική υπονόμηση αυτών των θέσεων, αλλά ο Γιάννος αυτό το αντιμετώπιζε με χιούμορ. Έλεγε ότι «αυτά είναι πολιτικές από πολιτικούς του χθες».

ΕΡ. Από αυτές τις επικρίσεις που δέχτηκε κατά καιρούς από την Κύπρο δεν εξέφραζε κάποια παράπονα;

ΑΠ. Ίσως να είναι πρόωρο να πούμε κάτι περισσότερο πάνω σ' αυτό. Νομίζω ότι δεν θα ήταν φρόνιμο, ούτε πρέπει σ' αυτό το χρονικό στάδιο. Μια πικρία υπήρχε στο πρόσωπό του γιατί έδωσε όλη του τη ζωή, όλη την πολιτική του δύναμη για την Κύπρο και μερικές φορές αισθανόταν ότι στην Κύπρο αρκετά πράγματα λειτουργούσαν μ' ένα περίεργο τρόπο και δυσκόλευαν κάποιες κινήσεις της Αθήνας. Όμως σε ένδειξη σεβασμού και τιμής προς το Γιάννο Κρανιδιώτη, αυτή τη στιγμή είναι καλύτερα να μείνουμε σ' αυτό το γενικό επίπεδο. Η ιστορία, η ανάλυση, η διερευνητική δημοσιογραφία στο μέλλον ίσως πουν πολύ περισσότερα πράγματα.

ΕΡ. Αν τις θέσεις που κατά καιρούς εξέφραζε ο Γιάννος Κρανιδιώτης, τις εξέφραζε κάποιος άλλος πολιτικός της Κύπρου, ο οποίος δεν θα έφερε το στάτους του αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών της Ελλάδας, ποια θα ήταν η αντίδραση στην Κύπρο;

ΑΠ. Τα πράγματα οπωσδήποτε θα ήταν διαφορετικά, δεν θα ήταν τόσο καλά για την Κύπρο και γι' αυτό είμαι βέβαιος ότι το σοκ που αισθάνεται αυτές τις μέρες ο κυπριακός ελληνισμός οφείλεται στο ότι διαισθάνεται ότι εκείνος που διαμόρφωνε πολιτική, που οικοδομούσε μια σταθερά εποικοδομητική συνεννόηση μεταξύ της Λευκωσίας και της Αθήνας, εκείνος που ήταν ο καταλύτης για να διαλύονται παρερμηνείες και παρεξηγήσεις σήμερα δεν υπάρχει. Ίσως από δω και πέρα πολλοί να αισθάνονται μοναξιά, γιατί ο καθένας θα βαθμολογεί με τη δική του απόλυτα προσωπική αξία, χωρίς την παρουσία του Γιάννου Κρανιδιώτη.

ΕΡ. Πόσο ταυτισμένος ήταν ο Κρανιδιώτης με τον Κώστα Σημίτη, τι σας έλεγε στις συναντήσεις που είχατε, πόσο η πολιτική Σημίτη στο κυπριακό μπορεί να επηρεασθεί λόγω της απουσίας του Κρανιδιώτη;

ΑΠ. Η θερμή σχέση Κρανιδιώτη-Σημίτη χρονολογείται από τα πρώτα βήματα του δεύτερου, όταν εκδήλωσε την επιθυμία του να διεκδικήσει την προεδρία του ΠΑΣΟΚ προτού πεθάνει ο Α. Παπανδρέου. Ήταν μαζί του στα πρώτα βήματα, όταν στο ΠΑΣΟΚ οικοδομούντο τα ρεύματα τα οποία θα διεκδικούσαν τη διαδοχή του Α. Παπανδρέου.

Ορισμένα στοιχεία που τους έδεναν ήταν το ότι έβλεπαν την πολιτική με κοινά μάτια, έδωσαν στη λέξη σοσιαλισμός τις έννοιες συναίνεση, σχέδια για το μέλλον, τόλμη και αγώνας ενάντια στην ακινησία, το τέλμα και την απραξία. Τους έκανε η εξής πολιτική φιλοσοφία την οποία κατά κόρον δηλώνει δημόσια ο Κ. Σημίτης: Τα νέα πολιτικά φαινόμενα στην Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό κόσμο δεν αρκεί να τα παρακολουθείς, πρέπει να τα επηρεάζεις να τα συνδιαμορφώνεις με δράση, με σύστημα και δουλειά. Αυτά που δήλωσε ο Σημίτης στο αεροδρόμιο της Αθήνας ήταν μια απόλυτα ειλικρινής εκμυστήρευση των αισθημάτων του προς το Γιάννο Κρανιδιώτη.

Τι εκτιμούσε όμως ο Κρανιδιώτης από το Σημίτη και το έχω ακούσει αρκετές φορές να το δηλώνει; Εκτιμούσε ιδιαίτερα την ευγένεια του. Μου δήλωνε πολύ συχνά ότι «είναι ένας ευγενής άνθρωπος». Εκτιμούσε επίσης ιδιαίτερα το σύστημα με το οποίο εργαζόταν, τον έλεγχο που έκανε γι' αυτά τα οποία συναποφάσιζαν, γι' αυτό τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει πάει προς τα εμπρός.

ΕΡ. Θα έλεγα ότι η στιγμή της απώλειας του Κρανιδιώτη ήταν ιδιαίτερα ατυχής για την Κύπρο δεδομένου ότι ανέπτυξε μια συγκεκριμένη στρατηγική για το κυπριακό και την ένταξη στην Ε.Ε;

ΑΠ. Η στρατηγική Κρανιδιώτη για τη Σύνοδο Κορυφής στο Ελσίνκι το 1999 ήταν σε λίγες γραμμές η εξής: Αν οι «14» επιθυμούν να ονομάσουν την Τουρκία ως υποψήφιο μέλος της Ε.Ε, τότε η Κύπρος με την πολιτική των διασυνδέσεων που συστηματικά ακολουθούσε ο Γιάννος Κρανιδιώτης, ως παράλληλη κίνηση πρέπει να πάρει το μέγιστο δυνατό αντάλλαγμα, δηλαδή την απρόσκοπτη, απόλυτη ενταξιακή διαδικασία.

Αυτό στην πράξη σήμαινε δύο βασικά κέρδη για την Κύπρο. Ότι η Ελλάδα αποφεύγει με σημαντικά κέρδη τη διαδικασία του βέτο και πιθανή απομόνωση και ότι αν αυτό το αντάλλαγμα υλοποιηθεί μέσα από το χρόνο και το κυπριακό στο μεταξύ δεν έχει επιλυθεί, τότε η Κύπρος θα είναι βέβαιο μέλος της Ε.Ε και θα διαπραγματεύεται τη λύση του κυπριακού ως μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας.

Αυτή η στρατηγική σύλληψη είναι πάρα πολύ σημαντική, την έχει επισημοποιήσει το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών και ο Γιώργος Παπανδρέου την έχει ονομάσει «Χάρτα Διαδρομής προς την Ε.Ε». Αυτή η πολιτική των διασυνδέσεων έδωσε και θα δώσει πολλά πλεονεκτήματα στην Κύπρο.

ΕΡ. Σας έχει αναλύσει ποτέ τη φιλοσοφία του σχετικά με την επέκταση της διασύνδεσης της Κύπρου με την Ε.Ε και στον τομέα της ασφάλειας;

ΑΠ. Ο Γιάννος Κρανιδιώτης θεωρούσε ότι η Κύπρος σε κάποια στιγμή έπρεπε να διαμορφώσει μια πλήρη στρατηγική για τις ευρωπαϊκές σχέσεις και το μέλλον τους. Ευρώπη είναι εκτός από οικονομία και αμυντική συνεργασία και κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας.

Είχε την άποψη ότι η Κύπρος πρέπει να αντιμετωπίσει και τα δύσκολα που αφορούσαν τις σχέσεις της Κύπρου με τα αμυντικά συστήματα ασφάλειας. Τόσο σε σχέση με το συνεταιρισμό για την ειρήνη, όσο και με τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση που ήταν έως πρόσφατα ο αμυντικός πυλώνας της Ε.Ε Θεωρούσε επίσης ότι η αυτόματη ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφαλείας, η οποία σε συνεργασία ή σε διαβούλευση με το ΝΑΤΟ αντιμετωπίζει τα μελλοντικά ζητήματα ασφαλείας στο ευρωπαϊκό χώρο, έπρεπε να έχει και κυπριακή δημιουργική παρουσία. Ήθελε να αντιμετωπίζουμε και τα δύσκολα και αυτά τα ζητήματα που δεν είναι δημοφιλή, που δεν τα φωνάζεις εύκολα από το μπαλκόνι, γιατί από αυτά η Κύπρος θα είχε να κερδίσει σε μια πλήρη σχέση με τους Ευρωπαίους εταίρους.

ΕΡ. Να περάσουμε στο κεφάλαιο που είχατε θίξει στην αρχή όσον αφορά τις τελευταίες προεδρικές εκλογές στην Κύπρο. Έχουν λεχθεί κι έχουν γραφεί πάρα πολλά. Είμαι βέβαιος ότι γνωρίζετε πάρα πολλά από πρώτο χέρι γι' αυτό θα σας προκαλέσω να πείτε την πραγματική αλήθεια για τη διαφαινόμενη τότε υποψηφιότητα Κρανιδιώτη.

ΑΠ. Σ' αυτές τις στιγμές πρέπει να μείνουμε στην ουσία των πραγμάτων, στη βαθιά ανάλυση των εξελίξεων και να μην υποκύπτουμε στον πειρασμό της απλουστευτικής αφήγησης των γεγονότων ή της μυθιστορηματικής καταγραφής τους. Μπορούμε και έπρεπε στην κρίσιμη εκείνη περίοδο ορισμένοι να δουν τις εξελίξεις με πιο σύγχρονο φακό, με πιο σύγχρονο πνεύμα. Κάναμε αρκετές προσπάθειες με αρθρογραφία, με εσωτερική δραστηριότητα μέσα στην ΕΔΕΚ, με συναντήσεις με το Β. Λυσσαρίδη και άλλα. Όσα πολιτικά σχήματα έβλεπαν το μέλλον της Κύπρου μέσα από τη

δική τους οπτική κομματική γωνία, μέσα από τη στασιμότητα των κομματικών ποσοστών, όσοι ήθελαν να κρατούν την ιστορία και την εξέλιξη στους αριθμούς του παρελθόντος, δεν ήθελαν να αλλάξει η κατεστημένη νοοτροπία και τα κατεστημένα συμφέροντα, γύρισαν ξανά προς τα πίσω και εμπόδισαν αυτή την εξέλιξη. Έκλεισαν μια ιστορική προοπτική επειδή έβλεπαν την εξέλιξη μέσα από τη λογική των κουκιών.

ΕΡ. Ο Γιάννος Κρανιδιώτης ήταν έτοιμος τότε να κατέλθει ως υποψήφιος;

ΑΠ. Ενδιαφερόταν, ήθελε, έκανε ορισμένες κινήσεις, ωστόσο από κάποια χρονική συγκυρία και μετά τα πράγματα πήραν μια πολύ διαφορετική τροπή, έξω από αυτή που θα προσδοκούσε ο ίδιος και με δημόσια δήλωση βγήκε έξω από τη διαδικασία.

ΕΡ. Μήπως το εμπόδιο σ' αυτή την προοπτική στάθηκαν και κάποιοι μέσα στην ΕΔΕΚ;

ΑΠ. Όπως είναι γνωστό, η Κ.Ε της ΕΔΕΚ πρότεινε στις διαδικασίες που εγίνονταν τότε ως δεύτερη επιλογή την υποψηφιότητα του Γιάννου Κρανιδιώτη. Αυτή ήταν μια πολύ θετική εξέλιξη, γιατί ήταν η πρώτη φορά στην ιστορία της ΕΔΕΚ που υπήρξε πρόταση σε άλλο κόμμα με μια προσωπικότητα που δεν ήταν ο Β. Λυσσαρίδης.

ΕΡ. Μετά την προσπάθεια αυτή και όταν είχαμε φτάσει λίγο πριν από το δεύτερο γύρο των εκλογών, γνωρίζω ότι είχε αναπτυχθεί μια άλλη προσπάθεια ώστε ο Γ. Κρανιδιώτης να αναλάμβανε το Υπ. Εξωτερικών της Κύπρου σε περίπτωση εκλογής του Γλαύκου Κληρίδη. Τελικά ούτε αυτή η προσπάθεια τελεσφόρησε, γιατί;

ΑΠ. Εκείνη την περίοδο αναπτύχθηκαν διάφορα σενάρια, κάποια είχαν βάση και κάποια όχι. Αυτή τη στιγμή ίσως να μην εξυπηρετεί οτιδήποτε να τα σχολιάζουμε, από τη στιγμή που η κατάληξη είναι γνωστή σε όλους και ο Γιάννος είχε μείνει στο Υπ. Εξωτερικών της Ελλάδας.

ΕΡ. Έβλεπε όμως ο Κρανιδιώτης μίαν ανάλογη προοπτική στο μέλλον;

ΑΠ. Αν ξεκινήσουμε από το δεδομένο ότι το πάθος του ήταν η Κύπρος, τον ενδιέφερε να προσφέρει για την Κύπρο είτε από το Υπ. Εξωτερικών της Ελλάδας, είτε αν οι συγκυρίες το επέτρεπαν από την προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η ιστορική ατυχία είναι μεγάλη και η εθνική απώλεια, κατανοητή απ' όλους μας.

ΕΡ. Τι πίστευε ο Γιάννος Κρανιδιώτης για την κυπριακή πολιτική ζωή, τι έβλεπε ότι έπρεπε να αλλάξει;

ΑΠ. Ήταν η άποψη του που την πίστευε και την εξέφραζε, ότι η Κύπρος έπρεπε να περάσει σε μια νέα πολιτική σελίδα.

* Η συνέντευξη δόθηκε στο δημοσιογράφο Γιώργο Καλλινίκου στις 19 Σεπτεμβρίου 1999

Συνέντευξη στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ

Ο Λάρκος Λάρκου έχει πολλά να πει. Είναι από τα ανερχόμενα νέα στελέχη του ΚΙ.ΣΟΣ και δεν είναι τυχαίες οι θέσεις που κατέχει στην Κεντρική Επιτροπή και το Πολιτικό Γραφείο του Κινήματος. Αυτό που χρειάζεται, κατά την άποψή του, είναι να δώσει το νέο Κίνημα πολιτικό περιεχόμενο στις αντιπαραθέσεις.

ΕΡ. Δίνεται η εντύπωση ότι αυτό το κομφούζιο των αντιπαραθέσεων που βλέπουμε και ακούμε στο ΚΙ.ΣΟΣ έχει να κάνει με μια προσπάθεια ανακαίνισης προβλημάτων από το παρελθόν. Πρόκειται για ανακύκλωση παλιών λογαριασμών;

ΑΠ. Μέσα στην εσωκομματική μας εξέλιξη, μπορεί κανείς να συναντήσει διάφορες συγκρούσεις ή ποικίλες αντιπαραθέσεις. Αυτό είναι φυσιολογικό, είμαστε ένα πολυφωνικό κόμμα. Για να γίνουμε όμως και ένα σύγχρονο κόμμα, οφείλουμε να δώσουμε στις αντιπαραθέσεις ένα πολιτικότερο περιεχόμενο. Η κοινή γνώμη δεν ενδιαφέρεται για παλιούς και νέους λογαριασμούς. Οι πολίτες θέλουν να ακούσουν απόψεις, προτάσεις, ιδέες, δράσεις για το κίνημά μας, επιθυμούν να συμβάλουν σε μια ανώτερη πολιτική εξέλιξη.

ΕΡ. Το ότι η κοινή γνώμη ενδιαφέρεται περισσότερο για το μέλλον, αυτό είναι ορθό. Ωστόσο, πώς ένας πολιτικός σχηματισμός είναι δυνατόν να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις των καιρών αν δεν ενδιατρίψει τα λάθη του. Ποια ήταν ή είναι κατά την άποψή σας τα λάθη αυτού του κινήματος;

ΑΠ. Σε πιο παλιό στάδιο της πορείας μας κυριάρχησε ο συγκεντρωτισμός, συχνά ο αποκλεισμός της διαφορετικής άποψης και η επιβράβευση των μονίμως συμφωνούντων. Δεν καταφέραμε να διαμορφώσουμε εγκαίρως π.χ. πραγματικές συνθέσεις πάνω σε διαφορετικές γνώμες. Κυρίως όμως δεν διαμορφώσαμε πολιτικές συμμαχιών στις προεδρικές εκλογές. Έτσι οι κύριες συγκρούσεις (π.χ. 1988, 1993, 1998) περνούσαν χωρίς το Σ.Κ. ΕΔΕΚ να ασκεί τον ρυθμιστικό του ρόλο. Αυτός ήταν ένας βασικός λόγος που μείναμε σε ποσοστά της τάξης του 8-11%. Εάν αξιοποιούσαμε αυτό το ποσοστό έγκαιρα, σήμερα τα ποσοστά μας θα ήταν διπλάσια, ο ζωτικός μας χώρος θα ήταν ισχυρότερος και η ατμόσφαιρα πολύ διαφορετική. Όπως καλά γνωρίζετε, η αποτυχία γεννά αδιέξοδα και αυτά με τη σειρά τους προκαλούν εντάσεις. Σήμερα είμαστε σε καλύτερο στάδιο εξέλιξης, στηρίξαμε με άριστο τρόπο τον «Συνασπισμό της Ελπίδας» το 1997, απορρίπτουμε τις πρακτικές μιας «φωτισμένης πρωτοπορίας», αναζητούμε συμμαχίες.

ΕΡ. Το εκλογικό συνέδριο του ΚΙ.ΣΟΣ κατέγραψε, θα λέγαμε, μια αντιφατική τροχιά. Ενώ είναι αποδεκτό ότι έγιναν και εμπεδώθηκαν στο συνέδριο αυτό σημαντικά στοιχεία εκδημοκρατικοποίησης, ταυτόχρονα υπάρχει η κριτική προσέγγιση ότι κυριάρχησαν οι προγραφές και οι αποκλεισμοί.

ΑΠ. Ζήσαμε ένα συνέδριο που διαμόρφωσε ένα νέο πολιτικό τοπίο. Οι δικοί μας ψηφοφόροι διαμόρφωσαν μια νέα σελίδα. Είναι δική τους απαίτηση να πορευθούμε πάνω στους άξονες της συνέχειας, της ανανέωσης και της διεύρυνσης. Αυτοί οι τρεις άξονες είναι και η δική μας κριτική

«Η κοινή γνώμη δεν ενδιαφέρεται για παλαιούς και νέους λογαριασμούς. Οι πολίτες θέλουν να ακούσουν απόψεις, προτάσεις, ιδέες, δράσεις για το Κίνημά μας...». «Το δικό μας κορυφαίο στοίχημα είναι η θετική διασύνδεση βουλευτικών και προεδρικών εκλογών...»

άποψη απέναντι στις σημερινές συζητήσεις. Η συλλογική δράση απαιτεί πειθώ, επιχειρήματα και κυρίως ταλέντο στις συνθέσεις. Για να έχουμε περισσότερο πολιτική και λιγότερο «λίστες» με μη πολιτικά κριτήρια.

ΕΡ. Δηλαδή να υποθέσουμε ότι θεωρείτε ότι η αντιπαράθεση μεταξύ των στελεχών δεν έχει στη βάση της πολιτικά μοτίβα, ότι όλα κινούνται στη σφαίρα των προσωπικών αντιπαραθέσεων;

ΑΠ. Είναι όντως σαφές ότι σε μια πορεία ανάπτυξης και διεύρυνσης του σοσιαλιστικού κινήματος προκύπτουν περισσότερες ευθύνες για πολύ περισσότερα στελέχη... Κατά συνέπεια, θα έλεγα, ότι εμείς στο ΚΙ.ΣΟΣ θα υπερβούμε αγκυλώσεις του παρελθόντος εάν σχεδιάσουμε ένα νέο πολιτικό «Γκραν Πρι» με επίκεντρο το δικό μας κίνημα, με ορίζοντα τις επόμενες προεδρικές εκλογές... Θέλω να σημειώσω ακόμη, απαντώντας στο ερώτημά σας, ότι η περίοδο της εσωστρέφειας θα πάρει ένα τέλος μόνο εάν πείσουμε πως έχουμε ισχυρό ρόλο να διαδραματίσουμε και πως το μέλλον είναι δικό μας.

ΕΡ. Θα πρέπει να σημειώσουμε πάντως ότι στην αποτυχημένη προσπάθεια διεύρυνσης του χώρου η εσωστρέφεια των στελεχών της πρώην ΕΔΕΚ έπαιξε καταλυτικό ρόλο.

ΑΠ. Η προσπάθεια της διεύρυνσης δεν πέτυχε. Μένει μια πικρή γεύση, υπάρχουν απορίες. Είμαι βέβαιος ότι αυτό το εγχείρημα θα γίνει ξανά μέσα σε νέες συνθήκες. Κρατούμε τα θετικά και δεν επαναλαμβάνουμε ότι δεν βοήθησε. Με πολλές από τις δυνάμεις των «5», θα συναντηθούμε ξανά στο πλαίσιο των διεργασιών για ένα νέο συνασπισμό εξουσίας. Το «κυπριακό ΠΑΣΟΚ» μπορεί να είναι το ώριμο «παιδί» αυτών των διαβουλεύσεων, εάν η μεγάλη πολιτική νικήσει τις πρακτικές των μικρών και διαπραγματεύσιμων ομάδων και κινήσεων... Επομένως είναι στις ευθύνες μας να προωθούμε πολιτικές διευρύνσεις με σύστημα και καθαρό μυαλό.

ΕΡ. Εφόσον μιλούμε για διευρύνσεις, πώς φαντάζεστε τον ρόλο του ΚΙ.ΣΟΣ στην ανασύνθεση του χώρου και στο φόντο των βουλευτικών, αλλά και των προεδρικών εκλογών;

ΑΠ. Είναι, νομίζω, ένα στοίχημα και μάλιστα κορυφαίο στοίχημα το οποίο περνά μέσα από τη θετική διασύνδεση βουλευτικών και προεδρικών εκλογών. Νομίζω ότι ο ρόλος του ΚΙ.ΣΟΣ είναι να αναδείξει τη σοσιαλδημοκρατία ως κινητήρια δύναμη για ένα εναλλακτικό συνασπισμό εξουσίας. Αυτό το πολιτικό γραφείο του οποίου είμαι μέλος, έχει την ευθύνη να οδηγήσει τον χώρο της κεντροαριστεράς σε μία στρατηγική νίκης. Έχουμε την υποχρέωση να πάρουμε πρωτοβουλίες, να αναλάβουμε το ρίσκο μας, να γίνουμε δύναμη της ανανέωσης. Τίποτε δεν είναι αυτόματο, οι δυσκολίες είναι δεδομένες και οι ευθύνες μας μεγάλες.

ΕΡ. Ωστόσο, οι πρακτικές των έως τώρα συμμαχιών απέδειξαν ότι τα πάντα κινούνται με άξονα πρόσκαιρων συμμαχιών, οι οποίες έχουν να κάνουν με τη χειρότερη εκδοχή του πάρε δώσε.

ΑΠ. Εκείνο το οποίο χρειάζεται τώρα είναι ένας συνασπισμός με νέες ιδέες και νέες πρακτικές για τον εκσυγχρονισμό κοινωνίας μας. Με προγραμματικές συγκλήσεις όχι αριθμητικές αλημνείες, ούτε ευκαιριακές συγκολλήσεις. Η αποτυχία της διακυβέρνησης Κληρίδη είναι ένα μάθημα για όλους. Συμμαχίες βάθους τολμούν τη σύγκρουση με νοσοτροπίες και συμφέροντα, τολμούν τη διαφάνεια, την αποκέντρωση, την αξιοκρατία, τη συμμετοχή. Ένας συνασπισμός για τον 21ο πρώτο αιώνα είναι εξωστρεφής, εμπνέεται από το ευρωπαϊκό περιβάλλον, οικοδομεί την κοινωνία της δικαιοσύνης και της -υπό διαμόρφωση- νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής. Είναι

μεταρρυθμιστής από τη φύση του.

ΕΡ. Μα αυτό προϋποθέτει μια πλήρη αναπροσαρμογή των κομματικών επιλογών, χρειάζεται μια πλήρης υπέρβαση της κομματικής εσωστρέφειας.

ΑΠ. Δυστυχώς η εσωστρέφεια έχει πρώτη θέση στην κυπριακή επικαιρότητα. Ισχυρές δυνάμεις καθορίζουν τις συζητήσεις μας. Όμως καμία κοινωνία δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις γιγαντιαίες προκλήσεις με πρακτικές αυτισμού. Το διεθνές περιβάλλον μάς πιέζει. Πρέπει να τρέξουμε. Τα τρένα δεν περιμένουν όσους κοιτάζουν διαρκώς τον ομφαλό τους. Οφείλουμε να βάλουμε στην ημερήσια διάταξη της κοινωνίας μας, τα μεγάλα θέματα της εποχής, ανοικτά σύνορα, πληροφορική, ανταγωνισμό, ένταξη στην Ε.Ε., κλπ.

ΕΡ. Θα σημειώναμε, κύριε Λάρκου, ότι αυτό είναι καθήκον όλων των πολιτικών δυνάμεων σε αυτό τον τόπο, αλλά περιορίζονται όπως και το δικό σας κόμμα σε δημαγωγικές ίντριγκες και φιλολογίες.

ΑΠ. Είναι γι' αυτό που λέμε ότι ολοένα και περισσότεροι πολίτες αποστρέφονται τις δημαγωγίες, τη ρητορεία που αφήνει τα πάντα στη στασιμότητα. Αυτοί οι πολίτες επιδιώκουν με την εποχή τους μια νέα πολιτική στάση στην οποία οι έννοιες της ευθύνης, της εφικτής δράσης και του δημοσίου συμφέροντος θα έχουν τον πρώτο λόγο. Το Κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών έχει τα στελέχη, έχει τις δυνάμεις για να γίνει ατμομηχανή αυτών των αλλαγών. Για να πετύχει τους στόχους του, το ΚΙ.ΣΟΣ χρειάζεται να είναι ένα κόμμα ενωμένο, όχι ομόφωνο. Η ενότητα είναι αναγκαία. Η ενότητα προκύπτει μέσα από συζητήσεις πάνω σε διαφορετικές γνώμες από τη σύνθεση στα συλλογικά όργανα αλλά και από τη βαθιά πεποίθηση ότι η "άκριτη υπακοή" είναι αντίθετη με τη φύση ενός σοσιαλιστικού κόμματος.

* Η συνέντευξη δόθηκε στο δημοσιογράφο Χρίστο Γεωργίου στις 10 Ιουλίου 2000

Συνέντευξη στην εφημερίδα ο Φιλελεύθερος

Άρχισε την ομιλία του στο Συνέδριο των Σοσιαλδημοκρατών με την επισήμανση ότι τον συνδέει με τον Βάσο Λυσσαρίδη μια σχέση ακατάλυτης εμπιστοσύνης και προχώρησε στην κατάθεση της δικής του πρότασης για την προεδρία του κινήματος. Ο λόγος για τον Λάρκο Λάρκου που ήταν ο μόνος που κατέθεσε μια σύνθετη πρόταση για την προεδρία και το ρόλο που καλείτο να διαδραματίσει ο Β. Λυσσαρίδης. Εξακολουθεί και σήμερα, μετά από όσα διαδραματίστηκαν στο ιδρυτικό συνέδριο, να πιστεύει ότι μέσα από τη σύνθετη πρόταση μπορεί να υπάρξουν λύσεις που να ικανοποιούν τους πάντες. Ο λόγος πλέον ανήκει στο εκλογικό συνέδριο αλλά και στον πρώτο τη τάξει του νέου κινήματος.

«Το εκλογικό συνέδριο μπορεί με τη σύνθεση να δώσει λύση». «Οι σκιές και τα τραύματα αντιμετωπίζονται με σχέδια και πολιτικές πρωτοβουλίες που επαναφέρουν τις συζητήσεις στα προβλήματα».

ΕΡ. Βαριά είναι η σκιά που αφέθηκε από τον Β. Λυσσαρίδη πάνω σε στελέχη που διατύπωσαν διαφορετική άποψη. Είναι ανατρέψιμη η εικόνα και πως μπορεί να επιτευχθεί η ζητούμενη

συναίνεση;

ΑΠ. Θα μπορούσε κανείς να ακολουθήσει τον εύκολο δρόμο, να αντιμετωπίσει τις εξελίξεις με στατικούς όρους. Αυτό που προέχει, όμως, είναι εμμείνουμε στους βασικούς δεσμούς που αναδεικνύουν την πολιτική πράξη ως μέγιστο κοινωνικό αγαθό. Οι σκιές και τα τραύματα αντιμετωπίζονται με σχέδια δράσης, με πολιτικές πρωτοβουλίες που επαναφέρουν τις συζητήσεις στα μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας μας. Η Κύπρος βρίσκεται μπροστά στις μεγάλες προκλήσεις και αυτό που ενδιαφέρει τους πολίτες είναι να υπερβούμε τις κάθε φορά εσώστροφες διαδικασίες, για να έχουμε μπροστά μας τα ουσιώδη, τα δύσκολα της κάθε ημέρας. Το κλίμα στο κίνημα μας έχει τραυματιστεί, αλλά στην πορεία πολλά θα αλλάξουν, το κλίμα θα διαφοροποιηθεί μέσα από την ανάπτυξη ενός νέου δρόμου για την κομματική μας κουλτούρα.

Ολοένα και περισσότεροι συμπολίτες μας επιλέγουν λύσεις που βασίζονται στην αλήθεια και τις καθαρές λύσεις, κλείνουν τα αφτιά τους στις υπερβολές και το λαϊκισμό. Αυτοί οι πολίτες δεν είναι αδιάφοροι, δεν απορρίπτουν την πολιτική. Θέλουν μια διαφορετική προσέγγιση, θέλουν το κίνημα των Σοσιαλδημοκρατών να είναι οργανωτής πολιτικής και όχι ένα κόμμα με συγκεντρωτικά ή πελατειακά χαρακτηριστικά. Η συναντίληψη προκύπτει μέσα από την ανοιχτή διαδικασία, τις προσπάθειες για ποιοτική ανασυγκρότηση της κεντροαριστεράς στην πατρίδα μας.

ΕΡ. Ο πρόεδρος Λυσσαρίδης ανέλαβε μια πρωτοβουλία προς εκτόνωση του αρνητικού κλίματος. Σας προσήγγισε και τι έχετε να πείτε;

ΑΠ. Οι πρωτοβουλίες για ήρεμο κλίμα έχουν πραγματικά αποτελέσματα εφόσον δημιουργούν τις προϋποθέσεις για ένα διαφορετικό κομματικό πολιτισμό. Αν και πολλές φορές το άριστο είναι εχθρός του καλού, εντούτοις είναι τα δύο διαρκείς προκλήσεις για την πιο παραγωγική δράση. Σε μια πρωτοβουλία, όπως τη διαλαμβάνει το ερώτημα σας, θα μπορούσα να εκθέσω ορισμένες εισηγήσεις μου. Είναι επιτακτική ανάγκη να γυρίσουμε σελίδα, να οργανώσουμε τη δράση μας με περισσότερη συλλογικότητα και περισσότερη σοβαρότητα. Χρειαζόμαστε ένα κόμμα ενωμένο, αλλά όχι ομόφωνο. Θέλουμε κόμμα πολυφωνικό που να δημιουργεί με βάση τη συμμετοχική διαδικασία. Το ενιαίο κίνημα σημαίνει ότι όλες οι απόψεις έχουν δικαιώματα. Οι αποκλεισμοί, ή οι επιθέσεις κατά του ελεύθερου προβληματισμού, δημιουργούν ένα κίνημα δύο ταχυτήτων ... Όσοι για χρόνια είχαν ασκηθεί στη γοητεία των αποκλεισμών, ή όσοι θεωρούν ότι το νέο κίνημα είναι υπόθεση διανομής τιμαρίων, που διανέμονται στη βάση μιας άκριτης πίστης στο κόμμα, δεν είναι σε θέση να οδηγήσουν τις εξελίξεις στο πιο επιθυμητό αποτέλεσμα. Θα υποστηρίζα, επίσης, πως είναι αναγκαίες οι καθαρές λύσεις, γιατί μόνο αυτές μπορούν να δώσουν την περισσότερη αξιοπιστία. Κάθε άλλη λύση, θολή ή ασαφής, θα μας οδηγήσει σε νέες περιπλοκές, σε περισσότερη εσωστρέφεια. Κάθε πρόταση, δεν κρίνεται από ηλικιακά χαρακτηριστικά. Κρίνεται από το βάρος των επιχειρημάτων της ...

ΕΡ. Το θέμα του προέδρου του νέου κινήματος απασχολούσε ευθύς εξ αρχής όλους τους συντελεστές. Τι εμπόδισε να πάτε με καθαρές προτάσεις στο συνέδριο, ώστε να αποφευχθούν και τα τραύματα;

ΑΠ. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω όλες τις πτυχές του ζητήματος. Εκείνο που εγώ εισηγήθηκα έχει να κάνει μόνο με την πολιτική προοπτική του χώρου. Η «σύνθετη λύση», όπως την είπα στο συνέδριο της περασμένης Κυριακής, έχει τα εξής στοιχεία:

Ο Β. Λυσσαρίδης να είναι ο πρώτος πρόεδρος του νέου κινήματος. Με διαδικασίες συναίνεσης – και σε χρόνο πλαίσιο ευρείας αποδοχής- να γίνει ενεργός επίτιμος πρόεδρος. Από τη θέση αυτή να διατηρήσει τη θέση του στο Εθνικό Συμβούλιο και να αναλάβει –ως αγωνιστής της κυπριακής ελευθερίας- εθνικές ευθύνες και αποστολές στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα, τη Σοσιαλιστική Διεθνή και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στην πορεία υπάρξουν προϋποθέσεις για να αναλάβει ο Β. Λυσσαρίδης ορισμένα πολιτειακά αξιώματα, το κόμμα αυτοδεσμεύεται να στηρίξει αυτές τις δυνατότητες. Όλα τα πιο πάνω, με τη δική μας συναίνεση, με εκτίμηση και σεβασμό στην προσωπικότητα που σφράγισε με τη δράση του την ιστορική διαδρομή του σοσιαλιστικού κινήματος στην πατρίδα μας.

Ασφαλώς σε διάφορες συζητήσεις έγιναν και άλλες εισηγήσεις. Αυτό, όμως, που νομίζω ότι ενοχλεί την κομματική μας ατμόσφαιρα είναι η επίκληση –ή και χρήση- του ονόματος του Β. Λυσσαρίδη για να επιτευχθούν ορισμένοι αποκλειστικώς προσωπικοί στόχοι ... Οι εξελίξεις, όμως, θα γίνουν καλύτερες μόνο εάν οι προσωπικές επιδιώξεις συνδέονται αρμονικά με το μονιμότερο συμφέρον της παράταξης και το γενικότερο συμφέρον της χώρας. Ο Β. Λυσσαρίδης διαθέτει τις αναλυτικές ικανότητες για να βλέπει μακριά, κατά συνέπεια, πιστεύω πως ορισμένες πρωτοβουλίες ανήκουν στο δικό του ιστορικό ρόλο, στις δικές του ευθύνες για το αύριο του κινήματος.

ΕΡ. Στο συνέδριο κρίθηκε η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την ανάδειξη του πρώτου προέδρου του κινήματος και η επικράτηση της συγκεκριμένης ρύθμισης φαίνεται να μην έκλεισε το κεφάλαιο. Τι θα γίνει εάν τεθεί εκ νέου στο εκλογικό συνέδριο;

ΑΠ. Υπήρξε ένα γενικό αίσθημα και θέληση που ανέδειξε το Βάσο Λυσσαρίδη ως πρώτο πρόεδρο του κινήματος Σοσιαλδημοκρατών. Ταυτόχρονα, όμως, και σε ένα πλαίσιο ευθύνης, ο ίδιος ο Βάσος Λυσσαρίδης δήλωσε πως επιθυμεί να παραδώσει τη σκυτάλη, σε χρονικό πλαίσιο που θα κριθεί ως το πιο παραγωγικό. Αυτά τα δύο δεδομένα, επιτρέπουν την επεξεργασία λύσεων ευρείας αποδοχής. Σε ώριμες συνθήκες, οι σύνθετες λύσεις ικανοποιούν, από τη μια, το ορθολογιστικό αίτημα της ανανέωσης και, από την άλλη, την αξιοποίηση της συσσωρευμένης γνώσης του Βάσου Λυσσαρίδη. Το κεφάλαιο αυτό χρειάζεται λεπτούς χειρισμούς, νηφάλιες προσεγγίσεις και ρεαλιστικές αναλύσεις, ώστε να έχουμε –στο πλαίσιο του εκλογικού συνεδρίου τον Ιούνιο- την πιο παραγωγική εξέλιξη.

ΕΡ. Διαφορετική ήταν η δική σας προσέγγιση για την προεδρία και ρωτώ κατά πόσο εξακολουθείτε να πιστεύετε ότι παραμένει εν ζωή ως πρόταση;

ΑΠ. Κάθε πρόταση έχει την αξία της μέσα σε ένα εξειδικευμένο πολιτικά πλαίσιο. Εάν στην πορεία των πραγμάτων μπορεί να αποδειχθεί ωφέλιμη ασφαλώς και έχει τη θέση της στο διάλογο. Είμαστε μπροστά σε δημιουργικές προκλήσεις. Μια νέα εποχή διαμορφώνεται. Οι κοινωνίες της πληροφορίας και των ανοιχτών αγορών συμπιέζουν τις επιλογές μας. Η Ε.Ε διευρύνεται, αλλά τα σενάρια της Ευρώπης των 2 ή 3 ταχυτήτων κτυπούν την πόρτα μας. Να γιατί υποστηρίζω πως το σοσιαλιστικό κίνημα οφείλει να έχει την ηγεμονία στις εξελίξεις. Η πρότασή μου για τη «σύνθετη λύση» θα μας επιτρέψει να επιτύχουμε τη μέγιστη ενότητα, αλλά και τις πιο καλές ισορροπίες για το νέο σοσιαλιστικό κίνημα. Ο σοσιαλιστικός μεταρρυθμισμός είναι η επιδίωξή μας. Εκατοντάδες στελέχη του σοσιαλδημοκρατικού κινήματος, με γνώσεις, ήθος και απόψεις, είναι σε θέση να συμβάλλουν στις δραστηριότητές μας. Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι η ώρα της ενότητας, της ομοψυχίας, της κοινής δράσης. Αυτός είναι ο δύσκολος δρόμος. Αξίζει όλοι να

βαδίσουμε γιατί είναι εκείνος που οδηγεί στις επιτυχίες, στις νίκες, στην καταξίωση του κινήματος των Σοσιαλδημοκρατών.

* Η συνέντευξη δόθηκε στη δημοσιογράφο Ανδρούλλα Ταραμουντά στις 27 Φεβρουαρίου 2000

Εκσυγχρονισμός και Πατριωτισμός

Η κινούμενη άμμος είναι μπροστά μας. Έννοιες με παραδοσιακή αξία, αλλάζουν περιεχόμενα. Υπερεθνικές ενώσεις, συστήματα ασφαλείας, οργανισμοί γενικής αναφοράς επιχειρούν να διαμορφώσουν νέους τρόπους σκέψης και δράσης. Είμαστε παρόντες σε μια γεωπολιτική ζώνη που αναζητά -μέσα από αντιφάσεις και ισορροπίες- μια νέα πολιτική ταυτότητα.

Η ρευστότητα είναι πασιφανής. Η ανάγκη για περισσότερη περίσκεψη, για βαθύτερο, άρα αντιδογματικό προβληματισμό, είναι ακόμα πιο έντονη.

Ποιο είναι το ιστορικό μας χρέος; Ποια η πρώτη ανάγκη στο δικό μας σχεδιασμό; Ο Κώστας Σημίτης διατύπωσε μια νέα αντίληψη για το τι είναι πατριωτισμός στη δική μας εποχή. Στην εποχή των ανοικτών οριζόντων, της παγκοσμιοποίησης και του σκληρού ανταγωνισμού, ο ορισμός του Κ. Σημίτη έχει πολυδιάστατη αξία: «Αγάπη προς την πατρίδα, πατριωτισμός σήμερα σημαίνει προσπάθεια και θέληση για τη συνολική ενδυνάμωση της χώρας. Πατριωτικό καθήκον είναι να δώσουμε φωνή και κύρος στη χώρα μας, στις διεθνείς της σχέσεις, με τις θέσεις και τους χειρισμούς μας. Πατριωτική υποχρέωση είναι να δημιουργήσουμε μια οικονομία ανταγωνιστική; να εκσυγχρονίσουμε το κράτος και τις κοινωνικές συμπεριφορές, να προωθήσουμε την κοινωνική συνοχή και την πολιτιστική ανάπτυξη».

Βασικές όψεις αυτής της προσέγγισης έχουν ένα ειδικότερο κυπριακό περιεχόμενο. Επιστρέφουν στο κυπριακό μέλλον: το εθνικό μας ζήτημα για πολλές δεκαετίες κυριολεκτικά σφράγισε την έννοια του πατριωτισμού: Ταυτίστηκε με αυτό; δικαίως, πολλές φορές. Το περιεχόμενο του ωστόσο, χρήζει σήμερα μιας πιο ευρείας ανάλυσης. Πατριωτικό μας καθήκον είναι, απέναντι στην ποσότητα του τουρκικού επεκτατισμού να αντιτάξουμε την ποιότητα του δημοκρατικού μας συστήματος, την ισχυρή άμυνα, την ενίσχυση της συλλογικής μας συνείδησης, την κοινωνική συνοχή και το μεταρρυθμιστικό μας σχεδιασμό.

Αυτό είναι και το πιο ισχυρό εργαλείο πολιτικής: η διαδρομή του Αττίλα να εξελιχθεί σε μια περιπέτεια στρατηγικής για την Άγκυρα με την εφαρμογή ενός εκτεταμένου σχεδιασμού για την ισχυρή Κύπρο. Με αποκέντρωση, με ισχυρή και σύγχρονη δημόσια υπηρεσία, με ριζικές μεταβολές στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, με ευέλικτη και ανταγωνιστική οικονομία, με γοργή ενσωμάτωση μας στον κόσμο της πληροφορικής.

Το εθνικό μας ζήτημα επιβάλλει ένα διαφορετικό τρόπο προσέγγισης. Η επαρκής πληροφόρηση και η σωστή εκτίμηση αυτής, οδηγούν κατ' ευθείαν στους τρόπους οργάνωσης του πολιτικού μας αγώνα. Το Εθνικό Συμβούλιο μπορεί να γίνει «ατμομηχανή» της μάχιμης πολιτικής κάτω από ορισμένους όρους: Την στελέχωση του με αριθμό ειδικών, την αξιοποίηση της διπλωματικής μας μηχανής, αλλά κυρίως με την απαλλαγή του από την όποια κομματική ή προσωπική ιδιοτέλεια.

Έτσι θα υπάρχουν και οι διαδικασίες εκείνες που θα επιτρέψουν πρωτοβουλίες διεθνή ανοίγματα, σύγχρονη δράση, συμμαχίες στη βάση κοινών συμφερόντων.

Δεν εισηγούμαι κάτι που αυτομάτως επιλύει προβλήματα. Τίθενται προϋποθέσεις, είναι οι αναγκαίοι όροι για να γίνουμε πιο σοβαροί και πιο αποτελεσματικοί. Ο παραδοσιακός εμπειρισμός, η αντίληψη ότι οι κομματικοί αρχηγοί «κατέχουν» εξορισμού το κυπριακό αφού το ζουν για πολλές δεκαετίες, αποδίδει συχνά στασιμότητα, αν όχι και διολίσθηση προς την ηρωική περιχαράκωση. Σε περιόδους όπου το κριτήριο του ορθολογισμού χάνει τη μάχη από το εύκολο χειροκρότημα, έχουμε λαμπρά αδιέξοδα όπως μας βεβαιώνει η περιπέτεια με τα Σκόπια γύρω από την ονομασία αυτού του κράτους. Το εθνικό ζήτημα απαιτεί διαφορετικά κριτήρια στη στάση μας. Η ενίσχυση της άμυνας θέλει να συνδυάζεται με αξιοκρατικές πρακτικές, με πολίτες γνώστες των δυσκολιών, με συμμετόχους στις αγώνες και τους αγώνες. Μόνο με επίγνωση των δυσκολιών, με συνείδηση του ιστορικού μας ρόλου, μπορούμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για να τις ξεπεράσουμε.

Ο ιστορικός Θουκυδίδης ερμηνεύει τον πολιτικό Περικλή: «κατείχε το πλήθος ελευθέρως, και ουκ ήγετο μάλλον υπ' αυτού, αλλά αυτός ήγε». Και προσθέτει με νόημα: Δεν μιλούσε στο πλήθος «προς ηδονήν», αλλά ήταν σε θέση «και προς οργήν τι αντειπείν». Το πρότυπο του αντιλαϊκιστή ηγέτη, είναι εκείνο που μας είναι απολύτως αναγκαίο για τους καιρούς που έρχονται. Η δημαγωγία, το σαράκι αυτό του Νεοελληνισμού είναι συχνά το κατ' εξοχήν εμπόδιο για να δημιουργήσουμε, να πείσουμε, να ενισχύσουμε τα διεθνή μας ερείσματα.

Έχω την γνώμη πως, είναι καιρός να ανοίξουμε τη σελίδα της αμφισβήτησης σε όψεις του κοινωνικού μας μωσαϊκού. Χρειαζόμαστε μια κοινωνική οργάνωση που να στηρίζει την συνοχή, τις συγκλίσεις, την ενότητα μέσα από την πολυφωνία. Να γιατί στο αλφαβητάρι αυτής της πορείας, είναι η ριζοσπαστική σύγκρουση με κατεστημένες νοοτροπίες 50 τόσων ετών. Η κοινωνία των μπλε και κόκκινων (ενίοτε και πράσινων) καφενείων, η κοινωνία του μπλε και κόκκινου ποδοσφαίρου, η κοινωνία του κάθετου και οριζόντιου συνδικαλιστικού διπολισμού, η κοινωνία που διασπάται σε πλήθος από αλληλομισούμενες μικροκοινωνίες, είναι ιδεολογικό προϊόν της εφηβικής φάσης του ψυχρού πολέμου. Η κοινωνική δυναμική άλλαξε και είναι πατριωτική υποχρέωση να αλλάξουμε και τις κοινωνικές μας συμπεριφορές. Εκτός άλλων, για να εξακριβώσουμε πως στη σύγχρονη εποχή τα επιχειρήματα υπερνικούν την πίστη, ή πως η μάχη των ιδεών και θέσεων είναι υπεράνω της αδιαφανούς συγκρότησης μηχανισμών, οι οποίοι αγωνιούν -ή και αγωνίζονται- για να μείνουν οι πολίτες υποταγμένοι στη μέθη των αριθμών.

Το συνδικαλιστικό μας κίνημα έχει τη δική του διπλή πρόκληση: να οικοδομήσει έναν λόγο ανάλογο με τις δυσκολίες του σήμερα, και να ενώσει τις δυνάμεις του γιατί; χωρίς κοινωνική στήριξη, καμιά πολιτική μεταβολή δεν θα έχει μέλλον. Το συνδικάτο του σήμερα, δεν σημαίνει έναν αυτόματο λόγο υπέρ των κεκτημένων, ή έναν μονότονο λόγο υπέρ του «μέλους μου». Οι γιγαντιαίες μεταβολές στην παραγωγική διαδικασία, επιβάλλουν και ανάλογες αλλαγές στην συνδικαλιστική πρακτική. Ο «λουδισμός» δεν έδωσε καμιά λύση, άρα και σήμερα είναι δείγμα προς αποφυγήν.

Το διεθνές περιβάλλον διατηρεί έναν αδιάκοπο τρόπο μεταλλαγής του. Οι διεθνείς σχέσεις κινούνται σε ενδιαφέροντες ρυθμούς. Στο ζωτικό μας χώρο, τον Ευρωπαϊκό, τα 15 κράτη της Ε.Ε έχουν στη λίστα αναμονής άλλα 13. Στα 19 κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ, περιστρέφονται άλλα 25.

Η απορία πολλών συμπατριωτών περί του κυνισμού στις διεθνείς σχέσεις έχει γίνει συνώνυμη της «Νέας Τάξης Πραγμάτων». Η πραγματικότητα, όμως είναι διαφορετική: Ζούμε σε έναν κόσμο που βασίζει πρωτογενώς τις σχέσεις του στα συμφέροντα και τις ισορροπίες ισχύος. Αυτό το πλαίσιο κίνησης δεν το εφεύρε η Νέα Τάξη, ούτε το έσβησε η Διπολική Τάξη. Ζει για πολλούς αιώνες και το τεκμηρίωσε κατά θαυμαστόν τρόπον ο Θουκυδίδης. Τα ερωτήματα, έτσι, έχουν μια πολιτική αλληλουχία: Πώς τοποθετούνται οι πολιτικές δυνάμεις απέναντι στα υπό εξέλιξιν, υπαρκτά συστήματα άμυνας και ασφάλειας στο ευρωπαϊκό χώρο; Ούτε ο συναισθηματισμός, ούτε η καταγγελιολογία επιλύουν προβλήματα. Χρειάζεται αδογματίστη σκέψη, ορθολογιστική ανάλυση, τόλμη και ανάπτυξη της κοινής λογικής για να αντιμετωπίσουμε αυτές τις προκλήσεις, ή να συνδυάσουμε αυτές με πτυχές σε διαδικασίες επίλυσης του κυπριακού.

Το εκσυγχρονιστικό κίνημα δεν αφορά κάποιες φωτισμένες πρωτοπορίες που, ερήμην της λαϊκής σκέψης, επιχειρούν, με γιακωβίνικο ήθος να επιβάλουν από καθέδρας λύσεις. Το κίνημα του εκσυγχρονισμού είναι, ένα κίνημα πολιτών που ιεραρχεί ως κύριο συστατικό στην δράση του, το αίτημα να αποκτήσει η κυπριακή κοινωνία μια νέα ποιότητα στις λειτουργίες της, ένα πλαίσιο εξέλιξης που θα την φέρει πιο κοντά στις άλλες ευρωπαϊκές, περισσότερο ανεπτυγμένες κοινωνίες.

Επομένως, η πολύπλευρη σχέση Κύπρου-Ε.Ε. αφορά τόσο τα αμυντικά/διπλωματικά στοιχεία, όσο και εκείνα που αφορούν την εναρμόνιση μας με πλήθος από στοιχεία της «καθημερινής» Ε.Ε. Αυτό είναι το πλαίσιο, ο χώρος και η πρόκληση για αγώνες, συγκρούσεις, μάχες σε όλα τα επίπεδα.

Προσκλήσεις σε έτοιμα γεύματα δεν υπάρχουν. Υπάρχουν στην πράξη, όσοι ενδιαφέρονται να προετοιμάσουν το μέλλον τους μέσα σε ευρωπαϊκά πλαίσια, αγωνίζονται γι' αυτό, και προετοιμάζουν την κοινωνία τους για να δράσει μέσα σε έναν υπερεθνικό σχηματισμό.

Ο ενδημικός λαϊκισμός έχει φθάσει στα ακραία όρια της αντοχής του. Το διεθνές περιβάλλον, ο αγώνας για ένταξη στην Ε.Ε, καθορίζουν εν πολλοίς και τα πλαίσια των αναγκαίων αλλαγών, της έκτασης και της έντασης τους. Η αποσπασματική ικανοποίηση αιτημάτων, οι προεκλογικές εξαγγελίες που διαψεύδονται από τα πράγματα, το πελατειακό σύστημα που ολοένα και διαψεύδει τους στυλοβάτες του, συνιστούν στοιχεία μιας κρίσης του πολιτικού μας συστήματος, της κρίσης της παραδοσιακής πολιτικής και των εκπροσώπων της. Ο αρχηγισμός και τα αρχηγικά κόμματα δεν μπορεί να οδηγήσουν την Κύπρο στην νέα εποχή. Είναι από τη φύση τους σε αντίθεση με το αίτημα για περισσότερη δημοκρατία στα κόμματα, περισσότερο σεβασμό στη γνώμη των μελών και της συλλογικής τους έκφρασης. Το αρχηγικό κόμμα λειτουργεί συχνά υπό συνθήκες αδιαφάνειας, συγκροτεί μηχανισμούς με εξωθεσμική έκφραση, άρα δεν είναι σε θέση να προωθήσει μείζονος σημασίας στόχους, όπως η μαζικοποίηση, και η οικοδόμηση ενός εναλλακτικού συνασπισμού εξουσίας. Η εξάρτηση ή η υποταγή των συλλογικών στόχων στις επιλογές του αρχηγικού τρόπου δράσης, σπρώχνει συχνά στην ιδιώτευση, στην αποχώρηση, και στη ματαίωση ελπίδων.

Το αίτημα για εκσυγχρονισμό της κοινωνίας μας είναι ώριμο και μαζικό. Το επιδιώκουν πολλοί Κύπριοι πολίτες, το ψηλαφούν πολύ περισσότεροι. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο σχεδόν όλα τα κόμματα το επικαλούνται, ίσως, ίσως γιατί ορισμένοι θέλουν να το εξοντώσουν χρησιμοποιώντας το ως διαφημιστικό προϊόν σε προεκλογικές ημέρες ή ως κατά παραγγελίαν τέχνασμα.

Το κίνημα του εκσυγχρονισμού, είναι μια κατ' εξοχήν πολιτική υπόθεση. Σημαίνει πως οι δυνάμεις που είναι σε θέση να προβούν σε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων στην κοινωνία μας,

αποκτούν την «πολιτική ηγεμονία», ή στα πλαίσια ενός μεταρρυθμιστικού συνασπισμού εξουσίας έχουν βαρύνουσα θέση στη διαμόρφωση και υλοποίηση ενός κυβερνητικού προγράμματος. Η μεταρρυθμιστική πολιτική στην Κύπρο είναι το άλλο όνομα της ανανέωσης. Όχι βεβαίως εκείνης της ανανέωσης που θέλει την πολιτική ως υπόθεση μιας εφήμερης απόλαυσης μιας κάποιας προσωπικής επιτυχίας. Η ανανέωση συνδέεται με πολιτικές που αποβλέπουν στο μονιμότερο, στο μακροχρόνιο συμφέρον της Κύπρου, με την πίστη πως η αλήθεια και η τόλμη ανήκουν πια στον κύκλο της ενότητας που οριοθετεί τους βασικούς κανόνες μιας σύγχρονης πολιτικής δράσης. Ολοένα και περισσότεροι πολίτες κατέχουν την γνώση, κατανοούν συχνά τις περιβάλλουσες εξελίξεις και έχουν την στοιχειώδη απαίτηση η πολιτική πράξη να αποκτήσει ένα ηθικό/παιδαγωγικό χαρακτήρα και περιεχόμενο. Η πολιτική να ορίσει ξανά τον εαυτό της, τους στόχους, τα κίνητρα της.

Μόνο έτσι, θα είναι σε θέση να αποκτήσει ένα στέρεο λόγο ύπαρξης. Ότι είναι υπόθεση που παράγει προτάσεις για επίλυση προβλημάτων, ότι είναι έργο για την ανάδειξη μιας κοινωνίας των πολιτών και όχι ως θέατρο επίδειξης των πολιτευτών.

Είναι σε όλους γνωστόν πως ζούμε σε μια εποχή όπου την ημερήσια διάταξη συχνά την καθορίζουν τα ΜΜΕ, άρα κυριαρχούν το έκτακτο γεγονός, η γρήγορη εντύπωση, οι μάχες επιφάνειας. Έτσι η πολιτική αποκτά μια δημιουργική αντιπαλότητα μέσα από την οποία καλείται να αποδείξει πως η ίδια είναι μια συνδυασμένη σταθερά συνώνυμη με τον πολίτη και τον αγώνα για να αναπτύξει τα ενδιαφέροντα του, μέσα σε ένα πλαίσιο δημιουργίας ευκαιριών, προσωπικής και συλλογικής προόδου.

Η Κύπρος αξίζει ένα καλύτερο, ένα διαφορετικό μέλλον. Η συμμετοχή, η προσπάθεια, η αισιοδοξία είναι η κοινή πρόκληση για όλους μας.

* Εισήγηση-παρέμβαση σε εκδήλωση του ΟΠΕΚ με τίτλο «Εκσυγχρονισμός και Πατριωτισμός», Λευκωσία 13 Μαΐου 1999.

Σοσιαλιστικός Εκσυγχρονισμός

Στη δική μας κοινωνία, ο όρος τρέχει μέσα σε ένα πλαίσιο συγχύσεων. Η λέξη «εκσυγχρονισμός» χρησιμοποιείται τόσο συχνά, ή και τόσο αντιφατικά ώστε στο τέλος να ερχόμαστε ξανά στην αφητηρία ενός σημαντικού προβληματισμού. Να ορίσουμε το πλαίσιο μιας ερμηνείας του, να δώσουμε το ιδεολογικό του στίγμα σε γενικές γραμμές. Το κίνημα του εκσυγχρονισμού έχει ως κύρια στρατηγική του το αίτημα να αποκτήσει η κυπριακή κοινωνία μια νέα ποιοτικά στις λειτουργίες της, ένα πλαίσιο εξέλιξης που θα την φέρει πιο κοντά στις άλλες ευρωπαϊκές, περισσότερες ανεπτυγμένες κοινωνίες.

Το αίτημα του εκσυγχρονισμού είναι ένα ώριμο και μαζικό αίτημα. Το επιδιώκουν πολλοί κύπριοι πολίτες, το ψηλαφούν πολύ περισσότεροι. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο, σχεδόν όλοι το επικαλούνται. Μερικοί το χρησιμοποιούν ως διαφημιστικό προϊόν, το προβάλλουν σαν προεκλογικό τέχνασμα για να ξεχαστεί λίγες μέρες μετά τον εκλογικό αγώνα. Αυτή η αντίφαση, βεβαιώνει πως γνωρίζουν τα αισθήματα του των πολιτών, γνωρίζουν τις ευαισθησίες τους, γι' αυτό –για να εξυπηρετούν

ορισμένους προσωπικούς στόχους- μετατρέπουν το εκσυγχρονιστικό αίτημα σε παιχνίδι πρόσκαιρων εντυπώσεων.

Το κίνημα του σοσιαλιστικού εκσυγχρονισμού είναι μια κατ' εξοχήν πολιτική υπόθεση. Σημαίνει πως οι δυνάμεις που είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν ένα μεγάλο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων στην κοινωνία μας, αποκτούν την πολιτική ηγεμονία, ή στα πλαίσια ενός προοδευτικού συνασπισμού εξουσίας έχουν βαρύνοντα λόγο στη διαμόρφωση και υλοποίηση του κυβερνητικού προγράμματος. Στα πλαίσια ενός πολυφωνικού μεταρρυθμιστικού συνασπισμού, έχει έκδηλη σημασία να επηρεάσουν τις εξελίξεις τα πιο σύγχρονα ρεύματα μέσα σε αυτόν. Η ισορροπία είναι αναγκαία: το εκσυγχρονιστικό κίνημα δεν είναι μια φωτισμένη πρωτοπορία, ούτε επιδίδεται σε ασκήσεις επί χάρτου σε μια κοινωνία με ποικίλα ρεύματα εντός της. Σέβεται τις μέχρι τώρα κατακτήσεις, και επιχειρεί με συστηματικές παρεμβάσεις να αλλάξει η τάση του εφησυχασμού, να αμφισβητηθεί δημιουργικά η επαρχιώτικη μας αυτάρκεια, ή και η αυταρέσκεια.

Ο ενδημικός λαϊκισμός έχει φτάσει στα ακραία όρια της αντοχής του. Το διεθνές περιβάλλον, η στρατηγική της ένταξης στην Ε.Ε, καθορίζουν εν πολλοίς και τα πλαίσια των αναγκαίων αλλαγών, της έκτασης και της έντασής τους. Η αποσπασματική ικανοποίηση αιτημάτων, οι προεκλογικές εξαγγελίες που διαψεύδονται από τα πράγματα, το πελατειακό σύστημα που ολοένα και περισσότερο διαψεύδει τους στυλοβάτες του, συνιστούν τρία στοιχεία της κρίσης του πολιτικού μας συστήματος, της κρίσης της παραδοσιακής πολιτικής.

Στην Κύπρο, είναι δύσκολο να διαβαθμίσουμε ταξική διάρθρωση με σαφή όρια, και κατ' επέκταση ταξικές συγκρίσεις κατά το ευρωπαϊκό πρότυπο. Έτσι, αυτή η χαλαρή ταξική δομή επιτρέπει στο κράτος να κινείται ως «πάντων πατήρ», ο προστάτης ειδικών συμφερόντων για ορισμένες ομάδες, και συχνά να αποτελεί το πεδίο όπου εξαντλείται το ανώτατο στάδιο της κομματικής καταξίωσης.

Τα παραδοσιακά κόμματα στην Κύπρο έχουν ωριμάσει μέσα σε αυτό το περιβάλλον. Διαρθρωμένα με ποικίλα χαρακτηριστικά, απευθύνονται σε όλους, έχουν ασαφή προγράμματα, που επιχειρούν να ικανοποιήσουν όλους, ενώ στην πράξη αυτό που προέχει είναι η «κατάληψη» του κράτους, εάν νικήσουν στις Προεδρικές εκλογές. Το σύστημα των εξυπηρετήσεων, ωστόσο, βρίσκεται και αυτό σε εποχές μάλλον περιοριστικές. Έτσι, ο φαύλος κύκλος διευρύνεται, η πολιτική ακολουθεί τη σκιά της, χωρίς εναλλακτικές προτάσεις για μια διαφορετική πορεία. Η προσπάθεια που κατέβαλε η Κυπριακή Βουλή για «ποινικοποίηση» του ρουσφετιού, όπως ήταν αναμενόμενο, ουδέν απέδωσε. Ήταν μια κίνηση εύκολου εντυπωσιασμού που δεν είχε ούτε βάθος στην ανάλυση της, ούτε εφικτό σύστημα στην εφαρμογή της.

Στα πλαίσια αυτού του διαλόγου είναι σημαντικό να κατατίθενται προτάσεις για μια πορεία αντιμετώπισης αυτού του φαινομένου. Να διεξάγεται διάλογος, να ωριμάζουν λύσεις, να επιδιώκεται συναίνεση του συνδικαλιστικού κινήματος. Το τελευταίο, έχει ειδικό ρόλο στις όλες διεργασίες. Ο θεσμικός συνδικαλισμός να διεκδικεί λύσεις που θα βελτιώνουν ή θα αλλάζουν το πεδίο όπως ασκούνται οι πελατειακές συναλλαγές. Εάν τα κενά γεμίζουν με αποδεκτά συστήματα δράσης, τότε θα μειωθεί αισθητά ο «ενδιάμεσος» ρόλος του πολιτευτή ως του αναγκαίου διαμεσολαβητή ανάμεσα στο πρόβλημα και τον πολίτη. Σχεδόν όλοι επικαλούνται το αίτημα για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας μας. Εάν, όμως, αυτό το αίτημα συνδεθεί με την αναγκαία πολιτική χημεία του, σημαίνει πως είναι ένα συνολικό αίτημα που διαπλέκεται με τις δυνάμεις της κεντροαριστεράς στην Κύπρο. Τις δυνάμεις που είναι σε θέση να οικοδομήσουν εφικτές

συμμαχίες, να δημιουργήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να έχει η κοινωνία μας μια νέα ποιότητα στις λειτουργίες της.